

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A tótok.

Budapest, október 23.

(V.) Az új parlament négy tót képviselőnek fog szállást adni; de ezáltal nem fog megvalósulni a régi közmondás: ez a négy tót nem fog senkit kiverni abból a házból, amely őket befogadta. Nem valami híres legyen a négy tót képviselő. Kicsoda Valasek János? A Veszeloyszky Ferenc cimborája. Hát Veszeloyszky Ferenc ki fija-borja vajjon? A Ruzsják János pajtása ő kegyelme. Ruzsják Jánosnak pedig ki mi hírét hallotta? A fáma csak annyit tud felőle, hogy elvtársául tiszteli Kollár Márton urat. Egymást illusztrálják, egymást magyarazzák a nemzetiségi sülyesztőből hirtelen felbukkant e hirtelen alakok. De hogy bennük mi birizgál, arról egyelőre sejtelmé sincs a magyar közvéleménynek. Se baj, majd megvállik, mit akarnak s mennyi érnek. Ha késlekednek a színvallással, a jogosult közki-váncsiság majd csak kisajtolja belőlük a hasznos tudnivalókat.

Am ha nem tudjuk, kicsodák ők négyen, de azt igen is már előre tudjuk, hogy kicsodák. Ruzsják, Valasek, Veszeloyszky és Kollár: ők négyen alkotják az új képviselő-házban a tót nemzetiségi pártot. Egyiküket megválasztják elnökükké, a másikból alelnök lesz, a harmadikból pártjegyző, a negyediket pedig megteszik a párt zömévé. Ha ugyan együtt marad mind a négy az országgyűlés megnyílásáig. Mert hire jár, hogy Kollár elugrik mellőlük s odaszegődik, ahová a szive vonzza: — nos, ugyan hová? Természetesen a néppárthoz. De akár csak hárman maradnak együtt, akár mind a négyen a tótok, mindenestre festői csoportot fognak alkotni. Hogy nyíltan ki mernék bontani a pánszláv lobogót, ennyi bátorságot róluk nincs miért föltennünk. Talán ha negyvenen volnának,

tellenék belőlük ennyi elszántság. De négyen vagy hárman ekkora vakmerőségre bajosan fognak vetemedni. Sunyi módon fognak hát nyilván operálni. Verik majd a mellüket, hogy ők ilyen-amolyan hű fiai a hazának. (Persze nem a magyar hazának, hanem annak a szláv honnak, amelybe a magyar csak betolakodott.) És ki fogják jelenteni, hogy ők a viláért sem tendálnak kifelé. (Ők persze nem kíváncsoznak Muszkaországba, hanem beérik avval, ha a muszka jön el urnak ide mihozzánk.) És fogadkoznak majd nagy garral, hogy bizonyos feltételek mellett nekik semmi kifogásuk a magyar állam további fennállása ellen. Ő ezek a feltételek nagyon, de nagyon szerények: csak azt kívánják, hogy a magyar állam ne állithasson többé iskolákat, hogy a közigazgatásban és a jogszolgáltatásban a nemzetiségi nyelveknek egyenlő joguk legyen a magyar nyelvvel, hogy a magyar nemzeti kultúra vonuljon vissza az idegenajku területekről s hogy töröltesse el az egyházpolitikai törvények. Mindössze ennyit fognak kívánni. S ez engedelmiség fejében hajlandók lesznek megkegyelmezni Magyarországnak. Ilyesforma lesz nyilván a viselkedésük. S ha ezzel szemben a szemükre vetik majd, hogy hisz ez állambontó panszlavizmus és közönséges hazaféltetés, akkor tiltakozni fognak politikai törekvéseiknek e meggyanusítása ellen. A tótok országgyűlési szereplése tehát éppenséggel nem lesz érdekes. Ott fognak örökké settenkedni a néppárt körül, amelylyel amugy is lelki rokonságban állanak, ha egyéb révén nem, hát legalább az egyházpolitikai törvények ellen való izzó gyűlöletük révén. S nagyon csodálnók, ha ez a lelki kapcsolat idővel nem vezetne e két csoport szerves egyesülésére. Annyi bizonyos, hogy Ruzsják János mindig fog tapsolni Molnár Jánosnak, gróf Zichy Aladár

pedig Valasek Jánosnak, valahányszor ostrom alá fogja akár a pánszláv csoport, akár a néppárti tábor a magyar liberalizmus legnemzetibb alkotását, az egyházpolitikai reformokat.

A revizionisták ilyenét megszaporozás mi mégis nyereségnek tartjuk. Mert a polgári anyakönyvnek s a polgári házasságnak nagy nemzeti jelentősége épp e taktikai egység révén fog világosan kidomborodni. A magyar közvéleményt, még a clerikális árnyalatot is, gondolkodóba fogja ejteni az a lángoló készség, amelylyel a pánszláv tótok *protestáns* része is támogatni fogja az egyházpolitikai revíziót. A lutheránus tótokat a katolikus egyház állítólagos sérelmei nem szőlítják a porondra. Mi vitte őket hát mégis oda? Szintén a gyűlölet, de nem az intézmények *szabadelvű* tartalma, hanem azoknak *magyar nemzeti jellege* ellen. A tótoknak nem az faj, hogy az állam vezeti az anyakönyveket, hanem az, hogy *magyarul* vezetik őket. S nem az faj a tótoknak, hogy az egyházi esketés előtt a mátkapárok a *polgári tisztviselő* előtt tartoznak a házassági szerződést megkötöni, hanem az faj nekik, hogy a polgári tisztviselő a *vörös-fehér-zöld* válszalagot viseli s a házasságot *magyar* nyelven jegyzi be. Ha megkínálnák a pánszláv tótokat azzal, hogy *pap* vezesse megint az anyakönyvet, *de magyar nyelven*, tétovázás nélkül visszaautasítanák az ajánlatot. S ha azt mondanák nekik, hogy a polgári tisztviselő *nem* visel ezentúl nemzeti színű válszalagot és *tót* nyelven végzi hivatalos funkcióját, átalakulnának tüstént rajongó hűveivé a polgári házasságnak. Ezt a nagy nemzeti jelentőségét az egyházpolitikai reformoknak a magyar közvélemény eddig nem méltányolta eléggé. A szabadelvű elem e vívmányban elnyomta eddig a hozzáfűződő igen fontos nemzeti momentumot. A Ruzsjákék szereplése majd rátereli a közfigyel-

T Á R C A.

A vadászat.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Szecső Vilmos.

Brátkay Pál gróf az erdőszélen állt egy fához támaszkodva és nézte elmerengve a tájat, az őcece, Péter gróf pedig benn az erdőben vadászott a pajtásaival.

Brátkay Pál az anyjára ütött: szőke volt ő is, szelid vonású, szerette a művészeteket, maga is verseket írt és bizony többször ült a pogazuson, mint igazi, földönjáró lovon, a lantot szívesebben forgatta, mint a kardot.

Péter gróf ellenben az apjához volt hasonlatos: szikár, cigánybarna, minden nyaktörő sport kedvelője, heves, erőszakos és gőgös, mint az apja, akit harmadéve párbajban agyonlőttek.

Szeptember volt: már nem nyár és még nem ős, a nap még forrón tűzött, de a szomhatár már fehéres ködbe veszett. A szellő lágy, langyos és ibolyaillatos volt; jóllehet, ibolyák már nem termettek; itt-ott ujra fiatal és friss zöldben fakadozott a lomb, de a földet már hervadó levelek borították. A föltámadás és az enyészet egyszerre uralkodott a tájon, a tavaszosan tisztá levegőben összevegyült, egybeéradt fésző, fejlődő és már elhervadt virágok illata. Meleg, aranyos és heves verőfény esőkölt a földet, még ezer rovar zümmögött a nap fényében, még vidám madarak szeldelték a levegőt, a völgyekből meleg légáram tödült föl és mind e fényben, ragyogásban, melegségben, bár csak halványan és sejtően, valami igen finom melankólia reszketett, mely nemcsak érezhető, de szinte szemmel volt

látható, mint finom, hamvas pára, mely gyöngéd, alig észrevehető kékesfehér patinával vonta be a domboldalak földjét.

A Brátkay Pál szívében mélaérzések zsongtak a természet e végtelen és finom szépségének megérzésében. Lelkében föltámadt a vágy a dicsőségre és a szeretésre; fantáziája szárnyat öltött és egy színes képben formálta ki e halódó és ragyogó szeptembert: ime, a nyár, mint egy hervadó, szép asszony forró és szomorú szerelemben öleli magához immár hidegülő kedvesét, a földet...

Álmodozásából élnék kutyacsaholás és az avaron nyikorgó eszímák zaja riasztotta föl. A merengésből fölrázott ember restelkedő zavarával fordult meg: Brátkay Péter meg a társai jöttek ki az erdőből.

Görnyedve, nehezen lépdegéltek a nagy vadász-zsákmány alatt, melyet vállukon cipeltek. A sikeres vadászat mámoros, hangos jókedvet keltett bennük, a fiatal, diadalmas erő nyereségével nevettek, míg ruhájukon végigsepegett a vállukra dobott vadnak vére. Mikor az erdő szélére értek, egy halomba dobták a földre az elejtett vadat, ők maguk nagyot és vidámat nyujtózkodtak, megszabadulván válluk a teherétől.

S ahogy óriás zsákmányukat nézték, arcukon az elégedettség, erejük és ügyességük tudatának mosolya ömlött el, a vértől részeg szemük meg kegyetlen és vad lángban csillogott. A kutyák kuncogva szaglásták körül a halmot, mely agyonlőtt nyulakból, őzekből és vad szárnyasokból alakult.

Pál is odanézett az összehalmozott zsákmányra. A sárga avarban itt is, meg ott is sötétpiros vér-erecskék folydogáltak szét, a föld möhön itta föl a sűrű vért; az elejtett állatok egymásra dobva heverték ott... némelyiknek teste még

vonaglott, mások már megdermedtek, szemük végtelen fájdalommal tört meg, lábuk megmerevedve nyult a levegőbe, mint valamely élettelen fának kopár ága... némelyik vadnak szemén, száján, orrán folyt a vére, másoknak a hasát tépte föl a golyó, a bele kilógott, az egész test mozdulatlan volt, csak a kilógó bél reszketett...

A Pál gróf finom idegzete borzalomban, irtózatban és mélységes undorban remegett meg. Egy percig végtelen esőnd áradt szét az egész tájon, mintha a természet fájdalmas irtózatában megmerevedett volna. Pál oly félelmetesnek találta e csőndet, lágy poéta szíve fája és félve szorult össze egy gondolatra! A puskák, melyek oly büszkén és feszesen állnak ott a fákhöz támasztva, hány élő, dobogó szívet, mennyi esőndes és békés életet, az egyszerű, természet szerint való őstönök mennyi kapcsolatot téptek szét, e gyilkos csővek mennyi végtelen fájdalmat, hány erőszakos halált idéztek elő!

Péter a Pál vállára ütött.

— No, bátyó, amíg mi vadásztunk, te bizonyára megint verseket fabrikáltál!

A pajtások durván nevettek.

— Bátyó, nem szép, hogy így magadba huzódl. Mért nem tartasz velünk?

Pál vállat vont.

— Néha azt gondolom, bátyó, hogy nem mered a puskát a kezébe venni. Félsz tőle.

A többiek nevettek s ahogy Pál körülnézett köztük, szemükből sajnálatot és lenézést olvasott ki.

Sértődött szívéből büszke és heves láng csapódott ki a Pál arcára.

E pillanatban a Brátkay grófok erdőse lépett ki a sűrűből és izgatottan híresztelte:

— Urak, egy pompás szarvas... erre hajtják... hamar lesbe!

met az egyházpolitikai intézményeknek erre az oldalára is.

S mire a taktikai együttműködésből lassankint kialakul a szerves egység a néppárt s a pánszláv tótok közt, akkorára a magyar közvélemény klerikális hajlandósága része is fel lesz már teljesen világosítva a néppárt revizionista törekvéseinek nemzetellenes karaktere felől. Magyar embernek, akár szabadelvű, akár klerikális, nem lehet közömbös, vajjon a nemzetiségi egyházak papjai idegen nyelven vezetik-e az anyakönyveket s adják-e össze a párokat, vagy pedig magyar köztisztviselők magyar nyelven végzik-e ugyane funkciókat. Az egyházpolitikai reformok előtt az anyakönyvek tulnyomó többsége idegen nyelvű volt: a római katolikusokét latinul, a nemzetiségi egyházakét az illető nemzetiségek nyelvén vezették. Ma az ország valamennyi anyakönyvét kivétel nélkül magyar nyelven vezetik. Az egyházpolitikai reformok e része tehát hatalmas nemzeti térfoglalás volt s a revizió ennél fogva a magyar nemzet ügyének jelentékeny vereségét jelentené. S ugyanilyen érzékeny veszteség volna az is, ha a tót, a szerb, a vend, a rutén, az oláh, a szász mátkapárok nem tartoznának ezentul a magyar nemzet színeivel ékesített polgári tisztviselő előtt megjelenni, aki a magyar állam hivatalos nyelvén iktatja be a megkötött házasságot. A magyar államiságnak s a magyar állami eszmének kapitulációja volna ez a nemzetiségi törekvések előtt. Hogy erre kevés ügyet vetett eddig a magyar közvélemény, az súlyos hiba volt. Valasek, Veszelszky, Kollár és Ruzsják urak majd gondoskodnak róla, hogy erre is ráterelődjék valahára a közfigyelem. Az ő szereplésük fogja kideríteni, hogy a szabadelvűség egyazon vonalon halad a nemzeti érdekekkel. A tót nemzetiségi párt megjelenése a parlamentü szemhatáron, agyon fogja ütni végképpen a revizionista törekvéseket.

BELFÖLD.

A képviselőház munkarendje. Szombaton, e hónap 26-án lesz a parlament első ülése. Ennek az első ülésnek képét akár előre is meg lehet rajzolni. Nagy buszjárás a folyosókon, buzgó helyfoglalás a zöld félkörben. Mikor aztán az új képviselők eléggé megbámulták a karzatot, viszont a karzat is az új képviselőket: akkor az örök *Regele* bácsi csöngtetni fog s a miniszterelnök háta mögül megszólal *Csávossy* Béla

Mind puskájuk után nyultak.

— Ide egy puskával! — kiáltott Pál gróf.

— Ezt már szeretem, pajtás! — szóló nevetve Péter és elismerően ütött a bátyja vállára.

Mind elszéledtek az erdőben, különböző les helyekre. Pál is egy sűrű bokor mögé állt, főluzta fegyvere kakasát és várakozott.

Gyermekesen érzékeny szívében vad düh tombolt a gyávaság vadjára, melylyel öccse illette, arca égett, szeme csillogott és vigyázott. Távolról elmosódóan hangzott néha a hajcsárok hujjajai, majd esőnd állt be, a fák is mintha visszafójtott lélekzettel figyeltek volna, csak néha zörrent meg egy-egy levél, csak néha áradt szét egy gyöngye szellő, mint a természet sóhaja.

Es Pál gróf, ahogy ott állt, várakozva a bokor mögött, egyszerre érezte, hogy tagjait vad lár reszketteti meg, a vér forroan és szilaján hullámozott ereiben, szíve erősen dobogott egy mámorban, egy varázsban, melyet még eddig nem érzett. A vágyban, mely a gyermeket vad madár tojásának keresésében égbe nyúló fa tetejére vonzza, a férfit szikla élére, hasadékok, vízmosások mélyére, szembe a veszélylyel, hogy leterítse a rengetegnek vad és búzke szőlöttét. Pál szíve is megdobbant a mámorban az ő természet szabad, merész, vad és titokzatos lehe után...

E pillanatban erősen megzörrent a bokor, mely szemközött állt Pállal... szeme vére borult, fegyverét fölemelte és lött... a lövés hangját visszhangosan verték vissza a domboldalak... aztán egy pillanatig halálos esőnd... majd retentetes jajkiáltás, jaj, emberi jaj...

Pál eldobta puskáját, odarohant keresztül bokron... s ime, a földön vérvörös mellek fekdűt Péter, az édes öccse. Vére sötétpiros erekben folyt szét az avaron s a szomjas föld felitta azt. Rettenetes kiáltással borult Pál a vonagló testvérré, kinek halódó szeme megtörve meredt az ő krétafehér arcára...

háznagy, az egyetlen tisztviselő, akinek hivatala túléli a volt parlamentet s addig tart, míg helyébe az új parlament másikat választott. Neki van csak szava az új Háznak, (ha véletlenül Csávossy kibukott volna — igazán závarba hozza a t. Házat); ő tehát megszólal s üdvözlőlvén a képviselőket, felhívja a Ház legidősebb tagját, hogy foglalja el a korelnöki széket. Erre a felszólításra, mint már esztendőök óta, most is kétszer lesz alkalma. Mert *Madarász* József — a legidősebb képviselő — be fog ugyan ülni az elnöki székre, de miután ott kijelenti, hogy a t. Ház tagjait ő nem vezetői a budai várba, mindjárt le is jön a völgybe. S akkor a háznagy a korban másodikik fogja felszólítani a korelnökség elvállalására: ezuttal *Fabiny* Theofil.

A korelnök tehát *Fabiny* lesz. És *Fabiny* fogja közölni azt is, hogy a felség e hónap 29-án, hétfőn, déli 12 órakor fogadja a Házat a budai királyi várakban. Hétfőn délelőtt a Ház tagjai a képviselőházban gyűlnek össze s onnan *Fabiny* Theofil vezetése alatt járulnak a felség elé. Ugyancsak hétfőn délelőtt ünnepléses *Veni sancte* lesz, melyet *Vaszary* herceggimás celebrált nagy papi segédietel.

Kedden, e hónap 29-ikén délelőtt tíz óraker ismét ülést tart a képviselőház és megkezdí az alakulást, amely ezuttal több teendővel fog járni, mint az előző országgyűlés elején történt, amennyiben a kuriai bírásokodás és az összejérhetetlenségi törvények rendelkezései olyan bejelentéseket és egyéb feladatokat ruháznak már a korelnökre is, aminők idáig nem fordultak elő. Ilyenek a Kuriához érkező kérvények, esetleg az azokra vonatkozó kuriai határozatok nyilvántartása és bejelentése, a képviselőknék összejérhetetlenségi önbejelentéseik megtételére való felhívás s a bejelentések nyilvántartása, stb.

De azért kétségtelen, hogy a három első ülés alatt végeznek ezekkel a dolgokkal amelyek között elsőrangú az osztályok kisorsolása és ezek által a mandátumok számonvétele és osztályozása. A negyedik napon megtörténik először a Ház elnököké. azután a két alelnököké majd a jegyzőknék és háznagyok, az ötödik ülésen a bizottságoknak megválasztása. Időközben azonban a korelnök és a korjegyzők funkciója véget ért s helyét eltiogalja a Ház megválasztott tisztviselői kara.

Az első bizottság, amely munkához lát, a *felirati bizottság* lesz s ez rövid időn belül a maga munkálattát, a választélliratot bemutatja a Háznak. Harmadnapra megkezdí a Ház a felirati vitát, amely a választások tisztaságára való tekintettel ezidén aligha lesz hosszadalmasabb. A felirati vitát nyomon követi az 1902. évi állami költségvetés betervezése s annak a pénzügyi bizottsághoz való utalása, amely aztán annak idején megkezdí a budget tárgyalását. Miután azonban az idő sokkal rövidebb, semhogy az év végére a költségvetés elkészülhetne, a kormány indennitást fog a Ház elé terjeszteni, melyet a pénzügyi bizottság erre vonatkozó jelentése után a plénum nyomban tárgyalás alá is vesz. Erre az esztendőre több munkája alig is lesz a Háznak.

A horvát választások. *Zágrábi* jelentés szerint a tartománygyűlési választások november 6. és 9-ike közt lesznek, és pedig 50 kerületben 6-án, 29 kerületben 7-én, 5 kerületben 8-án és 4 kerületben 9-én.

Mint *Zágrábból* táviratozzák, az ellenzéki lapok híven visszatükröztetik azt a *kellemetlen meglepetést*, amelyet a tartománygyűlés gyors feloszlátása okozott. A koalíció lapjai lemondanak arról, hogy e korai feloszlátás okait kritizálják, de felhívják a választókat, hogy az eddigi többség ellenfeleit válasszák meg, hangsúlyozván, hogy a koalíció négy év előtt tett ígéreteit megtartotta és ezuttal is egységesen megy bele a választási küzdelembe. Az egyesült jogpárt e hó 29-én a bizalmiéríflakat ülése hívja egybe a jelöltek nominálása végett. *A Narodne Novine* biztos reményének ad kifejezést. hóg— az új választások a nemzeti párt győzelmét fogják meghozni, amely párt a korona várakozásainak teljesen megfelelt, ami különösen a bán, mint a többség vezére államiéríflü képességeinek köszönhető. A tiszta jogpárt közlönye felhívja híveit, hogy maradjanak hívek *Starcevic* Antal zászlajához és csak új írlíflakat válasszanak, akik ezt a programot képviselik.

A nemzeti párt klubjának a bán kifejtette azokat az okokat, amelyek a tartománygyűlés feloszlátására vezettek. A királyi leiratban leisorolt okok mellett irányadó volt az is, hogy a nemzetet egy hosszú agitáció izgalmaítottól és kellemetlenségeitől megkíméljék és a választások nyugodtan és méltóságteljesen foljanak le. A bán köszönetet mondott a pártnak támogatásáért és azt a reményét fejezte ki, hogy a párt meg erősödjön fog bevonulni az új tartománygyűlésbe. Miután gróf *Erdődy* István pártelnök köszönetet mondott a bánnak a párt böles vezetéseért és megköszönte *Gyurgyovics* elnöknek a tárgyalások körülto-

kintó, pártatlan vezetését, az ülés a bán éllítése közt véget ért.

A nemzeti párt klubjának ülése után megalakultak a magyar országgyűlési képviselők és a közös országgyűlésre kiktildött horvát képviselők klubjának elnökévé *Josipovich* Imrét választották meg.

Az új tartománygyűlés november közepe táján ül össze.

Szászok klubja. Az a tizenegy szász képviselő, aki a pártokon kívül áll, tudvalegölég külön szász klubot szándékozik alapítani. Bejelentették ezt a képviselőház háznagyí irodájának is, azzal a kívánsággal együtt, hogy a Ház üléstermében külön, zárt csoportban adjanak helyet részükre. Az egyik zöld-szász honatya, *Korodi* Lajos a minap cikket is irt az egyik budapesti német naplapban az ő külön szervezkedéséigazolására. Ezzel szemben konstatáljuk, hogy a szászok központi választmánya a képviselőválasztások előtt tartott ülésén azt az óhajtatást fejezte ugyan ki, hogy a szász képviselők ne lépjenek be egyik politikai pártba se, de egyuttal kimondotta azt is, hogy *külön szász klub alakítását nem tartja kívánatosnak*. Amint tudva van, a szász néppárt programja is perhorroskálja a külön szász nemzetiségi párttá való alakulást. A tizenegy szász képviselő tehát nemcsak a szász központi bizottság határozatával, hanem magával a szász programmal is összejütözésbe kerül, ha csakugyan külön klubot szervez.

A szabadelvűpárt első értekezlete. Mint értesülünk, az országgyűlési szabadelvűpárt jövő kedden este 7 óraker tartja meg első értekezletét az új országgyűlés tartama alatt.

A választások után. Az 1896-iki választások alkalmával 283 szabadelvűpárti képviselő választottat meg, ezek közül 120 új képviselő volt; a mostoni választások alkalmával 276 képviselő kapott mandátumot szabadelvű program alapján, köztük 93 most első ízben tagja a parlamentnek. A hátralevő pótválasztásoknál még 2 szabadelvűpárti van jelölve, még pedig *Bazin* gróf *Apponyi* Gyula és *Stomfán Komlóssy* Ferenc.

Az erdélyi katolikus státusgyűlés. *Kolozsvárott* ma délelőtt nyitották meg a katolikus státusgyűlést. A gyűlésen báró *Jósika* Sámuel világi és *Majláth* Gusztáv püspök egyházi elnök elnököltek. *Majláth* püspök megnyitó-beszédében örömmel jelezte, hogy a státus ügyei iránt az érdeklődés hívei között egyre terjed. Azok, — ugymond — akik püspökük vezetése alatt a katolikus érdekekért sikra szállani kívánnak, valóban keresztieshadáratot akarnak folytatni a modern hütlenség ellen. Krisztus zászlaja alá akarnak sorakozni, melyet az ő szerény apostola tart ez idő szerint elég méltatlannul kezében, de mindenki részt akar venni a munkában, küzdeni a veszedelmek ellen melyek szegény katolikus népünköt és különösen itt Erdélyben, székeley népünköt minden téren, de különösen az anyagi elszegényedés terén tenyegeti. (Hejyeslés.) Üdvözli a tagokat. *Szamosi* indítványára a pápához ádvözölő táviratot intéztek.

A gyűlésen 47 egyházi és 65 világi képviselő van jelen. — A tárgyalások során *Jósika* báró azt az óhaját nyilváníttotta, hogy az alapítványok összégét az alapítók ne tegyék a vidéki pénztárcaikba, mert ezek ellenőrzése *Kolozsvárról* lehetetlen. — A jelentések során *Gyórfly* Gyula interpellált 12 növendék ügyében, akiknek alapítványi helyét másoknak adták át. Heves vita után *Majláth* kimondta a gyűlés határozatát, amely szerint, akinek az alapítványa tévedésen alapulva elvonatott, jogosítva van a revizió iránt kérvényezni.

Délután 2 óraker *Majláth* püspök ebédet adott a tagok tiszteletére. Az ebéd után folytatták és befejezték a tárgyalásokat. Erős vita volt az önbiztosítás kérdéséről. Az igazgatótanács azt javasolta, hogy a biztosítást tíz év múlva kezdjék meg, amely ideig e célra alapot gyűjtésnek. Ezt a javaslatot az önbiztosítás hívei leszavazták. Báró *Jósika* elnök kijelentette, hogy a határozat ellen ő felségéhez fordul. *Gyórfly* Gyula tiltakozik ez ellen. *Mohay* Sándor felszólalása után az elnök kijelentette, hogy e nyilatkozatot nem óhajítja jegyzőkönyvbe vétetni, mire a gyűlés véget ért.

A gyulai pótválasztás. A gyulai pótválasztásból, mint már megírtuk a szabadelvűpárti dr. *Bodóky* Zoltán került ki győztesnek. De nem könnyen pedig föllétlenül övé volt a többség. Melepetés is volt, hogy csak tizenöt szónyi többséggel győzött. De ezt a meglepő eredményt érdekesen világítja meg a következő gyulai jelentés: A Zentán megválasztott *Bartha* Miklós vasárnap a legszöles demagógia eszközhöz nyult. A fanatizált ellenzék két nap, két éjjel házról-házra járva terrorizáltak mindenkit. A terrorizmus hihetetlen mérveteket öltött a választás napján. A választási elnök,

Jancovits Emil ügyvéd, a Kossuth-párt vezérfőnöke, **Bartha** lemondása utánra jelöltül is emlegettek, a rend fenntartásához szükséges minden preventív intézkedést elmulasztott. Így történt, hogy a Bartha-párt a választási helyiségekhez vezető minden utat elállított és zömével és asszonyaival a Bodoky-párt részére kijelölt helyet foglalta el. A szavazó-helyiségekbe később szabadelpvűpárti választókat szidták, fenyegették, leköpdösték, vízzel leöntötték, botokkal ütötték, egyes szavazókat, kisebb szavazó-csoportokat körülvettek, megragadták őket és a szó szoros értelmében erőszakkal megakadályozták abban, hogy a szavazó-helyiségbe bejussanak. Ezeknek nagy részét később rábeszéléssel és fenyegetéssel kényszerítették, hogy Barthára szavazzanak. Az így elsikkasztott Bodoky-szavazók száma legkevesebb 60-ra tehető. Hasztalan mentek úszó is a Bodoky-pártiak Jancovits elnökhez panasza, hogy távolítsa el a Bartha-pártiakat az utból. Az elnök kiment a kérdéses helyekre, félig emelt hangon szólott:

— Kérem a Bartha-pártiakat, menjenek a helyükre.

Azután visszament a választó-helyiségbe és konstata, hogy nincs semmi ok a beavatkozásra. A szabadelpvűpártot teljesen elkiserítette az elnök nem-törőmösége, de azért minden erejét megfeszítve igyekezett a nehéz harcot végigküzdeni. Ezzel szemben az ellenzék terrorizmusa már garázdálkodássá fajult és a szavazás lezárása előtt elterjesztették a hírt, hogy Bartha öt szótöbbséggel megválasztott, a Bartha-párt a választóhelyiség előtti tért hatalmába ejtette és kiszorította onnan a Bodoky-pártot, ugy hogy midőn Bodokynak 15 szavazattöbbséggel való megválasztását az elnök kihirdetni és a mandátumot átadni akarta, több mint negyedóránig nem engedték őt szóhoz jutni és a dulakodással és ordítással mindaddig fel nem hagyták, míg végre az elnök több tekintélyes ember erőfeszítésére csendőrséggel hátraszorította őket. A szabadelpvűpárt tömören sorakozva, megbotránkozva, de hallgatagon nézte ez üzemeket, hogy azután teljes lelkesedéssel ünnepelje a szabadelpvűségnek és jelöltjének minden erőszak ellenében is keresztülvitt győzelmét. Bartháék pedig elérték a céljukat: abba a városba, ahol eddig a legnagyobb választások voltak, behajították a fanatizmus üszkét.

A székhelyi választás. Székhelyi tudósítónk jelenti: **Szinyogh** Zsigmond délután öt órakor Keszthelyi Zoltán elnöknek írásban bejelentette visszalépését, mire **Molnár** Akos Kossuthpárti megválasztott képviselőnek jelentették ki. A választás rendben folyt le.

A Times rólunk. A Times ma érkezett száma vezércikkben foglalkozik a magyar-osztrák monarchiával, az osztrák birodalmi tanács megnyitása alkalmából. Koerber miniszterelnök beszédét részletesen ismerteti, főképpen a német vámtarifa-tervezet szempontjából és fölemlíti, hogy igen elterjedt nézet szerint ennek a tervezetnek célja az, hogy vámunióba vigye bele Magyarországot és Ausztriát a német birodalommal. A Times általában helyesli Koerber fejtegetéseit, hogy a monarchia kénytelen volna egyoldalúan gondoskodni érdekeinek biztosításáról, ha szerződés után azt el nem érhetné, mert nem hajlandó a túlzás bármely szerepét játszani. A cikkíró többször is kifejezést ad annak a nézetének, hogy Koerber a tarifakérdésben ugyanazt az álláspontot foglalta el, amelyet **Szell** Kálmán igyekezett érvényre emelni Berlinben. A cikkely így végződik:

Mi Angliában érdeklődéssel és rokonszenvvel nézzük a tehetőség és hazafias magyar és osztrák államférfiak erőfeszítését, hogy kiszabadítsák a birodalmat a gazdasági és politikai nehézségek közül. Nem teledjük el hogy Ausztria-Magyarország hagyományos szövetségünk, melylyel igen riúknak jutottunk összeültetésbe és a világ semmi részén semmielőre életkérdésben nem állunk ellentétben. Sehoh nem beszélünk meg jobban **Ferenc József** császár személyes értékét, mint az angolok között. Sehoh jobban méltányolunk nem tudják mint éppen Angliában azt a mérsékelt és kiegyenlítő beállítást, amelyet az osztrák-magyar monarchia uralkodója saját országában és egész Európában gyakorol. A legmelegebben kívánjuk a jó sikert **Goluchowski** grófnak, **Koerber**nek, **Szell**nek és mindazoknak, akik velük együtt dolgoznak hazájuk ipari és kereskedelmi függetlenségének a megővésén. Régi barátságunkat és üdvözlünk jogról és igazságról egyáltalán nem zavarják meg azok a botránys rágalmak, amelyekkel némely bécsi újságok még mindig elhalmozzák a brit pontúkat és a brit hadsereget. Teljesen tisztában vagyunk ezeknek a pszichológusoknak az indító oká-

val, amikor látjuk, hogy klerikális és antisemita újságokban kerülnek napvilágra. Irók azt hiszik, hogy kitöréseik tetszésre találnak annál a reakciónárius és britellenes pártnál, amely mostan, elég sajnálatra méltóan, olyan nagy befolyásnak örvend a Vatikánban; és ellenszenvünknek alappa kétségtelenül az a föltevés, hogy a klerikális túrelmelenség szemében semmi sem lehet gyűlöletesebb, mint az angol nemzet szabad szelleme. Az osztrák klerikális és antisemita tollforgatók lelkesedése a „szabadsággért” kivételre, nem pedig belsőli fogyasztásra készült irodalmi termék. De ez a brit-ellenes dühöngés egyáltalán kevés figyelmet érdemel mert leggonoszabb kitöréseiben sem emelkedik a gyalázkodásnak arra a magaslatára, amelylyel az osztrák politikusok egymást szokták megiszteelni.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

KÜLFÖLD.

A oszászár és fővárosa. A berliniek macakcs féltékenységgel őrzik autonóm jogukat, s hogy jelentőségeket mentül erősebben kidomborítsák, készek minden alkalmat megragadni arra, hogy **Vilmos** császár autokrata izü kívánságainak ellentmondjanak. Csak nemrég jelentették a városi tanács állásfoglalását **Vilmos** császárnak a mesekutakról mondott kritikájával szemben. Ma pedig ismét hasonló esetről ad számot a táviró. A berlini községtanács az **Unter den Linden** villamos vasutja ügyében értekezletet tartott, mely alkalmával erre a dolgra vonatkozólag újabb nézeteltérések kerültek felszínre. A baloldálnak egyik újabb frakciója és a szociáldemokraták az ülés megtartását meg akarták akadályozni. Ez a törekvés nagy vihart támasztott. Az értekezlet végül határozatilag kimondta, hogy a két költséges terv megvalósításától nem áll el s nem járul hozzá, hogy erre vonatkozólag a császár kívánságának megfelelően új pályázatot hirdessen.

A német kereskedelmi szerződés. A német kereskedelmi szerződés megújításának fontos kérdéséről a *Nord. Allg. Ztg.*, amely a porosz kormány főhivatalos lapja, a következőket írja:

Különböző lapokban az a hír jelent meg, hogy a német kormány a kereskedelmi szerződéseket egyáltalán nem szándékozik felmondani. Érthetetlen, hogy miképp keletkezhetett ez a fölfogás, amikor új vámtarifát dolgoznak ki és köztudomású, hogy a német kormány e vámtarifa segítségével a külföldhöz való kereskedelem-politikai viszonyaink újabb szabályozását akarja elérni. Különösen hazai agrár-terményeink erősebb védelme mellett. Az az elhatározás hogy a kereskedelmi szerződés egyáltalán ne mondassanak föl, ellenkeznek a céllal és csak a külföldi pozíciójának erősítését jelentene, amelyekkel új alapon óhajtnak kereskedelmi szerződést kötni. A német kormánynak tehát természetesen szabadkezelt kell a maga számára biztosítania, hogy alka mas pillanatban a fönnálló kereskedelmi szerződéseket fölmondhassa. Hogy ez a pillanat beáll-e és mikor, a további körülményektől, különösen pedig az új vámtarifa létrejöttétől és a többi állammal való tárgyalásoktól függ.

A francia bányászok általános sztrájkja.

Az a nagy veszedelem, amelyet a francia gazdasági életre néve a bányászok általános sztrájkja jelentene, egy időre elmúlt. Vagy talán csak elhalasztódott. Az az ülés, amelyen e felett döntöttek, titkos volt és így csak néhány párisi lap magánértesítéséből tudunk egyetmást. Így az *Echo de Paris* jelenti St.-Etienneből: A bányászok egyesült bizottsága elvileg az általános sztrájk mellett foglalt állást, de elhatározta, hogy, mielőtt a sztrájk kezdetének időpontját meghatároznák, megvárják, a míg a munka-bizottság **Basly** indítványa fölött határozatot hoz. A *Petit Temps* azt jelenti, hogy a bányászok kiküldöttéi határozatlan időre napolták el az általános sztrájk proklamálását. Az általános bányászsztrájk elnapolását magának a szocialista pártnak egy része is helyesli, tekintettel a **Waldeck-Rousseau** által ígért reformokra. A saint-étiennei sztrájkbizottság az elnapolást oly kényszerítő eszköznek tartja, melylyel a reformokat siettetni lehet. A monarchisták és nacionalisták ellenben a sztrájk elnapolása miatt gunynyal illetik a szocialistákat.

Botrány a Reichsrathban.

Bécs október 23.

A mai ülésen **Kaftan** sürgős indítványát tárgyalta, mely az osztrák-magyar államvasut és a Nordwestbahn államosítását követeli. Mintán az indítvány sürgősségét elfogadták, az elnök az indítványt érdemlegesen akarja tárgyalatni és kéri, hogy akar-e valaki hozzászólni a kérdéshez? Senki sem jelentkezik, mire az elnök kijelenti, hogy az indítványt a vasuti bizottságnak fogja kiadni. (Helyeslés.)

Ekkor váratlanul **Fergelt** emelkedik szólásra és névszerinti szavazást követel.

A jobboldalon nagy láрма támad. **Fresl** átkiáltja a baloldal felé:

— Ezért a zsidók hálások lesznek maguknak!

Hangok a jobboldalon: Már elég a komédiából. Többet erről nem szavazunk.

Az elnök nagynehezen helyreállítja a nyugalmat és **Fergelt** megismétli a névszerinti szavazásra vonatkozó indítványát. Minthogy azonban nem akad a házszabályok szerint megkívánt 15 képviselő, aki az indítványt támogatja, a névszerinti szavazás elmaradt és **Kaftan** sürgős indítványát a vasuti bizottsághoz utasították.

Ezután **Dr. Stransky** ifjucseh szólalt fel, hogy megokolja a litvai eseményekről szóló sürgős indítványát. Amikor beszélni kezd, **Wolf**, **Stein** és **Schalk** nagynémetek feléje kiáltják:

— Zsidó, maga akarja a csehek érdekeit képviselni?!

Wolf odakiáltott neki:

— Nos zsidó, papjál hát! Szégyen a cseh nemzetre, hogy szövívője zsidó!

Stransky: A legkopottabb zsidóban is több becsületérzés lakozik, mint az ön klubjának valamennyi tagjában együttvéve.

A nagynémetek padjain erre éktelen láрма tört ki.

Stransky ismételte:

— A legkopottabb zsidó is sokkal magasabb erkölcsi nivón áll, mint az ön klubja!

A csehek lelkesen éltették és megtapsolták **Stranskyt**.

Wolf: Hát mi lesz, zsidó?!

Stransky: Wolf ur, jó lesz megadni azokat az összegeket, amelyeket a zsidóktól kiközludt!

Stein (nagynémetpárti): Ninos utálatosabb ember ebben a házban **Stransky**nál!

Wolf: Bizony nincs senki e házban, aki tagadná, hogy **Stransky** a legutálatosabb alak.

Sűrűn röpököttek az elfajta közbeszólások:

— Fogja be a száját! Szemérmetlen jötmént! Aljas család!

Wolf: Vagy beszélj, zsidó, vagy abba hagyod!

Stransky beszélni kezd, de oly halkán, hogy **Wolf** többször közbeszólt:

— Zsidó, beszélj már.

Végre helyreáll a nyugalom és **Stransky** zavartalanul folytatja beszédét.

Pár perc múlva azonban újból kitör a zaj. **Stransky** ugyanis elmondja, hogy Litvaiban, az ottani cseh kisdévdő megnyitása alkalmából nyolcezer német jött a községbe, ott botrányt csapott, bemocskolta a csehek házait, beverte az ablakokat, bántalmazta a cseh lakosokat. Ez alkalmával megölték egy cseh koldust.

Hangok a nagynémeteknél: Hazudsz, zsidó!

Fresl: Nálunk nincsenek németek a zsidókon kívül. Hát minek szid a öket?

Pernerstorfer (*Stransky*hoz): Nem azért, mert zsidó, nem azért, mert cseh, hanem mert tetőtől-talpig sárral mocskolta be magát, azért megérdemli ezt a bánásmódot. Morális szempontból maga sokkal aljásabb, akár a bizonyos személyek által kitartott semmizási!

Stransky (*Pernerstorfer*nek): Maga eladta meggyőződését!

A szónok azután befejezi beszédét, felszólítva a kormányt, hogy akadályozza meg a litvaihoz hasonló botránys ismétlődését, mert ha a németek még egyszer ilyen dolgokra vetemednek, vérs fejjel fogják őket hazakergetni.

Veith: Majd fölfegyverzik a Makabeusokat. (Derütség.)

Stransky: A cseh koponya van olyan erős, hogy nem kell a németektől tartanunk. Ha a fizikai erőről van szó, meglátjuk, hogy ki fog győzni?

Koerber miniszterelnök kijelenti, hogy az államügyesség minden figyelmzetetés bevárása nélkül

Az előkelő uri közönség figyelmébe

ajánljuk a modernkor minden kívánalmainak megfelelő és célszerű **Általánosan elismert elegáns szabás** és remek kidolgozás. Nagy raktár tisztán angol és skót különlegességekben. Képekkel ellátott teljes prospektust és mintákat kívánatra bérmentve küldünk. Mértékű bármely öltöny elegendő.

Angol ruhabérleti osztályunkat.

Próbáltatót szivesen készítünk.

SCHNELLER és KOZMA, VII. kerület, Royal-szálló.

megindította a vizsgálatot, amely maig sincs befejezve. Ez által a sürgősségi javaslat egy része elintézését nyert de a másik figyelmeztetésre sem volt szükség, minthogy a hatóságok tudják, hogy a nyugalom és rend zavarását meg kell torolni. A miniszterelnök a beérkezett iratok alapján konstatálja, hogy Litvaiban egyetlenegy súlyosabb sérülés sem fordult elő. A zavargások által okozott kár összesen 70 koronára rug. úgy, hogy inkább súlyos kihágásról, mint zavargásokról lehet szó. A halálra vert koldusról szóló, sokat firtató jelentésre nézve a miniszterelnök kijelenti, hogy, amint az iratokból kitűnik, tényleg egy koldust botütésekkel, bár nem súlyosan, megsebesítettek és hogy a Mislowitz közelében halva talált koldus nem azonos ezzel a tetteleg bántalmazott koldussal. Az ünnep általában csöndesen folyt le, csak este volt összetűzés németek és csehek között egy véletlenül valamely ablakból leesett tintatartó következtében amely egy csehre esett. Hat ember megsérült. A kerületi kapitány által kért katonaság nem lépett akciába. Az ugyanaznap este Mugglitzban és Schwarzbachban a Litvaiból hazatérő csoportok által elkövetett kihágások ügyében a vizsgálat szintén folyamatban van. A miniszterelnök végül kijelenti, hogy ezt a tényállást is a legmélyebben sajnálja és elvárja, hogy a bünyői vizsgálat nyomán a vétkesek elveszik büntetésüket. (Élénk tetszés a baloldalon; zaj jobbról.)

D'Elvert azt mondja, hogy Stransky állításait nem lehetett volna jobban megcáfolni, mint a miniszterelnök közléseivel. Stransky indítványa a németek halálatlan megsértése és merénylet a ház igazságszerete ellen. Határozottan visszautasítja Stransky állításait mintha a németek Litvaiban visszaéléseket követtek volna el a választásoknál vagy a Litvaiba dirigált köllönvonatokat költségi pénzekből fizették volna. Megjegyzi, hogy a városokban a csehek a legnagyobb erőszakosságokat követték el. A csehek politikája Morvaországban odairányul, hogy egyik német várost a másik után a kezükbe kapják. A csehek eme hódító-hadárataival szemben azonban a németeknek a legerősebb ellenállást kell tanusítaniuk. (Élénk tetszés a baloldalon.)

E beszéd alatt a csehek ismételtén lármásan közbekiáltottak. Stein Franko és Klotz közt élénk szótálat keletkezett, úgy hogy tettelegességektől lehetett tartani. Az élők ismételtén csöngettet, hogy a nyugalmat helyreállítsa.

D'Elvert után még Svozil beszélt, aki hangoztatta hogy a csehek Morvaországban mindent elkövettek, hogy a béke létrejövését lehetővé tegyék. De azon az alapon, amelyen a németek állanak, a béke nem jöhet létre és hogy a cseh népnek a litvai események után kevés kedve van a béketárgyalásokat tovább szólni.

Ezzel a vita véget ért. mire Albrecht, a kontra-vezetőnk nagyobb okmányanyag alapján bizonyítani igyekezett, hogy nem a németek, hanem a csehek voltak a provokálók és azt követeli, hogy a megindított vizsgálatot tárgyalásos és teljes szigorúsággal vezessék. A német nap Morvaországban egyesülten fog minden cseh provokációival szembeállítani. Beszéde alatt Praxak és Dótz képviselők között heves üsszeszólalkozás volt.

A legközelebbi ülés holnap délelőtt 11 órakor lesz.

Beszélik, hogy holnapra nagy botrány készül, mert Stransky okmányokkal fogja bebizonyítani, hogy Schönerernek, a nagy németek vezérének neje zsidó származású.

Bécs október 23.

A *Deutschnationale Correspondenz* szerint a német néppárt a képviselőház mai ülésén indítványt nyújtott be, amelyben a kormány felszólíttatik, hogy a német birodalommal a kereskedelmi szerződés ügyében olytatandó tárgyalások során ragaszkodjék ahhoz, hogy azonkívül, hogy a német birodalomból kivitt osztrák marhák után fizetendő német birodalmi vámok, amennyire csak lehet, leszállítsanak, — kárpótlást is kapjon a most fennálló marhavész-egyezményért a marhakereskedelem könnyebb forgalmát biztosító egyezményben vagy erre vonatkozó speciális szerződési határozományokban.

Bécs, október 23.

A német balold-párt ma megválasztotta az elnökséget. Minthogy dr. Vogler nem fogadta el újból való megválasztását elnökké *Funket* választották, alelnökké *Grosst* és *Marchetti*. *Voglernek* köszönetet szavaztak onfelüldöző tevékenységéért. A német néppárt ma megválasztotta elnökségét. *Kaiser* helyébe, akinek köszönetet szavaztak, *Derschatt* választották elnökké, alelnökké pedig *Pradet* és *Deuerlet*.

Buller nyugdíjban French tábornok visszahívása.

Budapest, október 23.

A londoni lapok mai szenzációja nem Dél-afrikából érkezett: az angol kormány kedveskedett nekik oly rendkívüli és váratlan intézkedésekkel, amelyek az egész világban feltűnően fogtak kelteni. *Buller tábornokot a mai napon nyugdíjazták, French tábornokot pedig, a dél-afrikai angol armália legderekabb tábornokát visszahívták Angliába és ki-nevezték arra a helyre, amely Buller távozása folytán most üresedésbe jött.*

E meglepő intézkedésekről ma a következő távirati tudósításokat kaptuk:

London, október 23.

Buller tábornokot e hó 10-ikén tartott beszédére való tekintettel, amelyben a lapok bizonyos támadásaira élénken válaszolt, az Aldershotban állomásozó első hadtest parancsnokságától fölmentették és disponibilitásba helyezték. Utódjául French tábornokot nevezték ki, akit most várnak vissza Dél-Afrikából. Hildyard tábornok átveszi a parancsnokságot Aldershotban.

London, október 23.

Buller tábornoknak kényszerű nyugdíjazása óriási feltűnést kelt. A kormány följajánlotta neki, hogy ő maga kérje az aldershoti első hadtest parancsnokságától való fölmentését, de Buller ezt az ajánlatot határozottan visszautasította. Erre a rendkívüli lépésre az a beszéd szolgáltatott okot, amelyben Buller elmondta hogy a kolonális csata után ő adta White tábornoknak azt a tanácsot, hogy adja meg magát a boeroknak. Buller ezt a tanácsát azzal okolta meg, hogy Whitenak kapitulációját, mint az ő idősebbvalójá tegezní akarta. Buller ugyanebben a beszédében nagyon keményen megtámadta azokat, akik az ő eljárását kritizálták. Buller egyébként a király benső barátja és sokszoros milliomos.

London, október 23.

A lapok majdnem egyhangulag helyeslik Buller nyugdíjazását. Csupán a *Daily News* rosszaja és szinte bihetetlennek mondja, hogy azt az embert aki Lady-smithet fölszabadította, most egészen ki akarják zavarni a hadseregből, mert egy meggondolatlan beszédet mondott. Ha annak idejében elfogadták volna Bullernek böles tanácsát és Cronje veresége után békét kötöttek volna a boerokkal, az angolok sok milliót takarítottak volna meg és sok ezer emberéletet mentettek volna meg.

Brüsszel, október 23.

A *De Wet* haláláról szóló hír koholmány és egy boer fogoly leveléből ered. *Botha* és *Murray* lelkészek nemrég beszélgettek *De Wet*-tel s a legjobb egészségben találták. Ugyazintén *De Villiers* tábori zászlós, akit nemrég az Oranje-folyó mellett elfogtak, azt beszéli, hogy elfogatásának napján együtt reggelizett *De Wet*-tel.

Brüsszel, október 23.

Egy Fokvárosból érkezett levél szó szerint tartalmazza *Botha* Lajos ellenproklamációját, melyet feleletül *Kitchener* ismert proklamációjára boesított ki. A proklamáció így hangzik:

Ismeretes, hogy az angol kormány augusztus 6-án Dél-afrika legderekabb parancsnoka által egy proklamációt boesított ki, amelyben azt mondják, hogy a fellegyverzett kommandók összes parancsnokait, zászlótartóit és vezetőit, amennyiben boerok és továbbra is ellenállást tanusítanak a két köztársaság területén és az angol dél-afrikai birtokon, továbbá a két köztársaság összes kormányhivatalnokait örökre száműzzék, ha szeptember 1-ig le nem teszik a fegyvert.

Mivel pedig sem a két köztársaság kormányainak tagjai, sem valamelyik tábornok, parancsnok, zászlótartó, vezető vagy bármelyik boer nem fog nevezett proklamációnak eleget tenni, sem pedig ezáltal sértve nem érzi magát; mivel továbbá a nevezett proklamáció egy oszom nem igaz továbbá hamis és hazug dolgokat tartalmaz, ami különben az angoloknál természetes; mivel végül lord *Kitchenernek* nevezett proklamációja csak azt segítette elő, hogy minden harcban álló boert még jobban lelkesítsen és buzdítson hogy a harcot függetlenségükért a legvégsőkig folytassák;

ezért proklamálom és ismertté teszem:

Én, *Botha* Lajos, a dél-afrikai köztársaság főparancsnoka, a dél-afrikai köztársaság kormányával, tisztjeivel és boereivel, valamint Oranje szabad állam kormányával, tisztjeivel és boereivel folytatott tanácskozás után, hogy lord *Kitchener törzshara, tisztjei és mindenki, aki alatta az angol hadseregben szolgál és háborút visel ellenük, szeptember*

15-ike után „vogelfrei” (outlaws) és megparancsolatik a két köztársaság valamennyi tisztjének és boerjának, hogy minden angolt, akit fegyverben találunk, agyonlőjenek.

Botha Lajos,
a dél-afrikai köztársaságok főparancsnoka.

London, október 23.

Az angolok a dél-afrikai hadjáratban szeptember folyamán hivatalos adatok szerint a következő veszteségeket szenvedték:

	liszt	legénység
Elesett	17	170
Sebeibe belehalt	3	51
Betegségben elhalt	3	139
Baleset okozta halál	1	3
Elveszett vagy foglyul esett	14	401
Rokkantként hazaküldetett	60	1926
	98	2710

Hivatalos bevallás szerint az összes eddigi veszteség a következő:

	liszt	legénység
Halott	824	16648
Elveszett vagy fogságba esett	7	613
Visszatért és meghalt	6	417
Visszatért és rokkantnak találtatott	—	3774
	837	21452

Ezenkívül hozzátért a harcokról, de állítólag nem találtatott rokkantnak 2483 tiszt és 50.840 főnyi legénység. Ehhez az utóbbi nagy számhoz tér a legtöbb megjegyzés. A harctéren ugyanis nagy szükség van képzett katonákra és hogy mégis ilyen nagy tömeg teljesen hűrekes ember vonnának ki a dél-afrikai akcióiból, ez vagy arra vall, hogy a hazatértek jórésze mégis csak rokkant és hasznavehetetlen, vagy pedig olyan katonák, akik teljesen megelégedve a szenvedéseket, a köteles időn túl egy napot sem akarnak még ilyen nagy szükség esetén sem odalenn tölteni.

London, október 23.

Hír szerint a király Sir Redvers Bullernek a lord címet fogja adományozni s azonkívül jelentékeny dotációban fogja részesíteni.

London, október 23.

A csütörtöki minisztertanács valószínűleg dönteni fog a dél-afrikai háboru ügyében. Hír szerint a miniszterek egy része keményen ki fog fakadni Chamberlain dél-afrikai politikája ellen és vagy ezek a miniszterek, vagy pedig Chamberlain, Balfour és Brodrick le fognak mondani.

London, október 23.

A mai nap eseménye Buller tábornoknak elboesítása. A sajtó egy része féktelenül támadja a kormányt, amiért így bánik a lady-smithi hőssel; a lapok nagyobb része azonban úgy fogja föl Buller elboesítását, hogy az teljesen megérdemelt volt, mert ha nem is lehet tőle elvitatni a személyes bátorságot, az tagadhatatlan, hogy a dél-afrikai harctéren tehetetlennek bizonyult és a kormánynak ama replikák után, amelyeket Buller a sajtóval szemben magának megengedett, tökéletesen igaza volt, mikor őt a hadsereg kötelékéből elboesította.

London, október 23.

Salisbury ma visszatért *Beaulieu*-ből. Holnap minisztertanács lesz, amelyen a dél-afrikai háboru sürgős befejezése céljából szükséges intézkedéseket fogják megvitatni.

HIREK.

Budapest, október 23.

— BUDAPESTI NAPLO. Október 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Az udvar Gödöllőn. Gödöllőről táviratozzák: György bajor herceg ma délen 11 óra 15 perckor hazautazott Münchenbe. Ma nem volt hajtvadászat. Holnap reggel a király 6 órakor Budapestre érkezik, hogy kihallgatást adjon. Dé-után megtekinti az agancskiallítás és kigyó-téri palotáját, ahonnan 5 órakor visszatér Gödöllőre. Holnap délután Gödöllőre érkezik József Agost főherceg és Augustia főhercegnő.

— Esküdtétel. Kállay Béni közös pénzügyminiszter holnap reggel Budapestre érkezik, hogy Tallán Béla titkos tanácsosi esküje letételénél, amely délelőtt 10 órakor fog végbemenni a budavári királyi palotában, helyettesítse Goluchowski külügyminisztert.

— **Erzsébet főhercegnő eljegyzése.** Erzsébet főhercegnő eljegyzése, mint jelentik, január második felében történik meg. *Windischgrätz* herceg, aki rövid idővel ezelőtt igen szép sikerrel tette le a vezérkari vizsgálatot, a jövő év tavaszra szabadságot kap, azután újra megkezdi katonai szolgálatát. Erzsébet Mária főhercegnő tegnap visszatért Wallseeből Bécsbe.

— **A hercegprímás jubileuma.** *Vasary* Kólos bíboros hercegprímást a király 1891 október 27-én kelt legfelsőbb kéziratával nevezte ki Magyarország hercegprímásává. A kinevezési okmányt három nappal később, október 30-dikán, Kólos napján nyújtották át a primásnak. E kinevezés tizedik évfordulóját a hercegprímás udvari papjai társaságában egész eszembben üli meg. Kólos napján, október 30-án, mint minden évben, fogadni fogja azokat a küldöttségeket, amelyek ezen a napon tisztelegni szoktak a primási palotában.

— **Csáska érsek palotája.** *Csáska* György kalocsai érsek — mint értesülünk — eadta a budai várban, a Tarnok-utcában lévő palotáját báró *Edelsheim Gyulai* Lipótnak 180.000 koronáért. Csáska érsek budapesti időzése alatt azért tovább is a budai várban fog lakni és erre a célra több esztendőre kibérelte gróf *Zichy Géza* uralmai palotáját. A kalocsai érsek november 15-én adja át palotáját, báró *Edelsheim Gyula*nak.

— **A oszárás fia.** *Berlinből* írják hogy *Vilmos* császár második fia, *Eitel Fritz*, aki eddig egyszerű kis kadét volt, a minap tett Potsdamban tiszti vizsgát magasállású tisztokból álló bizottság előtt. A kis herceg a hadiskola oklevélét nyerte meg és ezzel nagyon jó képesítéssel jutott a tisztikar kötelékébe. Azok a tisztok, akik az ifjú *Hohenzollern* a katonai tudományokban oktatták és erre a vizsgára előkészítették, mind különösen kitüntetésben részesültek ez alkalommal: az egyik magas rendjelet kapott másik kettő soronkívüli előléptetésben részesült egyik meg pompás ezüstéremet kapott ajándékba.

— **Santos-Dumont a 100.000 frankos díj nyertese.** Párisból táviratozzák, hogy *Santos-Dumont* csakugyan elnyeri a *Henri Deutsch-féle* szászkereset díjat, amely az első kormányozható léghajó főtalálójának szól. Eddig úgy volt, hogy *Santos-Dumont* néhány másodpernyi késés miatt elesik a díjtól. *De Bonaparte* Roland herceg, a léghajós klub elnöke, tegnap este érkeztetett *Henri Deutsch*-csal, a szászkereset díj alapítójával és egyetértőleg elhatározták, hogy a díjat *Santos Dumont*nak odaitélik.

— **Fejedelmi udvarokból.** Fürstenried kastélyból, ahol a szerencsésen *Ottó* bajor király internálva van, mostanában kedvezőbb hírek jutnak a külvilágba. A beteg, aki azelőtt alig hagyta el szobáit most sokat sétál a parkban és ilyenkor mindig komornyikja kíséri. Világos perceiben, amelyek mind *gyakoribbak* mostanában, tudatában van rangjának és nagy gyönyörűséggel hallgatja, ha *felségnek* szólítják. Több ízben rendeznek a kastélyban közös ebédeket, amelyeken egykori barátai vesznek részt és ha a társalgásban nem is vesz részt, figyelemmel hallgatja a többiek beszélgetését. Megesik azonban, hogy hirtelenül mély buskomorság szállja meg, majd löpattan és hátat fordítva a jelenlévőknek, egy sarokba húzódik. Így marad néha órákhosszat is. A beteg király szörnyen szereti a csokoládét és ezért minden teremben, a folyosókon, sőt a kert padjain is apró tányérekön csokoládébonbonok vannak elhelyezve, amelyekből a király járásközben sokat fogyaszt. Az évek során teljesen megváltozott a király képe, hosszú szakált visel és alaposan meghízott. Mindenki iránt bizalmatlan s csak komornyikja tud vele teljes biztonsággal bánni.

Római jelentések szerint most már egészen bizonyos, hogy az orosz királyi pár Oroszországba utazik. Az utazás *Heléna* királynő határozott óhajára a jövő évi februárban fog megtörténni, minthogy Oroszországban akkor legszebb a tél. A királyi pár Oroszországból egyenesen Varsóba utazik és ott fog először találkozni a cári párral. Onnan együtt Pétervárra utaznak, ahol néhány napig marad a királyi pár, innen pedig Moszkvába látogat el. Oroszországból a királyi pár Berlinbe utazik. Az utazás fontos politikai jelentőségű, mert *Viktor Emánuel* király személyesen akarja megbeszélni az *albán-macedón* és a *kretai* kérdés végleges rendezését.

Egy orosz lap adis-abeai levelezője érdekes dolgokat ír *Menelik* négyes családi perpatvarairól. E szerint *Menelik* nagyon el van keseredve felesége *Taitu* királyné viselkedése miatt, aki az utóbbi időben *szarok* módon bánik környezetével. Aki nem oloszkodik az ő szeszélyei szerint, azt *sajátkezűleg* megbotozza. sőt *Adzisa* ras feleségét, aki egyszer le akarta csillapítani, úgy elagyabugyálta, hogy hetekig feküdt betegon. Azonkívül örült költségei vágy szállta meg *Taitu* királynét. Párisból, Berlinből és Bécsből szakadatlanul rendel a drágábbnál drágább toaletteket, tükröket és ékszereket, úgy hogy *Menelik* alig győzi a számlákat

kielégíteni. *Menelik* végre is megsokalta felesége türelmetlen viselkedését és az aduát kopt kolostorba internálta. *Taitu* azonban nem akar szót fogadni és így nem lehetetlen, hogy a családi perpatvar katasztrófiával fog végződni.

— **Az elfogott hittérítő.** Miss Stone sorsa nagyon komoly fordulatot vett azalatt, amíg egyelőre csak tanácskoztak róla a diplomaták. Egy londoni távirat szerint ugyanis a *Morning-Leader* nek azt jelentik Szófiából, hogy *Timkát*, a hittérítővel együtt elfogott amerikaiak egyikét a *török határon meggyilkolva* találták. Az amerikai konzul a bolgár kormánytól követeli, hogy haladéktalanul indítsa meg a vizsgálatot.

A *Temps* közli Szárávovnak, a macedón bizottság volt elnökének Párisból keltett levelét, melyben tiltakozik az ellen a vád ellen, mintha ő állana ama banda élén, mely Miss Stonet elrabolta. *Szárávov* hozzáteszi, hogy rendelkezésére bocsátja magát a bíróságoknak hazájában, hova két hó múlva visszatér.

— **A Nemzetközi Diákszövetség.** A Nemzetközi Diákszövetség budapesti osztálya november 1-jén kezdi meg ismét működését az Egyetemi Körben. Időközben a vidéken is megalakultak a konzultációsok, így legutóbb Debrecenben a diákszövetség legközelebbi kongresszusát Budapesten a jövő esztendőnek október hónapjában tartja.

— **Kossuth Lajos sírja.** *Kossuth* Lajosnak a kerepesi-úti temetőben levő sírja ünnepi díszítéssel halottak napjára. A sír föltekintéséről a székesútváros gondoskodik, mely délszaki növényekkel övezi a sírt s halottak napjára díszorsókat állít eléje. A temetői ünnep szócokai számára pedig emelvény készül. A sírra az idén is leteszik koszorúkat *Kossuth* Ferenc és *Lajos Tódor*, lovábbá *Ruttkayné-Kossuth* Lujza. A *Kossuth* Lajos női-kör tagjai pedig élővirágokkal rakják körül kegyeletük jelét *Kossuth* sírját.

— **Gróf Apponyi Albert várbéli lakos** Gróf *Apponyi* Albert addig, amíg egyszerű képviselő volt, szabad idejének jó részét falun, eberhardi kastélyában töltötte. Most azonban, hogy a képviselőház elnöke lesz, állandóan Budapesten fog lakni és ebből a végből kibérelte gróf *Zichy* Jenőnek a várban, a *Verbőczy*-utca 25-27-ik szám alatt lévő palotáját. A gróf családjával együtt már legközelebb átköltözik Eberhardról a fővárosba.

— **Beöthy Zsolt előadása.** A budapesti tanári körben ma este rendkívül érdekes előadást tartott *Beöthy* Zsolt a *művészi oktatás ügyében tartott drezdai kongresszusról*. A felolvasásra előtűt *Wlassics* Gyula miniszter is *Boncz* Ödön osztálytanácsos kíséretében. Jelen voltak még: *Halász* Ferenc miniszteri osztálytanácsos, *Erődy* Bé a főigazgató, *Kadocsa-Lippich* Elek osztálytanácsos, *Bánóczi* József, *Beke* Manó, *Prém* József és számos tanár.

Beke Manó elnök köszönetet mondott a miniszternek, aki országos dolgai közepette is alkalmat és módot talált, hogy hű katonái között megjejenjék.

Wlassics miniszter köszönetet mondott a szíves szavakért. Már rég óhajtott a kör helyiségeiben megjelenni de elfoglaltsága nem engedte. Ma is csak a véletlennek köszönheti, hogy eljöhett. Délután 5 órára ugyanis minisztertanácsnak kellett volna lennie de időközben holnap délelőtre halasztották, s ő nagyon örült, hogy ígéretét, melyet *Beöthy* Zsoltnak tett, beválthatta. Szeretettel jött ide, mert a kézpiskolai tanárságban munkatársait tisztelet, s családjuk tagjának érzi magát.

Beke Manó ezután *Boncz* Ödön osztálytanácsost üdvözölte, aki megígérte, hogy a tanárság érdekeit lehatárolásához és hatásköréhez képest mindig szívvel fogja viselni.

Ezután *Beöthy* Zsolt megkezdte előadását. Ez év szeptember 28. és 29-én kongresszus volt Németországban, Drezdában, a művészi oktatás ügyében. Érdeklődésből, tanulmányt végt az előadó is résztvett a kongresszuson a szász kormány engedelmével. Aktív részt nem vehetett a tanácskozásokban, mert nem voltak nyilvánosak, s így idejét csakis tapasztalatok szerzésére fordíthatta. A kongresszuson kétszázötvenen vettek részt, elnöke *Seiditz* titkos tanácsos volt. A művészi képzés iskolai módszereire nézve a legkülönbözőbb vélemények, tervek hangzóttak el. Minden tárgyról egy-egy pedagógus értekezett.

Az első érkező *Ross*, hamburgi tanító volt, aki a *gyermekszobáról* szólott bámulatos érzékkel és tudással. Azokról a művészi benyomásokról értekezett, melyeket a nevelés már a gyermekszobában felidézhet. Sohase kell a gyermeknek realiztikus játékok adni. Közül kell hozni őket a természethez. A berendezés lehetőleg egyszerű legyen. Az iskoláépületekről *Fischer* müncheni építőmester értekezett, azt hangoztatva, hogy az iskolákat ne bérkaszárnnyak közé, sük utcában építsék, hanem lehetőleg tágas tóren. Közéjében egyszerűségi nyilvánuljon, hamis díszítés nélkül. Azután *Seiditz* titkos tanácsos szölt az iskolai faldíszekről. Különösen oly

képeket tart kívánatosnak, amelyek a német nép fejlődésére, történetére vonatkoznak. A tanító a képekhez semmiféle magyarázatot ne fűzzön. *Dr. Pauli* brémai igazgató a *képeskönyvek* nemesítő hatásáról beszélt. *Beöthy* Zsolt végül röviden összeoglalta a kongresszus eredményét s a tanácskozásokból szerzehető tanulságokat. A nagy hallgatóság, mely mindvégig tesztül figyelemmel hallgatta az érdekes letegetéseket, a tudós előadót lelkesen megjelente, *Wlassics* miniszter pedig melegen megköszönte a szép előadást.

— **Cukrot a katonáknak!** A német hadseregben nemrég nagy kísérleteket tettek a cukorral. Fokozottabb cukormennyiségeket osztottak ki a katonák között, s rájötték, hogy az olyan katonák, aki bizonyos porció cukrot megevett, jobban bírja az éhséget és szomjúságot, mint a többi. Ezen a példán felbuzdulva, már az orosz hadsereg is elkezdte a kísérletezést Moszkvában, Pétervárott és Varsóban. — Mindenesetre jellemző, hogy a hadsereg gondozására rendelt nagyurak nem azon török a fejüket, hogy miképpen adjanak kegyeret a katonáknak, ha éhes, és vizet, ha szomjas, hanem azon gondolkodnak, mit kell neki adni, hogy bírja az éhséget. Nem az kell nekik, hogy a katonák jól egyéjk, hanem hogy jól éhezzen. És eme fogalmak szerint az lesz Európa legjobb és legirigylendőbb hadserege, amely a legnagyobb rutinnal tud majd éhezni!

— **Egyházkerületi közgyűlés.** A Dunamelléki evangélikus református egyházkerület közgyűlésének mai, negyedik napján gróf *Degenfeld* Lajos és *Szász* Károly püspökök vezették a tanácskozásokat. Jelen voltak: *Darányi* Ignác és *Hegedűs* Sándor miniszterek, *Tisza* Kálmán főgondnok, *Vécsey* Tamás, az egyetem rektora, *Adám* András kuriai bíró, *Sárközy* főispán, *Szilassy* Adár miniszteri tanácsos, *Szilády* Áron főjegyző és a kerület eszerei.

Szóba került a halasi gimnázium sokat firtatott ügye. A tavalyi közgyűlés határozata értelmében ugyanis a halasi presbyterium a bonyolult ügyben egy kibontakozási javaslatot illetve költségvetést készített, amelyet megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez terjesztett fel. A megyei közgyűlés azonban, minthogy a javaslatban több új dolgot, amelyről intézkednie kellett volna, gondoskodás nem történt a javaslatot visszaautasította s egy bizottságot küldött ki új költségvetés készítése végett. Az egyházkerületnek e határozatát a halasi presbyterium több tagja megtelebezte a kerületi közgyűléshez.

Ma ismét hosszabb vitára szolgáltatót okot ez az ügy, melynek *dr. Nagy* Dezső volt az előadója. Hosszabbban szölt hozzá *Szilády* Áron és *Szilassy* Aladár.

Tisza Kálmán előadhatónak tartja a halasi presbyterium kibontakozási javaslatát, de minthogy e tervezetben a Sós-tó eladásáról is szó van, előbb tisztázni kellene jónni azzal, vajjon joguk van egyáltalában a Sós-tó eladásához. Állapítsák meg előbb a Sós-tó jogi természetét.

Nagy Dezső abban a véleményben van, hogy *Tisza* indítványa az egész ügyet újból felgortaná.

Tisza Kálmán: Tiltakozom az ilyen gyanasítás ellen. Fezsolalásaimmal semmielőt ügyet sem szoktam feltorgatni.

Dr. Nagy Dezső: Engedelmet kérek, én ő excellenciát semmiféle irányban gyanasítani nem akarom. En csak abban a véleményben vagyok hogy a kibontakozást tovább halasztani nem lehet. A halasi egyház létéről van szó. A tavalyi közgyűlés megbizta a halasi presbyteriumot, hogy egy kibontakozási javaslatot készítsen. Ez megtörtént. Ujabb kérdések felvetésével ismét sokára elődözték az ügyet. Kéri a presbyterium javaslatának elfogadását.

Hegedűs Sándor szerint meg kell már kezdeni a kibontakozást. Ő az előadói javaslatot el fogadja a Sós-tó és a professzori lakra vonatkozó pontok kivételével, melyeknek jogi természetét előbb meg kell állapítani. Ezek csak abban az esetben használhatók fel, ha nem alapítványok.

A közgyűlés *Adám* András felszólalása után az előadói javaslatot elfogadta, vagyis magáévá tette a halasi presbyterium kibontakozási javaslatát.

Az ügyészi jelentés többi, jelentéktelenebb javaslatait a közgyűlés elfogadta.

A kecskeméti jogakadémiairól szóló jelentést *dr. Kovács* Pál ismertette, aki beszámolt az intézet hallgatóságának örvendetés gyarapodásáról. A jelentés a közgyűlés tudomásul vette.

A közgyűlést holnap folytatják.

— **Lord Russel szabadságban.** Lord Russel tudvalevőleg az angol elsőház kettős házasság miatt háromhavi fogságra ítélte. A nemes lord tegnap hagyta oda a fogházat. Hogy nem sokat szenvedhetett a fogságban, azt eléggé bizonyítja, hogy háromhavi fogsága alatt tizenkét kilót hizott. Most, hogy lord Russel kiállotta a bigámiaért reámért büntetést s a törvény szigorával leszámolt, első dolga az lesz, hogy törvényesen föl fogja bontani az első házasságát. Ha pedig ez megtörtént, akkor törvényesíteni fogja azt a második házasságát, melyet Amerikában kötött s a melyért Angliában elítélték.

— **Szerkesztőváltás.** A *Pesti Újság* szerkesztésben személyi változás történt. *Aczél* Endre, a lap lelelős szerkesztője megvált állásától s az eddigi helyettes szerkesztő, *Ney* J. Jenő lett a lap lelelős szerkesztője.

— **A palotaőrsg senje.** A budavári palota-őrsg zenéje eddig a királyi várpalota udvarán volt. Most az építkezés folytán ezt a zenét sokkal alkalmasabb helyre, a Hentzi-szobor egykori helyére tették át, hol jobban érvényesülhet s a nagyközönség stétjának is sokkal alkalmasabbak a viszonyok. A változás óta sokkal többen élvezik s a szép őszi napok déli óráiban, mikor az őrváltás történik, elegáns közönség hullámozik a Szent-György-téren.

— **Musolino tréfál.** A rettegelt olasz bandita, aki két esztendőig tartotta rettegésben Olaszország különböző részeit, most tudvalevőleg a börtönben ül. Uglátszik, unja magát, mert tréfál. A minap egy kérvényt intézett a börtönből a királyhoz, amely kérvényben arra kéri III. Viktor Emánuelt, hogy fogadja őt — magánkihallgatáson. Ez már nem is szemtelenség, hanem tréfa...

— **A soproni bankbukás.** A soproni nagy bankbukás folytán Széll Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszter egy tisztviselőt küldött ki Sopronba, aki a városi hatóságnak a bankkal való viszonyából folyó ügyeit és a városnak ügykezelését általában és minden irányban megvizsgálja. Dr. Harlt Sándor miniszteri titkár és Gunda Zoltán számtanácsos már ma Sopronba utaztak. Az Osztrák-Magyar Bank vezértitkára, Pranger József ma délelőtti Sopronba érkezett, hogy részletesen informálja magát a soproni bankbukása és az ezzel összefüggő pénzügyi dolgok felől. Délután tovább utazott Budapestre. A bukott takarékpénztárnak nagyobb értékpapír-leltéje van az Osztrák-Magyar Banknál, melynek vezetősége e létét alapján nagyobb hitelt is hajlandó adni a takarékpénztárnak, ami az egész soproni piac javára válnék. A segélyes akció terjedelme azoktól az impresszióktól függ, melyeket a bank képviselője Sopronban nyert. Az öngyilkossá lett igazgató nejét annyira megrendítették az utóbbi napok eseményei, hogy ma délután egy magánygyógyintézetbe szállították megfigyelés okából.

Sopron város törvényhatósági bizottsága csütörtöki rendkívüli közgyűlésében fogja a bank bukását tárgyalni. Maga a város is 104.000 koronával van érkeelve s ezért hívták össze a közgyűlést. Az előkelőbb városi képviselők közül álló klub tegnap este előterjesztést tartott amelyen a polgármester ellen erősen kiakadtak, mert éveken át viselte az igazgatósági tagság tisztjét, de ebből folyó kötelességeit hét éven át teljesen elhanyagolta. A közbizalom a bank iránt éppen a polgármesternek igazgatósági tagsága révén növekedett. A nagy károsodást részben ez magyarázza. Az értekezlet elhatározta, hogy ha Gebhardt polgármester a közgyűlésig nem kéri maga ellen a fegyelmi vizsgálatot a közgyűlésen ezt indítványozni fogják. Erre azonban nem lesz szükség, mert a polgármester, amint a városi tanács mai ülésén bejelentette, már maga kért fegyelmi vizsgálatot maga ellen.

— **Halálhír.** Kovács Zsigmond, született Vaiko Kata életének 69-ik évében ma Maglódon meghalt. Temetése Nagy-Körösnön szept 25-ikén.

— **Az újalakított tiszti-kaszinó.** A belvárosi tiszti-kaszinó új épülete használatba vétele után hamarosan felmondta a szolgáltatást. Nagy disztermének mennyezete megrökkant, mert korhadt gerendákat alkalmaztak az építésnél. A termet e miatt becsukták és a mult iarsagnak bérelt termekben rendezték a tiszti mulatságokat. Az idei nyár folyamán azonban újalakították a disztermet s most már semmi akadály sincs annak, hogy ott legyenek a táncmulatságok.

— **Házasság.** Nári Szabó Jenő, a győri kir. ítélőtábla első titkára, eljegyezte László Zsigmond nyugalmazott miniszteri tanácsosnak leányát, Margitot. Szabados Jenő posta- és táviróosztály eljegyezte Déri Katica székesiővárosi tanitónőt.

Reisz Ignác fővárosi óras és ékszerész eljegyezte Fodor József kisasszonyt, Fodor Simon, az Adria biztosító-társulat kézbesítőjének leányát.

— **Ünnepelt tanfelügyelő.** Kolozsvárt a tanító-testület Kozma Ferenc tanfelügyelő szolgálatának 30 éves jubileuma alkalmából díszes ünnepélyt rendezett melyen a kormányt gróf Béli Akos főispán képviselte. Gróf Béli az ünnepeltnek átadta Wassics Gyula közoktatásügyi miniszter meleg elismerőlevelét. Kolozsvár városát a polgármester, a vármegyét az alispán képviselte, akik szintén melegen üdvözölték a jubiléusát. Az ünnepélyen számos egyet és testület képviseltette magát. A tanító-testület a tanítók háza javára Kozma nevére 4000 koronás alapítványt tett.

— **A rendőr és a csavargó.** A főkapitány a következő nyilatkozatot adta ki:

Egyes lapok Novák (és nem Kovács, mint a lapok írják) Imre letartóztatása alkalmával történt kardbuznátról írván, Barta Sándor II. rendőr eljárását helytelen színben tüntetik fel. A főkapitányság a nyomozást bejezte és annak során megállapította, hogy Novák Imre, egy ismételt büntetett egyén az őt bekísérni akaró rendőrré kést emelt és a rendőr önvédelemből volt kénytelen kardját használni és Novákot ártalmatlanná tenni. Novák, kinek sérülése két nap alatt begyógyult ma már a kir. ügyészséghez fog átkísértetü.

— **Fellásadt falu.** Szent-Jobb biharmegyei közönségben, mint írják, vasárnap délelőtt nagy lázongás volt. A község lakosai között valahogy az a hír terjedt el, hogy a község bírása, jegyzője és elüljárósága elikkasztották az árvaipéntárba befizetendő összegeket. A szent-jobbiak erre botokkal és vaslakkal összefegyverkezve megrohanták a községházát ilyen kiáltásokkal:

— Halál a bíróra! Üssük agyon a jegyzőt és az elüljáróságot!

A lázadás irozatos vérengzéssel végződhetett volna, ha Krupa Antal községi jegyző az elüljárósággal és a bíróval együtt el nem menekül a faluból. Székelyhidig szaladtak, hol azután az esetről jelentést tettek Kovácsnag Marcel főszolgabíróknak és a csendőrségnek. Ezalatt Szent-Jobbnan behatolt a felbűbődött nép a községházába, ahol a jegyző asztalt és a községi pénzeszközöket lepecsételték. A maguk köréből öttuag deputációt választottak, mely ma bejegy Nagyváradra, hogy Szunyogh Péter alispán előtt előadják vélt sérelmüket. A székelyhidi csendőrség kivonult és helyreállította a rendet. A szentjobbai zavargás ügyében most Kovácsnag Marcel főszolgabíró folytatja a vizsgálatot.

— **Vidéki hírlapírók gyűlése.** A Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége Kulinyi Zsigmond elnöklete alatt tegnap igazgatósági ülést tartott Budapesten. Jelen voltak: Szávay Gyula és Barát Armin alelnökök, Palócz László titkár (Szeged), dr. Brajner Lajos (Nagy-Beeskerek), Kaffehr Béla (Szombathely), Sas Éde (N.-Várad) és többen. Az igazgatóság felvette a szövetség tagjai közé Hungár Aigernon (Arad), Zuna Tibor (Arad), Margitay Péter (Mohács), Fodor Károly (Baja), Plesch Ignác (Orosháza), Pólya Endre (Nagy-Szent-Miklós) és Szalay József (N.-Beeskerek) hírlapírókat, majd segélyeket utalványozott ki beteg hírlapírók számára hasonlóképp övezgyi segélyeket. Az igazgatóság tárgyalásba lépett a budapesti hírlapírók nyugdíjintézetével a szövetség nyugdíjas tagjainak átvétele tárgyában eljár az igazgatóság a szövetség javára rendezendő sorsjáték dolgában végül pályázatot írt ki egy utazási tanulmányra (500 korona), melyet a beérkeződ tervek bírálata alapján egyik tagjának egy célból ad, hogy ez irodalmi vagy művészeti tanulmányt tessen a külföldön. A tanulmányura hateti időt tartozik a pályázó fordítani, pályázalatát december 1-ig benyújtani s a tanulmányutat az 1902 évi május 1-ig megtenni. A szövetség nyugdíjvagyonra 45672 korona, segély-alapvagyonra pedig 20611 korona.

— **Uj német lap Fiumében.** Fiuméből jelentik, hogy a magyar kikötő-városban e hó 15-ike óta Tagblatt für Fiume und Abbazia név alatt új németnyelvű napilap jelenik meg. A lap felelős szerkesztője Bremer Artur hírlapíró. A gondosan szerkesztett és magyar szellemben vezetett napilap első sorban a fiumei piac kereskedelmi érdekeit képviseli.

— **Pórnáljárt betörők.** Az éjszaka a Valeró-utcában szolgáltatást teljesítő rendőr észrevette, hogy a 11-ik számú házban levő gabonaraktárban három ember lázasan csomagol. Benyitott az üzletbe, amire ketten elmenekültek. A harmadikat sikerült a rendőrnök elfogni. Behozta a főkapitányságra, ahol kiderült, hogy Riegler Mór a neve s harminc éves napszamos. Bevallotta, hogy lopni akartak a raktárban, amelynek az a táját álkücsöcsa nyitották fel. Riegler letartóztatták. Két társát körözi a rendőrség.

— **Sikkasztó munkafelügyelő.** Hacker Márton, a budapesti téglagyár-részvételársulat irodaigazgatója, tegnap fejelentést tett a rendőrségnek, hogy Dukhes Béla munkafelügyelő a munkások hetibéréit, amelyet neki kellett volna kiosztani, 3000 koronát elikkasztott, azután megszökött. A fejelentésre a rendőrség nyomozza a sikkasztó munkafelügyelőt, aki még szombaton eltűnt a lakásáról.

— **Eliportó postó.** Tegnap estefelé Grósz Albert szállítócsé Méryeg-utca 12. számú üzlethelyisége előtt a kocsiíró valaki eliportolt 500 koronát érő két végpostót. A rendőrség keresi a tolvajt.

— **Gyilkos katonák.** Deésen sajnálatos eset történt. Tegnap este katonák és civilek mulattak egy ottani kurtakoromban. A mulatság eleinte minden zavar nélkül folyt; később azonban civódás támadt a civilek és katonák között, mire a verekezés elkerülése végett a civilek a korombát elhagyták, hazafelé igyekeztek. Különösen bántotta a katonákat Székely Józsi parasztleány viselete. Utána siettek és több szuronydőléssel megsebeztek. A megtámadott segélykiáltásaira többen elősiettek, mire a katonák elmenekültek. Székelyt a kórházba szállították, ahol egy óra mulva meghalt. A rendőrség s a honvéd-zászlóalj-parancsnokság szigorú vizsgálatot indított.

— **Baleset a gyárban.** A promontori Wald-féle szódavizgyárban egy gép összezuhanva Henize János munkás kezét. A urosan sérültet eszmélet nélkül vitték a Rókus kórházba.

— **Szerencsétlenül járt turista.** Koch Ferenc ischli polgármester fia, tegnap délután gyalogkirándulást tett Schaaensteinből Molnába, miközben Steinbach közelében lezuhant a Ziehergről és szörnyethalt.

— **Hirtelen halál.** Blaha Vince vasuti munkás tegnap a jászvárosi pályaudvarban hirtelen rosszul lett és meghalt. Az orvostani intézetbe szállították.

— **Szines fotografák.** Bernből jelentik, hogy Gurtner ottani építész a szines fényképfelvételeknek egész egyszerű, új készitési módját találta fel. Ezt az érdekes találmányt most egy berlini konzorcium 700.000 frankért megvásárolta és legközelebb forgalomba is hozza az új rendszer szerint készült képeket.

— **Vasuti baleset.** Érsekújvárról írják, hogy ott tegnap az állomás külső pályatestén a budapest-bécsi délutáni gyorsvonat elgázolta Laboda Mihály hatvan-kétesztendő pályabíró. A szerencsétlen ember szörnyet halt. Holttestére alkonyatkor a pályatestnek vizsgálása alkalmával akadtak rá.

— **Vitaesték.** A Budapesti Gyógyszerésztanhallgatók Önközpökre tervebe vette, hogy minden néven vitáestét rendez és havonként egy-egy főelővasdó-ülést tart, lehetőleg a tanári kar támogatásával. A kör működésében a képzőtanórok közvetlen támogatásával akárnak haladni, pályakérdéseiket illetékes szakorok utmutatásával tüzik ki. Végül pedig oda tognak törekedni, hogy az egyet ügyei iránt felkeltők a fővárosi gyógyszerértáladonosok figyelmét és a kör főelővasdó-estéire meghívják az érdeklődőket, hogy az érintkezés a gyógyszerészet minden rétege között közvetlenebb legyen.

— **Razzia.** Tegnap éjszaka a rendőrség razzitát tartott a II. kerületben. Ötvenkét csavargót fogott össze a rendőrség. Tizenkettőt lezártak, negyvenet lakás- és foglalkozás-keresésre utasítottak.

(x) Vásároljanak osztályorsjegyeket Lukács Vilmos bankházában, Budapest, V., Fűrdő-utca 10. Egy egész á 12 kor., $\frac{1}{2}$ á 6 kor., $\frac{1}{4}$ á 3 kor., $\frac{1}{8}$ á 1.50 kor.

(x) Kérjünk mindenütt F. M. K. E. vagy E. K. E. gyujtót.

Vasuti szerencsétlenség a fővárosban.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 23.

Ma éjjel, kevéssel tizenegy óra előtt Budapestben súlyosabb természetű vasuti szerencsétlenség történt. A szabadkai éjjeli személyvonat összeütközött egy tehervonattal a Külsőoroksránt közelében lévő töltésen, de az összeütközésnek a gondviselés különös kegyelméből, halottja nincs. Tizenhárom kisebb-nagyobb mértékben megsebesültek s Isten csodájaként éppen abból a vagonból, amely a magas töltésről lefordult és összeronesolódott, a három másodosztályú utas teljesen éppen menekült meg. A két lokomotív és a pályatest erősen megrongálódott s egy a személy-, mint a tehervonatnak podgyászkoocsija siklott ki és pusztult el.

Tíz óra harminc perckor indult el menetrend szerint a keleti pályaudvarból Szabadkának a személyvonat s a ferencvárosi pályaudvart oda hagyva már a Budapest-kiterő állomás felé közeledett, amikor erős csattanás közepett hatalmas lökéstől a jórészt éjjeli nyugelomra készülődő utasok egymásnak estek, az ülésekről lebuhtak. A vonat az ijesztő zökkenés után csakhamar megállott s aki csak ajtóhoz jutott, leugrált a sötétségre.

Egy-két pillanat mulva, a zűrzavaros futkosás után nyilvánvaló lett, hogy összeütközés történt. A lámpások világánál kitűnt, hogy a személyvonattal szemben egy másik vonat került a hét-nyolc méter magas töltésen s hogy a heves karambol következtében a személyvonat podgyászkoocsija és egy másodosztályú vagonja kiugrott és lefordult a töltésen. A lokomotívok félig kisiklottak, de állva maradtak az elgörbült síneken. A rémület első felőrájában, miközben a ferencvárosi pályaudvarról és a kiterő állomásról segítség jött, anyai kitűnt, hogy emberhalál nem történt.

A sértetlen kocsikban az utasoknak egy része zúdódásokat és horzsolódásokat szenvedett, s ezeket az utasokat a tizenegy óra után kikerkezett menők gondjaikba vették. A legnagyobb borzalommal mindenki csak azokra az utasokra gondolt, akik a töltés oldalára dőlő másodosztályú kocsiban lehettek. De a vonat személyzete előhozta hamarosan ennek a vagonnak az utasait. Egy kapitány a feleségével és még egy uri ember volt ebben a kocsiban. Csak elvesztették az eszméletüket, de a szabadban magukhoz tértek.

A személyvonat épen maradt részét ezek után az utasokkal együtt a segítségül jött lokomotív visszavitte a ferencvárosi pályaudvarba, a tehervonat nagy-számu kocsijait a tulsó oldalon a kiterő állomásra vontatták s a fátylák világa mellett vasuti munkások, mentők és kocsizám közönség mozgóidták még a lefordult kocsik körül.

Időközben kijött Boda Dezső ügyeletes rendőrkapitány Bóvis fogalmazóval, Bockelberg felügyelővel és egy sereg rendőrrel, megjelent továbbá dr. Fleischer Kornél vizsgálóbíró.

Az első kihallgatást ott a töltésen Boda kapitány végezte. Kivallotta Magyar Jánost, a 81-ik számú tehervonat lokomotívvezetőjét, akinek egy kis ütésen kívül semmi baja nem történt. Vallomása szerint a teher-

vonat, amelyet toltattak, éppen ott állott a Gregersen-fa-telep mellett s amikor az erős kanyarodón a feléje jövő vonatot észrevette, már hiába akarta hátrahúzni a vonatot, késő volt, a személyvonat belorohant.

Lagler Lukács, a személyvonat lokomotív-vezetője azzal mentegődött, hogy a kanyarulat miatt nem látta a tilosra állított jelzőt s így szaladt bele a tehervonat, miután már nem volt ideje a tékezésre.

— Milyen távolság elég arra, hogy kellően fékezessen és a vonatot megállapíthassa? — kérdezte tőle Boda kapitány.

— Száz lépés elég arra — felelte a mozdonyvezető.

Boda kapitány a ferencvárosi pályaudvar irányában több mint százötven nagy lépéssel ment visszafelé, amerről a személyvonat jött és még onnan is dacára a kanyarulatnak, tisztán látható volt a tilosra beállított távjelző piros lámpása.

A helyszínen végzett vizsgálat azt következett, hogy Lagler mozdonyvezetőt terbeli a felelősség súlyos része, mert nem látta meg a tilos jelzést, a további vizsgálatnak a feladata az lesz, vajjon a kitérő-állomásról jeleztek-e a ferencvárosi pályaudvarnak, hogy a pálya nem szabad, s hogy a ferencvárosi pályaudvar ez után a jelzés után, vagy a nélkül bocsátotta-e utjára a személyvonatot. Boda kapitány e végbéli intézkedett, hogy a két állomásnak a megfelelő időtartamra vonatkozó távirószolgálatot lefoglalják.

A rendőrhajtány nem tartóztatott le senkit sem a vonatok lokomotív-személyzetéből s szabaddalbon hagyta Laglert is, mivel emberéletben súlyosabb kár nem esett.

A mentők három kocsival vonultak ki dr. Kovács igazgató és dr. Virostek parancsnok vezetésével. Megsérültek: Kovács József tókalauz, Bátor Henrik vasuti tisztviselő, Lövinger Adolf (Szabadszál-ly), Szalay Jenő utazó (súlyosabb sérülés), Perlesz Adolf (Bács-Jankovác), László József (Kis-Kun-Halás), Hermann Julia (Foktő), Haraszi Lajos (Tas), Marcano János fűtő (Szabadka). Magyar János mozdonyvezető, Fehér Sándor közúti villamos kalauz és még ketten egészen jelentéktelenül.

A vonatok több órai késéssel egy dunaparti vágányon indították utjára. A megrongált pályát csak holnap hozhatják helyre. Jóval éjjel után a két lokomotív még sutorogva néz egymással farkasszemtel.

FŐVÁROS.

(*) **A pénzügyminiszter leirata.** A magyar államveszték gépgyártelepének a megővítésére a pénzügyminiszter Kőbányán 22.217 négyzetöölnyi fővárosi terület átengedését kérte, négyzetööllet 40 koronáért. A közgyűlés kimondotta, hogy a telek négyzetööllet 60 koronán alul nem adja át. A pénzügyminiszter a ma érkezett leiratában nagyon drágának mondja ezt az árt, mert a leltári értéknek is nagyobb. Remélte az ajánlatnak az elfogadását, mert a főváros a gyárirap fejlesztésére irányuló törekvéseket mindenkor hazafias készséggel, de a saját jól felgott érdekében is támogatta s alig hihette a miniszter, hogy a főváros azt a méltányos elírást, amelyet eddig a magánosokkal szemben követett, éppen a kínasárral szemben fogja megtagadni. Kijelenti a miniszter, hogy mind a mellett is fölemeli az ajánlatának egységárát ötven koronára, vagyis a teljes leltári becserítékre s nem kétékedik, hogy a főváros hatósága ezt az ajánlatot most már elfogadja. Ragaszkodik ahhoz, hogy a Delej-utának a Kőbányai-utig tervezett meghosszabbítását elejtsék. A vételügylet meghusulása esetén — így végzi leiratát a miniszter — a gépgyárnak a székesőváros területéről való esetleges kitelepítését kell iontolóra vennie.

(*) **A jövő évi budget.** A tanács pénzügyi osztálya ma terjesztette a tanács elé a jövő évi budget tervezetét. A költségvetés csak 472.967 korona deficitet tüntet föl. De hogy hogyan érték el ezt a minimális összeget, azt az expozé világítja meg. Az expozé kimondja kereken, hogy a költségvetést készítő pénzügyi osztály egyszerű mechanikai munkát végzett az önkényes törésekkal s bevételi emelésekkel, mert az ügyosztály szerint tulrigorózus összeállítás mellett is a deficitnek 2.811.415 koronának kellene lenni. Ezt a nagy deficitet mechanikai uton úgy szoritották le, hogy a kiadásokat 1.201.201 koronával redukálták, a bevételeket pedig 1.134.225 koronával emelték. Sem a törés sem az emelés nem reális. Az expozé felöli a főváros pénzügyeinek egész történetét s elhárit az ügyosztályról, illetőleg a tanácsról minden teletlősséget, mert a törvényhatóság semmiféle adóemelésbe nem ment bele s a 30-as bizottság mindaddig képtelen volt tájékoztató pénzügyi programmal előállítani; megtakarításai pedig minimálisak. A város nagy kölcsönöit

nagyobbára improduktív beruházásokra fordította. Ha így halad a város gazdálkodása, nincs messze az idő, amikor a város pénzügyeiben fennakadás fog beállani. Az expozé ismételtel kijelenti, hogy a pénzügyi osztály a költségvetéssel nem azonosítja magát. A budget végso összeget a következők: Összes bevétel 41.767.885 korona, kiadás 42.240.854 korona. Hiány 472.967 korona.

(*) **A jeléti bizottság.** A harmincas bizottság ma délután ülést tartott Halmos János polgármester elnöklése mellett. Ma a VIII. albizottság jelentése került a plénium elé. Ez az albizottság a kerületi elüljáróságok ügymenetének és ügyvitelének a megvizsgálásával foglalkozik. A jelentést Springer Ferenc szerkesztette s utalást tesz arra, hogy a kerületi elüljáróságok hivatalaiban az ügykezelést miként lehetne gyorsítani és egyszerűsíteni. Springer Ferenc a többek közt azt javasolja, hogy a kerületi választmányokat vonják be a kerületi elüljáróságok egynemű teendőibe, amilyen például a közjótékonyosság ügye. Ezzel egyszerűbbé válnék a hivatalos apparátus munkája másrészt pedig bevonná a polgárságot az autonóm ügyek elintézésébe.

Póh Ferenc és Mezey Lajos elüljárók azt is hangoztatták, hogy a választmányi tagok nem volnának hajlandók nagyobb részt venni az ügyek viteleiben.

Halmos János polgármester nagyon óhatáná, ha a polgárság tevékeny részt venne a közigazgatás vitelében; ámdé tudjuk, hogy manapság vajmi ritkaság az olyan öndelen férfi, aki nemes kötelezettségéből válna el közölsra szolgáló munkát. Így tehát a javaslat elfogadását nem támogathatja.

A bizottság Herin Károly és Pesti Ferenc elüljárók felszólalása után mellőzte az albizottságnak arra vonatkozó javaslatát, hogy a polgárság az ügyek vitelebe nagyobb mértékben bevonassék.

Ugrancsak a VIII-ik albizottság javasolja, hogy a főlölesleges irásbeliség elkerülése végett többrendbeli nyilvántartást szüntessenek meg, mert azok egyrésze a tisztí főorvosi hivatalhoz, másrésze a rendőrséghez van utalva s az ügyiratok nélkül, pusztán nyilvántartó-adatok alapján, érdemleges intézkedéseket tenni nem lehet a hatóságoknak. Ehhez a javaslatához a bizottság hozzájárult.

A VIII-ik albizottság egyszerűsítéseket kíván a közlelemzési (vásáriügyi) és az állategészségügyi szolgálatban is így a vásárléügyelői állások szerinte egyszerűen meg lehetne szüntetni, mert ahol vásárcsarnok van, ott nincs szükség reukák a nyilt piacokon pedig elláták a vizsgálatot a tisztí főorvos és a kerületi állatorvos.

A pléniumban Pesti Ferenc és Hamvay Sándor elüljárók elleneztek a városfelügyelői állások megszüntetését. A bizottság többsége az ő nézetükhöz csatlakozott.

A VIII-ik albizottság fölhozta, hogy a fővárosnál egészen véve rendszertelen a kerületi állatorvosi szakszolgálat. Az a baj, hogy a most nagyszámban alkalmazott kerületi állatorvosok minden szakfelügyelet és vezetés nélkül működnek. Magáévá teszi az albizottság a központi igazgatás újraszervezéséről szóló Márkus-féle javaslatnak idevonatkozó azt a részét, amely szerint az állategészségügyi igazgatást a közegészségügyi igazgatástól okvetlenül külön kell választani.

Ehhez Halmos János pártoló hozzászólása után a plénium hozzájárult.

Javasolja a VIII-ik albizottság, hogy az iparügyi adminisztrációt az egész fővárosra kiterjedő érvényvel, elsőokulag és egységesen kezeljék, mert ez telemes munka- és költségmegtakarítással járna. Ennél a javaslatnál a polgármester azt az aggodalmát nyilvántotta, hogy a hivatalok centralizálása igen nagy kötségre kerülne.

Hosszabb vita után a plénium abban a javaslatban állapodott meg, hogy ezt a kérdést a tanács tanulmányozza.

Az albizottság további javaslatait a következő ülésen tárgyalják.

(*) **Kammermayer stremléke.** A főváros kegyelele volt polgármesterének, Kammermayer Károlynak a kerepesi-uti temetőben levő sirja löle emlékművet állítottat. A szoborművet Donáth Gyula szobrászunk készítette el. Az emlékmű taapzatával együtt három méter magas és teletjén az elhunyt polgármester mellszobra löle a főváros gyászoló géniusza hajlik. — A siremléket október 27-ikén délelőtt 11 órakor ünneplés keretében leplezik le, amely alkalommal a lepel lehullása előtt Halmos János polgármester fogja Kammermayer Károly érdemét méltáni. A leplezésen jelen lesz Márkus József főpolgármester, az összes tanácsnokok és a főváros hivatalai testületileg. Az emlékbizottság elnöke ma küldte szét a meghívókat.

(*) **A főváros és a külföld érintkezése.** Lidje belgiumi város polgármestere tegnap megküldötte a közigazgatásuk mult évi állapotára vonatkozó beszámolóját s hasonló jelentést kért cserébe a fővárostól.

(*) **Uj kiskedövek Budán.** A il. kerületbeli polgárok ma küldöttségileg kérik a polgármestert hogy támogassa az új kiskedövek szervezésére vonatkozó kérelmüket. A polgármester kiutásba helyezte a kívánatos teljesítést.

(*) **Uj építkezések.** A magánépítési bizottság leguabban a következő építöngedélyeket adta ki: Zuckermann Gyulának VII. kerület Dembinszky-utca 479. hrsz. háromemeletes házra, Kuncz Ferencnek I. ker. Bors- és Maros-utca sarkán 1939. hrsz. egyemeletes házra, Rehner Mihálynak VII. ker. Kövér

Lajos-utca 2320. hrsz. földszintes házra, Török Máriának I. ker. Orbánhegy 10012. hrsz. földszintes házra, Huszka Józsefnek III. ker. Szemlőhegy 6116. hrsz. földszintes nyaralóra, Zaiczek Alajosnak VIII. ker. Örménygy-utca 7204. hrsz. földszintes toldaléképületre.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Vigszínház.** (Bemutató előadás.) Rejtelmes kis bemutató volt ma este a Vigszínházban, melynek titokzatosságát egy álnév alatt rejtőzködő szerző adta meg. Magánál a színháznál sem ismerik a szerzőt s a kis darabban játszó színészek is nagy kíváncsian kérdezték meg ma este egymástól:

— Vajjon kinek a darabjában játszunk?

Vetélyársak a címe az egyfelvonásos kis darabnak s a Vigszínház ominózus vigjátékpályázatából bukkan elő, mint legveszedelmesebb versenytársa a pályadíjnyertes Almofánák, mely annyi bajt zudított szegény ifj. Bokor József fejére.

Az élnk meneti s kedves és dialogjában könnyed kis bluette-nek szép sikere volt. A titokzatos szerző, aki Garçon álnév alatt rejtőzködik és aki a próbák alatt irógépen lekopogtatott levelekben (nyilván, hogy tel ne ismerjék az írását) adott néhány instrukciót a kis darabja előadására nézve, egy fiatal párt hoz össze egy államtitkár előszobájában. A fiatal ember is, a leány is, egy kérvényt szorongat a markában: ugyanarra a kis postamesteri állásra pályázik mind a kettő. Ennyiben — vetélyársak. Voltaképpen azonban szerelmeselek egymásba s valami gonosz pletykáság választotta el őket egymástól, úgy, hogy az államtitkár előszobájában mint haragosakkal ismerkedünk meg velök. Persze csak annyira haragszanak egymásra hogy előre is könnyen kitaláljuk, hogy ez a két fiatal a legnagyobb harmóniában s mint menyasszony és vőlegény fog a színről eltávozni. Előbb azonban el kell intéznie a szerzőnek a vetélyársak ügyét is. Nagyon ügyesen cselekszik meg ezt is. Miután a fiatal ember is, meg a kisasszonyka is bent járt a láthatatlan államtitkárnál, a kis postamesteri állást — az államtitkár ur nyilván nagy nőbarát, — a kisasszonyka nyeri el, de mikor diadalmasan jön ki az államtitkár urtól a kinevezésével, a fiatal ember meggyözi róla, hogy a kenyérkereset mégis inkább a térfi dolga, visszamegy a államtitkár urhoz és a kinevezési okiratba a maga neve helyett beírja a jövendőbeli kenyérkeresőjét. A kis bluette ebben a tekintetben az ugynevezett nékérdest is érinti és nagy vehemenciával a mellett plaidoyál, hogy a nők vonuljanak vissza a kenyérkereseti pályákról és ériék be azzal, hogy — szeresék őket.

Hát ebben aligha van teljesen igaz a titokzatos szerzőnek, de hát nem is az volt a feladata, hogy egy kis bluettenek a keretében megoldja ezt a nagy szociális kérdést. Ami feladata volt, annak tisztességgel megfelelt. Elég kellemes kis darabot írt, melyet a Vigszínház illusztris premiére-közönsége szívesen hallgalt végig s amelylyel jó egynéhányszor erősen megkacagta.

A kis vigjátékot Gazi Mariska és Tapolcai játszótták. Franciás könnyedséggel és sok természetes igazsággal pergették le a hangulatos és sok jó ötlettel fűszerezett apróságot, úgy, hogy harminc per alatt vége volt s többször is megköszönhették a jól megérdemelt meleg tapsokat.

Erősen hívták a titokzatos szerzőt is, de nem jelent meg. Helyette Péchy Kálmán rendező lépett a lámpák elébe s a mikor az ismeretlen szerző nevében megköszönte a tapsokat, az érdeklődő parkettről több oldalról hangzott fel az a kérdés:

— Ki az? Ki az?

A jövő, mely annyi nagy kérdésre meghozza a feleletet, tán erre is meghozza. Addig pedig türelemmel várunk... (M—s.)

U. i. A Vetélyársak szerzőjéül Bosnyák Zoltán, Mocsary Lajos, Prém József, sőt még egy — női szerző nevet is kolportáltak a nézőtérben. Mi nem akarjuk — a szerző engedelmé nélkül — kiváltani a nevet, hogy azonban a fenntebbiek közt nincs, az bizonyos.

A kis darab után a Pillangókisasszonyt adták s Pálmay Ika bravuros alakítását a legnagyobb gyönyörűséggel élvezte a minden zugában teit ház, mely igazi ra ongrással tapsolt a divának. (M—s.)

** **Filharmonia.** Ma kezdődött meg hivatalosan az új zeneszezon: a Filharmoniai Társaságnak, ennek a legelőkelőbb zenetestületünknek első hangversenye jelenti a hangversenyek időszámításában az újév ünnepe. Boldog újévet kívánunk a művészeknek is, magunknak is. A Filharmoniai Társaságnak a főváros kulturális életében lööttébb fontos a hivatása, amelyet eddig is becsülettel és sikerrel töltött be és reméljük, hogy most, amikor új emberek kerülnek az

ügyek élére, derék művésztületünk a régi nyomon fog haladni a régi cél felé. — A mai műsor tulajdonképpen újdonságot nem hozott, olyat, amely még nem zendült föl hangverseny-csarnokunkban. *Beethoven* IV-ik b-dur szimfóniája, *Goldmark*: Scherzoja, sőt *Liszt*: *Hunnok csatája* című nagy leíró zeneköteményét már hallotta koncert-közönségünk. *Kerner* István biztosan árnyaló és lendületes dirigálása mellett a filharmonikusok remekül interpretálták a három zeneköteményt, — de külön kell megemlékeznünk *Noszvéda* Károlyról a jeles da.költőről és virtuósról, aki *Liszt* művének orgonajátszóként mesterialt. — Az est lényegpontja *Rosenthal* zongorajátéka volt, aki csodás művészetének teljes ragyogtatásával játszotta *Chopin* e-moll *Zongorahangversenyt* a filharmonikusok kísérete mellett. *Rosenthal* a jelenkor legnagyobb zongora-virtuózai közé tartozik, aki nemcsak büvére a legszerencsésebb technikának, de hatalmas poétája is a maga hangszerének. Nemcsak a tudása nagy, jómaga is nagy egyéniség. Minő igazságtalanság, amikor csak úgy beszélnek róla, mint a zongora ezermesteréről. De technika a oly ragyogó, hogy az elkápráztatott szem nem látja meg az óriási individualitást. Uja esalogánydalt bővíti ki a billentyű aól, majd a vihar zengését szöliattal a meg félelmetes erővel. Milyen büvöletesen édes kantilénát hallottunk, mintha napsugár csókolná a szívünket és szinte elakadt a lélekzetünk, amikor az utolsó tételnek már annélküli óriási nehézségeket nyújtó befejezését kombinált oktávokban dörogté. Vagy tiszser hívták ki a pódiumra a művészt, aki ráadásal köszönte meg a közönség lelkes tüntetését. Eljátszotta *Davidoff*nál cellóra írt *Szókókat* a saját maga zongora átiratában az ismételt technika boszorkányos tökéletességével.

(G-ly.)

** Igazgatóválság az Operaházban. Most, a szezon elején, amikor az *Operaház* iránt rég nem tapasztalt érdeklődés mutatkozik, fölöttébb váratlanul érkezik a hír, hogy műintézetünkben igazgatóválság tört ki. Ugy halljuk, hogy gróf *Keglevich* István intendáns tudtára adta *Mészáros* Imre igazgatónak, hogy 1902. április 15-ig érvényes kinevezését nem fogják megújítani. Ami annyit tesz, hogy *Mészáros* Imre 1902. április 15-én megszűnik az *Operaház* igazgatója lenni. — Ezen a helyen, ahol *Mészáros* Imre igazgatóválsága nagyon sokszor részesült igen kemény bírálatban, ki kell jelentenünk, hogy ezt a szeszélyesen rögtönzött felmondást *Mészáros* Imre személyére nézve igazságtalannak, intézetünkre veszedelmesnek, a tagokra nézve pedig demoralizálóan tartjuk. Tagadhatatlan, hogy *Mészáros* Imre ezt az ideényt igen kedvező előjelek közepette indította meg és érdeműl kell betudnunk, hogy a közönség végrevalahára érdeklődni kezd műintézetünk iránt. Nagy hibákat követett el, de igazságtalanság nélküli nem lehet most tőle elvenni az érvényesítés lehetőségét. Hogy pedig az igazgatóválság kitörése a szezon kellő közepén minő anyagi és erkölcsi kárral járna a műintézetre nézve, azt fejtegetni ugyancsak fölösleges. Hogy pedig az igazgatóválság ez a rövides elesapása demoralizálna a tagokat, az bizonyos, hiszen az *Operaház*ban, ahol csak kivételesen dédelgetett kedvencek kaphatnak hosszabb szerződést, míg a többiek csak egy-két évi túrelmi moratoriumhoz juthatnak, hadd érezzék mindig a hatalmat maguk fölött, — azért se konszolidálhatik a művészi szellem, mert senkise érezheti existenciáját biztosnak a szeszélylyel szemben. — Ugy tudjuk, hogy *Mészáros* Imre igazgató nem a legfelsőbb hatóságától kapta elbocsátását és így remélhetőleg nincs kizárva, hogy ennek az elhatározás fórumnak a döntése a krízis híreinek demontiját fogja jelenteni. Végül följegyezzük, hogy *Mészáros* Imre utódjával olyvalakait emlegetnek most egyszerre városszerte, akinek neve a már gyakori krízishírek alkalmából még sohse szerepelt. Az illetőnek jelöltsége valóban általános álmékkodást kelt: egy régi jónévű zeneműkereskedő cég főnökéről van szó, aki utóbbi időben, mint rendkívül szerencsés és élelmes impressziótűnt föl. Csak hogy azt mondják, hogy jelölését az *Operaház* igazgatói állására egy rosszakaratu konkurrens terjeszti vicebóli.

** A Népszínház főpróbája. A *Népszínház*ban holnap, csütörtökön délelőtt tartják meg ifj. *Bokor* József *Róli* és *Roland* című új énekes bohózatának a főpróbáját. Az újdonság bemutatója pénteken lesz.

** Az Operaházban holnap, csütörtökön bérletfolyamban (115. sz.) *Sába királynője* kerül színre. A címszerepét *Diosny* Szulamit *Wasquezé*, a többieket *Berts* Ney D., *Broulik*, *Szendrói* és *Mihályi* játszzák. A III. felvonásban előforduló méltanc sóját *Schmidt* G. lejtí.

** Csatai Zsófi leánya. *Csatai* Zsófinak, a *Népszínház* felejtethetlen komikájának a leánya, *Csatai* Janka, aki *Hegyi* Aranka színésziskolájában végezte tanulmányait a *Tarka Szinpadon* kezdte meg szinpadí működését. Az ifjú leány, aki sokat örökölt édes anyja ellentállhatatlan komikai erejéből, bizonyára az első

közé fogja kiktüzdeni magát a magyar szinmművészetben.

** Hannele a Nemzeti Színházban. A *Nemzeti Színházban* legközelebb bemutatóra kerül *Hauptmann* Gerhardtnek *Hannele* című mesedramája, melyet néhány évvel ezelőtt a *Magyar Színház* is előadott. A poétikus szinmű címszerepét *Török* Irma fogja játszani, míg a többi szerep kiosztása a következő:

Gottwald — Gál. Mártha — Jászai M. Tulpe — Rákosi Sz. Hedvig — Szilney A. Plesko — Gabányi. Hanke — Faludy. Seivel — Latabár. Berger — Mészáros. A fekete angyal — Horváth. Angyalok — Paulayné, Tuboly Klementine és R. Maróthy M. Matern pall — Vízváry. Wachler — Gyenes. A szabó — Rózsasági. Asszonyok — Szacsavayne, Boer H., Boross F., Munkácsy H.

Hannelével egy estén kerül előadásra *Meilhac* és *Halévy* *Ingénné* című egyfelvonásosa, melyet *Ambrus* Zoltán fordított a *nevelő* címmel magyarra. Szereposztása a következő:

Turques — Csécsár. Daubertier — Gál. Leontine — Paulayné. Octáv — Dezso. Adél — Ligeti Juliska.

** A Kisfaludy-színház szubvenelője. A Kisfaludy-színház igazgatója még a nyáron kérvénnyel fordult a fővároshoz s tekintettel arra a bazafias misszióra, amelyet a főváros III. kerületének magyarosítása körül teljesít, 12.000 korona szubvenciót kért. Felhozta a folyamodásban nyomós okait: hivatkozott rá, hogy anyagi áldozatokkal tartja fenn Ó-Budán a színházat, amelyben kizárólag magyar szerzők darabjai kerülnek színre; olcsó helyárrakkal lehetővé teszi még a legszegényebb munkásosztálynak is, hogy színházba járhatson s ezzel kulturális célt szolgál. A főváros közgyűlése a kérvényt tudvalevőleg a közoktatásügyi bizottsághoz tette át véleményadás végett, a bizottság pedig, miután két tagját kiküldötte a Kisfaludy-Színház előadásainak tanulmányozására, egyhangulag elhatározta, hogy előterjesztésében 6000 koronányi szubvenciót megszavazását ajánlja. A tanács azonban, olyan megokolással, hogy a Kisfaludy-Színház nem felel meg feladatának nem terjeszti pártolól a közgyűlés elé a közoktatásügyi bizottságnak egyhangu határozattal hozott javaslatát. Nyilvánvaló, hogy csak helytelen információk irányították a főváros tanácsát, mert a Kisfaludy-Színház vezetősége hivatkozik az „Óbudai hajógyár tisztviselőinek köre”, továbbá 2500 munkás nevében „Az óbudai első munkástelepi asztaltársaság”, a „Goldberger-gyár”, „Spitzer-gyár”, a „M. kir. Dohánygyár”, a „Lencz-börgyár”, „Abelesz-börgyár”, keztügyár, szeszgyár, téglagyár, Löwy-féle fémhírmosó-intézet, Munkás-Kaszinó, a Jóbarátok-Asztaltársaság, a Cselka-Egylet stb. vezetőinek, végül mintegy 150 előkelő ó-budai polgárnak nyilatkozataira, amelyekben köszönetüket és elismerésüket nyilvánítják azért a kitartó munkásságért, amellyel a Kisfaludy-Színház lelkes kis csapatja a magyarosodás ügyét szolgálja.

E hó 30-án fogja a közgyűlés a Kisfaludy-Színház kérvényét tárgyalni s előreláthatólag nem fog elzárkózni a színház méltányos kérése elől, amelyet a közoktatásügyi bizottság egyhangu határozatával jogosnak ismert el.

** Műsorváltozás a Magyar Színházban. A *Magyar Színház* vonzóerejű kasszaárabja, a *Vestaszélek*, *Szojyer* Ilonka gyöngékedése miatt egy estére leszorol a műsorról. Helyette holnap, csütörtökön a *New York szépe* kerül színre, a címszerepben *Turchányi* Olga, míg *Kissiet*, a színház újonnan szerződötött tagja, *Almássy* Iza játszssa.

** A miskolci színház bérlete. A miskolci szinmű választmány *Tarnay* alispán előkelte alatt a miskolci színház pályázat melőköszével három évre a mostani igazgatónak, *Szalay* Lajosnak adta arra való tekintettel, hogy a közönség általános megelégedésére működik. A társulat jobb tagjai *Fedi* Boriska. *Szelestey* Elza. *Szegedi* Zelmá énekesnők, *Holeczky* Ilona drámai hősök, *Csöreg* Jenő, *Kemény* Lajos énekes színészek, *Bakó* László drámai hős és állandó vendég *Hetyényi* Elemér kómikus. A társulat legutóbb a *Babát* játszotta nagy sikerrel.

** Fizetéskeptele né lett szinigazgató. *S.A.-Ujhelyről* táviratozzák, hogy *Dobó* Sándor volt győri szinigazgató, aki néhány napja a sátoralja-ujhelyi szintársulat vezetését vette át, fizetéskeptelen lett. Az országos szinész-egyesület közbelépésével *Mezei* Béla szinigazgató veszi át a társulat vezetését. Az előadások szombatig szünetelnek.

** Gyermekhangverseny a Telefon Hirmondóban. A *Telefon* Hirmondó ma délután 5 órakor — mint minden csütörtökön rendszeren — gyermekhangversenyt rendez a kis előfizetői szórakoztatására. Közreműködnek a mai hangversenyen: *Eörfly* Izabella, *Lamberger* Henriette, *V. Turesdányi* Olga és *Tuboly* Klementin urhölgyek, *Latabár* Kálmán, *Maróthy* K. Lajos, *Fenek* Ferenc, *Vendrei* Ferenc és *Toll* Jancsi urak. A hangversenyt *Zörgö* bácsi rendezi. Este a *Telefon* Hirmondó összes állomásain keresztül a Magyar Királyi Operaház előadása lesz hallható. Előadásra kerül *Goldmark* nagy operája, a *Sába királynője*. Az opera közvetítése után az est folyamán érkezett legújabb híreket olvastatja fel a beszélő újság szerkesztője, majd annak bevégeztével 11 óráig még cigányzene lesz hallható a kagylókon keresztül.

Commediante.

— Az *Otthon* mai előadása után. —

Budapest, október 23.

Az *Otthon* mai előadásáról nem akartam oikket írni. De *Szász* Zoltán kollegámnak a *Budapesti Napló* mai számában megjelent elmőkedése (*Színész és író*) arra bír, hogy megjegyzéseire néhány e-len-és-zrovélt tegyek, mielőtt magáról az előadásról szölok.

Azt írja *Szász* Zoltán: A színész számára életmottóul ajánlom a walesi herceg jelégét: *Ich dien*.

Nem tudom, melyik walesi herceg és hol hangzotta ezt az életmottót? Azt sem kutatom: mért mondta németül? A walesi hercegek — még a hannoveri ágól oda származottak is — angolok. Németül bizonyosan tudnak (éppen úgy, mint franciául). De ha életmottókat, jelégeket mondanak a világ épülésére; nem valószínű, hogy németül fejezzék ki életük elvi tartalmát, amikor nemzeti önértetik és az állásukra való tekintet is arra kötelezi őket, hogy hazájuk nyelvén, angolul szóljanak nemzetükhöz és a nagy világhoz. Ez az *Ich dien* úgy hangzik, mintha egy német író már a maga nyelvére fordította volna azt, amit a walesi herceg angolul mondott volt és *Szász* Zoltán ezt a német fordítást idézné A walesi herceg annak idején talán nem németül, hanem angolul mondta: *I serve*.

Egyetértek vele (*Szász* Zoltánnal tudniillik, és nem a walesi herceggel) abban, hogy a színész „a drámairót szolgálja”. De a színész nem közönséges cseléd. Még az sem a minék *Szász* Zoltán erős lenézéssel mondja: „magasabbrendű és szövényenes törvények szerint mozgatott marionett.” A marionett báb; a színész pedig lelkes teremtés; annál jobb és nagyobb mennél több lélek van benne.

Szász Zoltán azt tartaná eszményi állapotnak, ha a drámairó minden egyes színésznek minden mozdulatát ő tanítaná be, — minden mondatnak a ritmusát, minden lélekzetvételt, minden arczmozgatózást minden ruhadarabot, szóval drámájának minden hatás-elemét saját maga határozna meg.

A magam részéről nem merném ezt eszményi állapotnak vallani. S ha ez az eszmény megvalósulhatna, attól tartok, hogy jól betanított szajkókat, nem művészeket látnék a szinpadon; eleven, lelkes, hatásos játékok helyett korrekci automaták gépiesen összességő ensemble-jában lenne részünk.

Csak az éi a szinpadon, amit a színész a maga szivéből, a maga elmélyedéséből, a maga inspiráció-jából merített és formált lassan-lassan organikus egészszzé. A színész a maga módja szerint teremt, amikor az író alkotását, az író képzelt emberét a szinpadra viszi, megtestesíti, hus-vér-alakban élénk állítja. Ebben a — hogy úgy mondjam — reprodukív teremtésben mindenesetre alkalmazkodik az író gondolatához; az író alakjait, az írótlő kigondolt lelkiallapotokat testesíti meg; azt a szöveget mondja, amit az író képzelt alakjainak a szájába adott. De a kifejezés igazságtól ő maga találja el. Ebben rejlik a színész teremtése, szerialitása, önállósága, foglalkozásának nagybecsüelendő értéke. S amelyik színész nem a saját tehetsége, gondolkodása, művészi ösztöne, éles látása, tapasztalása révén találja meg a kifejezés igazságát; annak hiába minden magyarázat. Abból lehet „magasabbrendű marionett”, lehet a drámairó pontos sokszorosító gépe, alázatos lakája; de művész, aki az élet igaz és mesteri ábrázolásával ragad el mindnyájunkat, nem lehet soha.

A drámairó — aki néha képzetesebb esztétikus és finomabb pszichológus, mint a színész — adhat jó tanácsot a legkiválóbb színésznek is; részletek dolgában helyesen világosíthatja föl; okos magyarázattal befolyhat a hang tompítására, a tónusok finomabb keverésére és ezzel igazabbá teheti a kiejezést, előkelőbbé a hatást. Elismerem, hogy ezek kívánatos korrekciók. De csakis korrekciók lehetnek a színész saját felfogásából, saját érzéseiből, saját premeditációjából, saját esszességéből származott alkotásán.

A melyik színésznek mindent a drámairó rág a szájába; a melyik színésznek még a lélekzetvételt, az arczmozgatózást is a drámairó cirkalmazza ki; az a színész álljon be *Yost*-féle type-writernek, gépelő kisasszonyok kopogó, billegető ujjai alá.

Arra is rá kell futtában mutatnom, hogy a drámairó tehetség és a színész tehetsége két különböző tehetség, de a színész tehetsége nem rábszolgálja, hanem szövetségese a drámairó talentumának. A színész tehetsége a maga terrénumán szuverén. A drámairó jól meg tudja írni a maga darabját; a színész jól el tudja játszani. El tudja játszani még akkor is, ha semminemű magyarázatot nem kap a drámairótól; sőt sokszor a drámairó magyarázatának ellenére; mert a színész a maga tehetsége, intuíciója, művészi ösztöne révén jobban eltálla, hogy mi a jellemző, mi a szép, igaz és hatásos a szinpadon, mint a drámairó, aki rettentő hamisan, rettentő rosszul játszaná a maga darabját, ha fölcsapna a saját csalahatalan interpretátorának.

Hogy a színészt ünneplik és néha tulságosan, nevésséges módon ünneplik: ez igaz. A színészszel — különösen színésznővel — fotográfák, képes levelező apok, kifogott flakkerlovak, hasábos interjúk, elmés fecsegések révén üzött kultusz néha visszazásztó; és én értem Szász kollegám bosszuságát.

Azt is értem, hogy komolysága, finom izlése haraggal fordul el a színpad pozdrójától. A régi színésziskola szájas aktorától, aki fázik a lélektani drámatól, a diskrétebb színezéstől és harsogva dözsöl a „par excellence színész-hatásokban.”

Ha tetszik együtt gyűlölöm vele az affektált önhitt, rutinból és virtuóz-logásokból élő komédiást. Bár nem tartom éppen szükségesnek és aktuálisnak, hogy harcoljunk ellene. Ez a spécies lejárta magát. Semmivel tette az idő; az átlagos izlés emelkedő színvonalra. A közönség nagyon megokosodott. *Delobelék* számára ninos bábérja többé.

Mindamellett, hogy a támadás nem aktuális, aláírom és igaznak ismerem minden szavát. De abban, amit a modern színész feladatáról és kötelességéről mond, nem értek egyet vele. Nem ismerem el igaznak, hogy *Duse*, *Zaccani* és *Novelli* rongygyvű virtuózkodott szerepekkel járják be a világot és nem művészi jelenségek, hanem *alotrendű színházakba való igazt érdekeségek*. Mind a három nagy művész. éppen a modernség szempontjából. Igazságon ki foghatja rájuk, hogy a nagy gesztusokban és az álpáthosban gyönyörködnek? Hiszen náluk éppen az ember jellemzése, a lélek analízise a fő. Hogy ezt rendkívül gazdag invencióval cselekszik, hogy részletező, okos játékok meglepő árnyalataival, ragyogó színeivel elragadják a közönséget: ez nem liha, hanem erény és jól megérdemelt siker. Az sem bün, hogy városról városra járnak. Nem vásári portékát visznek magukkal, hanem új, eredeti, modern és igaz művészetet. Nem pusztá bravur, amit tőlük látunk, hanem tanulmányos, gondolkodóba ejtő, becsvágyra sarkaló igazság.

Nem értek vele egyet, ha azt mondja: „Nagy egyéniségek? Eh, a színész még egyszer mondom, ne legyen nagy egyéniség, mert akkor nagy komédiássá válik.” Még egyszer mondom én is, hogy a nagy egyéniség ad díszít mindennek irodalomban, művészetben, politikában; mindenütt, ahol kreációról van szó. Nagy egyéniségek nélkül a színpad nem volna más, mint korrekt statiszták, unalmas középszerűségek gyülekező helye. A színész nagy egyéniségét nem egy fogom föl, mint erőszakos, toladók valamit. A színész nagy egyénisége abban áll, hogy husz-harminc különböző ember egyéniségét a jellemzés bámulatos gazdagságával testesíti meg. A színész nagy egyénisége az a képesség, hogy a maga egyéniségét eltitkolt, megtagadja és a szerző gondolatát, a drámaíró pszichológiáját viszi győzelemre hatalmas ábrázoló erővel a vig és szomorú játékok alakjaiban. Vagyis a színész nagy egyénisége éppen azt szolgálja, amit Szász kollegám célul tűz ki, de több és lényesebb eszközzel nagyobb és mélyebb hatással, mint a „magasabbrendű marionett”, akinek mindent a drámaíró rág a szájába.

Kollegám elmékedése így végződik: „Vannak foglalkozások, melyek lényegüknek fogva nem valók a zseniknek. Ilyen a színészet, a nemes, komoly színművészet. S éppen ezért a színészeknek le kell mondaniuk arról a jelszóról, melyet *Schwartzé Magda*, a drámai hősnők eme legkomikábbja szaval el az egész fajtája nevében: *En vagyok én!* — *En szolga vagyok*, ez az igazi s ezt is fogja a jövő színésze vallani.”

Az, amit kollegám itt mond, a modern színészetnek nem dicsérete, hanem a legnagyobb mértékű degradálása. A modern színészet alatt tehát azt kellene értenünk, hogy többé-kevésbé tanulékony inasok állanak össze, akik óvakodnak minden kiválóságtól, nehogy a szabatos középszerűség egyenlőségén csorba essék. Olyan összejátékot kell alatta értenünk, melyből hiányzik a szín, az erő, a tűz, az illuzió. Olyan harmóniát, melyben nem gyönyörködhetünk lelkünkben, mert szegény és banális.

A zsenit nem lehet számítani sehonnán; a színpadnál sem. De ne keverjük össze a vad zsenit az igazi zsenivel. A vad zseni hadd pusztuljon. Az igazi zseni nagyon becses jószág a modern színészetben is, mert sonki sem komolyabb és nemesebb az igazi zseninél. Az, igenis, mértéklet tart, fegyelmezi magát, nagy igazságokat hoz föl az emberi lélek mélységeiből, gyönyörűsége és tanulsága a közönségnek, mert amikor jelleme, a szabatos összeköti a kifejezés lényével és erejével.

A színészet komolyságát, nemességét jövőre is a komoly, nemes, kiváló talentumok fogják megadni, nem a szolgalelkű középszerűségek és a lelketlen automaták. S a színészet nem volna komoly és nemes foglalkozás, ha ott a gondolkodó, teremő, szárnyaló zseninek nem volna helye többé.

S ezek után *Jászai Marira* utalok, aki ma este az *Ötthonban* Magda szerepét játszotta.

Aki látni akarja, mi a zseni, mi a nagy egyéniség a színpadon: nézze meg *Jászai Mari* alakítását.

Jászai Mari alakításában *Magda* nem a „drámai hősnők legkomikábbja”, hanem az erős asszony, akinek az energiája ércé vált a nyomor, az étellel való harc tüzeiben; aki szuverén ura a maga sorsának és lájdalmasan gunyos megvetője mindennek, ami a konvenció és sablon nevében akarná megnyirbálni hatalmassá nőtt szárnyait; akinek elhiszszük, hogy akarata dacosan fenséges, amikor azt mondja: *En vagyok én!*

Ez a művészet rendkívüli, de minden vonása élet és igazság és szebben magyarázza, jobban megérteti velünk, amit a drámaíró mondani akar, mint az instrukció drójtán mozgatott középszerűség legbuzgóbb szolgálatkészsége és tanulékonyága.

Nem a nagy gesztus, nem a csengő szó hat ránk *Jászai Magdá*ban, hanem az alakítás kifogástalan igazsága; az, hogy nincs benne semmi túlzás és szenvedélye mégis elragadó; az, hogy az élet szigorú hűségével rajzol és színei mégis pompások. Ez a művészet tetőtől talpig lelkiismeretes, okos, fegyelmezt, modern és mégis magas régiókba emel. Nemcsak a közönséget emeli oda, hanem a többi színész is; sőt magát a szerzőt is, amikor elbágyadvá alant jár; alantabb, mint ennek a tüzes és büszke művészetnek a színvonalra.

Gál ma este játszotta először *Schwartzé* ezredet és igazi bemutatkozója voltaképpen ma volt. Mélyen átgondolt, egységes, szép alakítása illett a *Jászai Magdá*ja mellé. A darab és az egész előadás sokat nyert ettől a kiváló ábrázolástól. *Gál* azok közé tartozik, akik nemcsak akkor játszanak, amikor beszélnek. Halgatása is sokat mond. Némajátéka tele van kifejezéssel.

Mihályfi szintén új volt a lelkész szerepében és a nemes rezignáció hangját minden felvonásban kitűnően eltalálta. *V. Molnár Rózsi* asszony *Mariskáját* kedvességeért dicsérik. Ez a fiatal színésznő természetességben haladt, amióta nem láttuk. Jobban beszél és fesztelebbül mozog.

Ábrányi Emil.

MŰVÉSZET.

□ Magyar illusztrátor sikere Párisban. Egy fiatal magyar festőművésznek: *Honti Nándornak* nem mindennapi sikereiről kapunk hírt *Párisból*. Ezt a kiválóan illusztrátor tehetséget *Wallace Gyula* miniszter leedezte fel a Nemzeti Szalon nemzetközi kiállításán kiállított rajzaiból s ő küldte ki ösztöndíjjal a francia fővárosba, tanulmányai folytatása céljából. A fiatal művész meg is felelt a hozzá fűzött várakozásoknak, mert rövid pár hónap alatt magára tudta vonni a legkényesebb művészi körök figyelmét is. *Enoch*, a legelső párisi zeneműkiadó cég máris állandó illusztrátorává szerződtette, úgy, hogy ma a legdivatosabb kóták: *Yvette Guilbert* repertoírja, *Rodolphe Berger*-nek, a párisi „keringő-királynak” szerzeményei, *Paul Delmé*-nek és *Gabriel Astruc*-nek dala *Honti Nándor* illusztrációival jelennek meg a könyvpiacra. Az első megjelent sorozatnak oly sikere volt, hogy a világhírű *Hachette*-cég magához rendelte a fiatal művészt s egyezsége lépett vele kiadványainak illusztrálására. A jeles magyar illusztrátor sikerét betetőzte hogy legutóbb *Yvette Guilbert*, az *Olympia* „fine diseuse”-e, öltözőjének intim interjújében modell ült egy crayon-rajzokból álló portait-cykliushoz, mely a fellépési alkalmával a művész által különböző pose-okban felvett vázlatokkal s több francia művésznő arc-képeivel együtt már a télen látható lesz a párisi *Salonban*.

SPORT.

••• Ügető versenyek eredménye. Az ügető versenyek mai második és utolsó versenynapjának eredményei a következők:

I. Kétévesek handicapje. Díj 1000 korona. Egyfogatnak részére. Körömdi menses *Gyujtója* (hajította *Stöger*) első, *Adebár* második. Indultak még: *Gyöző*, *Voína*, *Benefici* II., *Bárány*, *Prinz Robinson*. Totalizátor: 10 : 26.

II. Nemzetközi handicap. Díj 1000 korona. Egyfogatnak részére. *Báró Sennyey István Localja* (hajította a tulajdonos) első. Indultak még *Aliva*, *Brava*, *G. Queau* of *Scheybe*. Totalizátor: 10 : 20.

III. Feljötti handicap. Díj 1200 korona. Hárings János *Capricejo* (hajította *Jack*) első, *Brava G.* második. Indultak még *Pista*, *Laza*, *Látatlan*, *Gyuró*, *Cár Branka*, *Pompás A.*, *Tüzöltő H.* Totalizátor: 10 : 61.

IV. Kétévesek eladóversenye. Díj 1000 korona. *Vencsellői-menses Zialottejo* (hajította *Balázs*) első, *Cyrano* második. Indultak még *Bárány*, *Kontrás*, *Volna*. Totalizátor: 10 : 20.

V. Bérkocsisok handicapje. Díj 500 korona. *Mike Károly* 126. sz. kettős-bérkocsi fogata első, *Hartmann Oszkár* 205. sz. kettős-bérkocsi fogata második. Indultak még *Füglein Sándor* 221. sz., *Ferség Sándor*

31. sz. és *Braun Jakab* 66. sz. kettős-bérkocsi fogatai. Totalizátor: 10 : 18.

••• Bécsi lövészenyek. A holnap programmnak a 10.000 koronás nagy bucsu-handicap a főszáma, egyébként egészen kis versenyek dőlnek el, ha a résztvevők klasszisa idősebb is áll a kisebb versenyek nyóvjának. A bucsu-handicapban sok ló várható a stathoz, többek közt *Malice*, *Diadal*, *Retour*, *Florestan*, *Jubilee*, *Betrüger*, *Alice*, *Akárhogy* stb. Ezek közül *Malice* olyan nagy klasszist képvisel, hogy még óriás terhelés is nem jelentéktelen kilátással indul, míg az enyhébben súlyozottak sorában *Akárhogy*, *Medicus* és *Cleo* érdemelnek figyelmet. Nagyon jó lovak találkoznak a kétévesek versenyében. Szinte nehéz a választás a sok jó kétéves közt, de annyi valószínű, hogy a Springer-istálló crackje, akár *Macca*, akár *Mayor* és *Alesia* jól fog futni. A háromévesek akadályversenye *Corelli II.* és *Socius* közt fog eldőlni. Tipjeink holnapra a következők:

I. Springer-ist.—*Alesia*.

II. Krausz-ist.—*Kezdő*.

III. Akárhogy—*Malice*.

IV. Féltorony—*Ne engedj*.

V. Cavalanti—*Marchioness*.

VI. Corelli II.—*Mautner-istálló*.

VII. Silvio—*Via Appia*.

••• A bécsi lövészenyek eredményéről — minden más organumot megelőzve — ezúttal is a Telefon Hirmondó utján értesülhet a fővárosi sportközönség, mert a Telefon Hirmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentése alapján már a kora délutáni órákban részletes tudósítást olvastat fel kétfutamonként a versenyek eredményéről. Minden versenyeredmény felolvasására kétszeres rajdíjlel hívja fel az előfizetők figyelmét a beszélő-újság szerkesztősége.

Nyiltér.

Osztálysorsjegyek

a mos kezdődő I. húzáshoz eredeti áron kaphatók:

1/1 sorsjegy 12 kor. 1/4 sorsjegy 3.—kor.
1/2 „ 6 kor. 1/2 „ 1.50 „

Mercurbank

BUDAPEST, IV. ker., Váci-utca 37. sz.
Vevőinknek eddig már több mint
10 millió korona nyereséget fizettünk ki.
Teljes titoktartás biztosítottatik.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém an.é. közönségnek és kávéházam igen tisztelt szomszédságának tisztelettel bejelenteni, hogy az előnyös híru

„Valéria”-kávéházat

VIII. József-körút 87. és Üllői-út 36. szám alatt (sarok) megvettem és a mai napon átvettem. Főtörvényem lesz, hogy a kávéház eddigi jó hírnevét mindenben főtarttam és hogy kitűnő kávét és minden egyéb kávéházi italt és ételt csak a legkiválóbb minőségben és a leggyelmebb kiszolgálás mellett kaphják meg a vendégek, úgy hogy mindenki megelégedést teljes mértékben kiérdemeljem. Kiváló tisztelettel

MOLNÁR ENDRE.

Byrolin és ••• nélkülözhetetlen mindenkinek, ki a bőrt melegség, por, izzadság, sportmegerőltetés, köti meg akarja óvni. Kapható gyógyszerárakban, droguistáknál, illatszerekkereskedésekben és direkt **Dr. Graf & Comp.** Bécs, VI. Amerlingstrasse 2.

Császár-fürdő

nyári és téli gyógyhely
Prospektus ingyen és bérmentve.
(Az e rovat alatt közöltettek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZEK.

§§ Czolgosz kivégzése. Az elsőgyilkos Czolgosz Leó október 29-én fogják kivégezni. Egyik legújabb vallomása az, hogy néhány héttel nappal a gyilkosság előtt állami hivatalat kért Mac Kinleytól, de nem kapott. Ez a vallomása még elvtársai előtt is nyomorultá teszi emléket.

§§ Hét év multán. Körülbelül hét esztendője, hogy jőlszi *Chászár Károly*, az egykori Haas és Deutsch cég egyik nagy uradalmanak fődereze megölte a cég egyik főnökét, *Deutsch Lajost*. Chászár akkoriban elvesztette az állását s emiatt annyira kétségbeesett, hogy revolverrel agyonlőtte egyik főnökét, *Deutsch Lajost*. A bíróság tisztelettel fegyházra ítélte Chászárt,

és most, miután büntetésének háromnegyedrészét kiltöltötte, föltétlenül szabadlábra helyezték. A megtört ember tegnap hagyta el a fegyházat és már el is utazott jövőd tartózkodási helyére, a gömörmezei Kokadára.

§§ A Bernsteinék ordója. Megirtuk jó minapiban, hogy a király a párisi nemzetközi kiállítás bezárása után *Bernstein* Károlynak a koronás arany érdemkeresztet adományozta. Ez a királyi adományozás tévedésen alapult, mert Bernstein Károlynak már husz év óta nem táj semmije. Legkevésbé a gomblyuka. A derék ember ugyanis husz év előtt meghalt. Valamikor a Bernstein József és fia cégnél volt tulajdonosa. Az ordót ebben a minőségben kellett volna megkapnia, ha a halál jóval a kitüntetés előtt el nem szöli. A logikának sokszor emlegetett örök törvényei szerint az ordó a cég mostani főnökének, *Bernstein* Sándornak dukál. Így fogták föl az intéző körök s bizonyosan meg is kapta volna, ha a végzetes tévedés megint bele nem avatkozik a dologba. Az újabb végzetes tévedés pedig abból állott, hogy az ordót egy másik Bernstein Sándornak kézbesítették, ki habozás nélkül eltagadta, feltűzte és meg is köszönte. Mire pedig a tévedés kiderült, halani sem akart arról, hogy az ordót jogos tulajdonosának átadja. Hiába követelték, hiába pörölték, Bernstein Sándor makacsul megmaradt a mellett, hogy ő nem tévedésből kapta az arany érdemkeresztet. Nagyon méltónak mondotta magát reá egyik minapi tárgyalás alkalmával. Ezt a szerénytelen álláspontot foglalta el ma is, mikor a jogügyek igazgatósága a büntetőjársírbíróshoz fordult, hogy az ordót tőle visszaperelje. Ma sem boldogultak a makacs emberrel. Makacsul ragaszkodott az ordóhoz, s a legszentebb meggyőződéssel vallotta, hogy egyáltalán nem történt tévedés. *Janál* járásbíró, minthogy a rosszhiszeműséget nem lehetett rábizonyítani, fel is mentette. De ezzel még nincs vége ennek az operettbe való rendjel-ügynek. A járásbíró ugyanis, minthogy kihágás esete látszik fenn orogni, az V. kerületi rendőrkapitánysághoz tette át az aktákat. Vajjon boldogul-e vele a rendőrség? Alig hiszszük. Mert Bernstein Sándor a végsőig fogja védelmezni magát, és inkább meghal, semhogy a másik Bernstein Sándornak adja át az érdemkeresztet.

TÁVIRATOK.

Páris, október 23. *Müllerand* kereskedelemügyi miniszter ma *Loubet* köztársasági elnöknek bemutatatta a nemzetközi tömeg- és súly-értekezlet tagjait. Az elnök üdvözölte a küldötteket azért a buzgóságért, amelyet az előzők tett kérdések tárgyalásánál kifejtettek és hozzátevé, hogy az értekezlet nagyban hozzájárul a nemzeteknek egymáshoz való közeledéséhez és egymással való jó viszonyához.

Páris, október 23. *Gottner* szenátor kilépett a *Meline*-csoportból állítólag azért, mert a csoporthoz tartozó legtöbb képviselő, köztük maga *Meline* is, a tegnapi ülésen a kormány mellett szavazott.

Berlin, október 23. A *Reichsanzeiger* jelenti: Vilmos császár ma délelőtt kihallgatáson fogadta *Waters* ezredes angol katonai attasét, aki átnyújtotta a császárnak az angol *Khina-éremet*.

Berlin, október 23. Gróf *Bilow* birodalmi kancellár tegnap este fogadta gróf *Dejm* londoni osztrák-magyar nagykövetet.

Berlin, október 23. *Born* Zsigmond, a *Born* és *Busse*-bankház főnöke, hosszas betegeskedés után ma meghalt. *Born* a berlini pénzügyvilágban előkelő szerepet játszott és huszonkét részvénytársaságban volt felügyelőbizottsági tagja. A cég *Born* végrendeletéhez képest fel fog számolni.

A Nobel-díj.

Christiania, október 25. A *Vendengang* írja, hogy a Nobel-díj bizottsága a békedíj kiosztása felől nem nyilatkozik, de biztosra vehető, hogy a díjat a svájci *Dunant* Henrik nyeri el. Hir szerint 37 tekintély ajánlotta *Dunant*-t. *Dunant* után a francia *Passy* kapott legtöbb szavazatot.

Politikai affér.

Berlin, október 23. *Tirpitz* tengerészeti miniszternek oly afférje támadt, melynek előreláthatólag súlyos következményei lesznek. Egy választó-gyűlésen történt ugyanis, hogy *Müller-Sagan* szabadlövőpárti képviselő idézte a tengerészeti miniszternek azt a mondatát, melyet annak idején a flotta-javaslatok tárgyalásakor sürin emlegettek. *Tirpitz* meg akarta nyerni a szabadlövőpártiakat a flottajavaslatok számára, azt mondotta, hogy „minden új hadihajó egy-egy vívmány a szabad kereskedelem érdekében.” A szövetséges agráriusok részéről e miatt *Tirpitz*nek sürü támadásokat kellett tűrnie, míg nem most a *Post*-ban kinyilatkoztatta a tengerészeti miniszter, hogy ez a neki tulajdonított megjegyzés koholt. Erre *Müller-Sagan*

is nyilatkozatot tett közzé, amelyben fenntartja állítását. Politikai körökben nagy érdeklődéssel várják a konfliktus fejleményeit.

Franciaország és Törökország.

London, október 23. A Reuter-ügynökség jelenti Párisból, hogy Franciaország eddig főleg azért nem tett kényszerintézkedéseket Törökország ellen, mert attól tart, hogy ezek ott belső zavarokat vonhatnának maguk után. Franciaország kívánságára a hatalmak most közös jószólalásról tancsokznak és egy esetleges akcióról, melylyel a szultánt kényszerítik, hogy a berlini szerződésnek Macedóniát és Orményországot illetőleg eleget tegyen. A hatalmak esetleg ahhoz is ragaszkodnak, hogy a reformok végrehajtására garanciák nyújtsanak. Egyuttal napvondra hozzák a krétai kérdés új rendezését. Oroszország most Németország nézetét puhatolja. Azt hiszik, hogy az összes hatalmak hozzá fognak járulni a tervezett akcióhoz.

Vilmos császár kegyeleto.

Berlin, október 23. Lotzing Albert születésének századik évfordulója alkalmából a zeneszerző sirjánál nagyszámu közönség jelenlétében ma délelőtt egy emléktáblát lepleztek le. A császár nevében gróf *Hochberg* vezérintendáns babérkoszorút nyújtott át, melynek szalagján a császár neve van.

A szultán hogyléte.

Konstantinápoly, október 23. Az *Agence de Constantinople* illetékes helyről fel hatalmazva annak kijelentésére, hogy a *Tribunanak* a szultán állítólag kedvezőtlen egészségi állapotáról szóló legutóbbi hírei épp oly aseptalanok, mint egy berlini és egy bécsi lapnak már előbb közölt hasonló hírei.

Roosevelt közigazgatási reformja.

London, október 23. A *Standard* jelenti New Yorkból: *Roosevelt* egy arany-demokratát nevezett ki Dél-Karolinában a belüldi adók beszedőjévé, a javaslatba hozott köztársasági jelölt helyett. *Roosevelt* a többi államokban is hasonló független magatartást szándékozik követni.

Korrupció Nápolyban.

Róma, október 23. *Saredo* szenátornak ma közzétett anketje nagy feltűnést keltett. *Saredo* kiméltelenül lerántja a leplet a nápolyi városi tanács könyvelő gazdálkodásáról. Konstatálja, hogy a deficit 2-5 millió lírara rug s ehhez járul az a 13 millió lírány adósság, amely tizenkét év óta állandóan szerepel a költségvetésben. A korrupció fölirtározhatatlanul a tönk szélére juttatja Nápolyt. A kibontakozásra *Saredo* a gázvilágításnak városi kezelésbe való átvételét ajánlja, ami 50 millió lírány berubázást követel.

A kasszeli csödédek.

Kasszel, október 23. Ma volt itt a törköly-szárító-társaság csödtömege ellen bejelentett követelések ügyében a felszámolási tárgyalás. *Frics* igazgatási tanácsos, tömeggondnok jelentett tette a csödeljárás lefolyásáról. E szerint 193 előnyös tételt jelentettek be 725 000 márká értékben 1619 nem előnyös tétellel szemben 177 millió márká értékben. A tömeg tartozásai és a csödeljárás díjak fedezetet nyerne, az előnyös tételek sorozatnak. Az egyszerű csödkövetelésekre 1% os kvóta esk. A részletekben a jelentés kifejti, hogy a csödméreg felállításra teljesen keresztülvihetnek bizonyult. Már az 1894-95-ik évben, jóllehet 10 százalékos osztalékok fizettek, lényeges mérleghiány volt. Az 1895-1900-ik években mintegy 50 millió aktív mérlegjavításokkal mesterségesen mutattak ki és ez alapon 21,380,000 márká osztalékok és tantiémot fizettek ki. Hogy az üzleti könyvekből a kétes követeléseket törölhessék, a *Gebäude Swmpf und Genossen* konzorcium számlát alapították, amely a *Leipziger Bank*nak 224 millió márká követelést engedélyezett. Az anyatársaságnak, valamint a fiáknitetteknek fönttartása már régi idő óta csak a *Leipziger Bank* eszközeivel volt lehetséges. *Schmidt* igazgató csödtömege ellen 94 millió márkányi követeléseket jelentettek be. Hasonló nagyságu követeléseket jelentenek be a felügyelő-bizottsági tagok ellen, akik *Delvik* hibáiból szintén csödbe jutottak. *Delvik* rokonaival egyezés jött létre egy millió márkában.

Kasszel, október 23. A törköly-szárító társaság csödtömeggondnoka ma bejelentette, hogy az elsőbbségi követelések 728,000 márkát tesznek ki, az egyszerű követelések pedig 177 millió márkára rugnak. Az előbbi követelések kielégítése és a csödköltségek lefedése után a 177 millió márkányi egyszerű követelésre 1%-nyi kvóta fog jutni.

Kréta és Görögország.

Berlin, október 23. A *National Zeitung* írja: Az a terv, hogy *Kréta* Görögországgal egyesítsék, mint különböző oldalról jelentik, állítólag ismét jelentéke-

nyen előbbre haladt, amennyiben Oroszország most elejtette az egyesítés ellen való kifogásait. Az a hír azonban, hogy Oroszország ily értelemben fordult volna a védő-hatalmakhoz, mint beavatott helyről értesülünk, teljesen aseptalan.

A portugál kongregációk.

Lissabon, október 23. A szerzetes-rendek legnagyobb része a kormány legutóbbi rendelete értelmében betérjesztette alapszabályait.

A franciaországi sztrájk.

St. Etienne, október 23. A bányamunkás-szindikátus bizottsága tegnap négy szavazattal kettő ellen az általános sztrájk elhalasztását határozta el. Elhatározták továbbá, hogy a kormányhoz egy jelentést küldenek.

Panamerikai kongresszus.

Mexikó, október 23. A pan-amerikai kongresszust ma délután megnyitották. Ebből az alkalomból a fényesen kivilágított városban különféle ünnepségeket rendeztek.

Az anarkhista törvény.

Páris, október 23. A képviselőház 402 szóval 132 szavazattal ellenében elvetette *Vivianinak* az anarkhista-törvény eltörlésére vonatkozó indítványát.

Közigazgatási táviratok.

Boroszló, október 23. A *Breslauer Zeitung* jelenti: Az itteni *Heilbronn J.* Jöheremag-kiviteli cég, a kartlebi gőzmalom tulajdonosa fizetési zavarokba jutott, amelyek, tekintettel a félmillió márkát meghaladó passzívákra, alig lesznek leküzdhetők. A cég egyik beltája, *Heilbronn* Róbert, öngyilkosságot követett el.

Jokohama, október 23. A pénzügyminisztérium közhírré teszi, hogy három hónap alatt visszafizetendő, hét százalékkal kamatozó kincstári jegyeket bocsát ki tíz millió jen értékben. A bondoknak külföldre való eladása ügyében folytatják a tárgyalásokat.

Washington, október 23. *Long* tengerészeti államtitkár a most Cavitében időző *Bodier* ellentengernagytól a következő táviratot kapta: *Samar-szigetén fölkelés van.* A *New York* páncéloshajó ma 300 katonával *Capalognaba* indult. Majdnem az egész tengeri haderőt *Samarban* vonják össze.

London, október 23. (*Gabonapiac*.) Az irányzat általában szilárd. Amerikai tengeri 1/2 p-vel magasabb. *dunameléki* 6 p-vel magasabb. Városi liszt 21 sh. 6 p. — 28 sh. *Pepecolaj* 25 sh. 10 1/2 p. Tengeri 24 sh. *Behozatal:* buza 40,000, árpa 5000, zab 40,000 q. Erősen esik.

Bécs, október 23. (*A Budapesti Napló teloronjelentése*.) Az árfolyamok elaprózódása a mai tőzsdén is tovább folyt, de várakozás ellenére a fedezeti kereslet csak csekély volt s erre realizációs vásárlások állottak be s így az árfolyamok átlag 3 fillért vesztek. Csak őszi zabban voltak az eladók tartózkodók s így e cikk 7.17—7.19 koronával tartott maradt. Ami a külföldi jelentéseket illeti, *Liverpool* szilárd magatartást követett, ellenben a newyorki és a kontinentális piacok árjegyzései gyöngültek. Kötettek: *Buza* tavaszra 8.50—8.48—8.49, rozs őszre 7.31—7.28, rozs tavaszra 7.43, zab tavaszra 7.51—7.49, tengeri szeptember-októberre 5.44, tengeri május-június 5.34—5.35, buza őszre 8.17—8.19 korona. Fölmondottak 500 métermázsza tengerit. Zárlatkor maradtak: rozs őszre 7.30—7.31, rozs tavaszra 7.44—7.45, zab tavaszra 7.50—7.51 korona.

New-York, október 23. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New Yorkban helyben 8.9/8 (8.9/8), okt.-re 7.77 (7.85), Januárra 7.81 (7.89), New-Orleansban helyben 7.7/8 (7.7/8). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7.65 (7.65), Stand white Philadelphianban 7.60 (7.60). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.30 (1.30). — *Zsír:* Western steam 9.50 (9.50). *Rohe* és *Brothers* 9.65 (9.60). — *Tengeri irányzata* igen szilárd. Okt.-re 60.1/2 (60.1/2), Decemberre 61.1/2 (61.—). — *Májusra* 62.1/2 (62.—). — *Buza irányzata* szilárd. — *Piros őszi* helyben 79.9/8 (78.9/8), Októberre 75.1/2 (75.1/8), Decemberre 76.7/8 (76.9/8), márc.-ra — (—). — *Májusra* 79.9/8 (79.9/8). *Gabona* szállítási díja *Liverpoolba* 1.1/2 (1.1/2). — *Kávét:* fair Rio 7. sz. 7.— (7.1/8), Okt.-re 6.10 (6.45), Januárra 6.35 (6.70). — *Liszt:* Spring Wheat cears 2.80 (2.80). — *Cukor:* 3.9/8 (3.9/8). — *Őn:* 24.85 (24.85). — *Réz:* 16.7/8 (16.7/8). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 23. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzata szilárd. Okt.-re 70 1/2 (69.9/8), Dec.-re 71.— (70.1/2). *Tengeri irányzata* igen szilárd. Októberre 55.1/2 (54.—). — *Zsír:* Októberre 9.02 (9.10). — Januárra 9.92 (9.90). — *Szalonna* short clear 8.95 (8.95). — *Sertésus:* Októberre 14.82 (14.62). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Őszi dalok.

I.

Hűs szőlő száguldoz utcán, téren:
Az ősz im bekopogtatott;
Teát főzünk már — ugy mint télen,
S jól becusjuk az ablakot.
— Oh mivelhogy az ősz szellő
— Sajnálatos bár, de igaz! —
Nem oly bohó, vígan szokellő,
Amint a nyár szellője az.

És mily más most az utca képe;
Hogy elváltozott, óh de hogy,
A nagyvárosnak ezer szépe
— Fehér ruhában — egyre fogy!
Oh hova tűntek, hova lettek?
Kérdem, de választ nem kapok,
A bájós nyári toalették,
S a népszerű bőr kalapok!

Hol vannak a szép nyári esték
— A liget hűs fái alatt! —
Mikor randevukát kilesték
S a csók — már másnapra maradt!
... A csipkebetétes ruháknak
Vidám, szép kora a diou!
Jövőre talán újra látlak,
Mikor a szezon visszajő!

II.

Bolondja voltam egész nyáron
Két apró szarvasbőr-cipőnek,
Jobban mondva, annak ki hordta,
Egy éjszemű, de széke nőnek!

Az éjszemű, de széke asszony
Arnyéka voltam egész nyáron,
De most a szürke kis cipőskék
Szép asszonyát hiába várom!

Hiába várom; mert csak addig
Van alkalom flirtelni — kellő,
Mig a hideg nem száműz téged,
Bájós kis szarvasbőr — cipellő!

Kemény Simon.

+ **A fogoly elnök.** Az amerikai Egyesült Államok elnöke fogoly a saját országában, mert neki, mint az állam leéneke, tilos az ország határára átlépni. Mac Kinley szigorúan ragaszkodott is ehhez a szabályhoz. A múlt tavaszon mieőtt a déli és nyugati útjára indult az elnök, közhírré tették, hogy Mac Kinley találkozni fog Mexiko állam elnökével, Diezall. Mikor Mac Kinley Texasban meglátogatta El Pasot ahol Diaz küldöttei is üdvözölték, kitejezést adott óhajának, hogy egy tekintet vehessen a szomszéd államra. El Pasot e helyütt a Rio-grandén

épült hid köti össze Mexikóval. Az a kérdés merült föl, vajjon az elnök át fogja-e lépni a határvonalat? De nem lépte át, mert csak a hidig ment. Pedig a határvonal a hid közepéig tart, ameddig tiz év előtt Harrison elnök el is ment. Arthur és Cleveland elnökökre annak idején nagyon neheztek, amiért halászat és vadászat közben néhány lépéssel túlhaladtak a határon s politikai ellenfeleik gyakran szemükre vetették ezt. Vajjon a liberális és reformokra törő Roosevelt teljesí-e majd magát ezen a neveléses határkérdésen?

+ **Asszonyosere.** Egy angol lap beszél el egy olyan esetet, amikor két léry kölcsönösen kicserélte a feleségét. Lutuban történt, hogy egy idősebb léry följajánlotta egy barátjának, hogy cseréljék ki kölcsönösen a feleségeiket. Miután a feleségek is hajlandók voltak erre, kiállították a csereszertződést, tanukkal aláírták és föl is bélyegezték. *Invernesben* is volt nemrég egy hasonló eset. Egy farmos, aki észrevette, hogy a felesége szemét vetett egyik szomszédjára, ennek tréfásan ajánlotta, hogy cseréljenek asszonyt. Hat hét alatt meg is történt a cseré. Feltűnést keltő és ezekhez hasonló eset történt nemrég Amerika egyik nyugati államában, ahol egy idősebb munkás ember feleségét és négy gyermekét oda-cserélte egy másik munkásember feleségéért és ugyanannyi gyermekeéért. Hogy a gyermekek elváltak-e ragadtatva a cserétől, azt nem lehetett megtudni, de hogy az asszonyok ujongtak, az bizonyos. A legérdekesebb az, hogy a cseré után is fenntartotta a két család a barátságot s kölcsönösen látogatták egymást, mintha mi sem történt volna. Álljon itt a sorozatban az a fiatal orosz paraszt, aki csinos, ifjú nejt egy középkori hölgygyel elcserélte, de csak oly föltétellel, hogy a cserélő átveszi az anyósát is, aki megkeserítette az életét.

+ **Ut az északi sark felé.** A *Jermak* nevű orosz jég-törő hajó visszatért északsarki útjából, miután az orosz lapok szerint, derekának megjelelt földadatának. Az expedíció előtt az előző csavart eltávolították, mivel egy előbbi uton már kintűnek ennek a hiányai. Novaja Zemla közelében három tejes hétég kint kellett a *Jermak*nak előre haladni. A jéggel való harc nem volt könnyű, de azért a jég-törő hajó mégis keresztül törte magát. Máskor meg oly hatalmas jéghegyek közé került, hogy nagy sulya dacára felmérőnyi magásra tölemlte a hajót a jég. Egy másik esetben 5 méternyire csuszott a jégen, de végre mégis keresztül törte a jéget s jobb oldalára dőlt, de baja azért nem lett.

Az expedíció főleg a Jegestengert tanulmányozta Novaja Zemlja és a Ferenc József-föld között. Hatvanszor kutatták a tenger mélyét s a legváltozatosabb organizmusokat hozták föl a tenger mélyéről. *Palóbia* botanikus nagy gyűjteményt szerzett a tenger, vala-

mint Novaja Zemlja és a Ferenc József-föld növényzetéből. Ezenkívül elkészítették Novaja Zemlja földrajzát és egy térképet Sznohoi Nosról.

Az expedíció kutatásai számos eddigi felfedést megdöntöttek. Így azt hitték, hogy a meleg áram Novaja Zemlja mellett halad el, de kintűnt, hogy a víz az egész part mentén 1-8 fok hőmérsékletű. A Ferenc József-föld közelében a hőmérsékleti viszonyokat tekintve különböző rétegeket lehetett megállapítani a vízben. Feül egészen meleg, azután a közepén hűs és legalul ismét meleg a víz. Sőtartalmát tekintve ez a víz egyáltalán nem hasonlít a Golf-áram vizéhez.

Minél északibb, annál melegebb a víz és a Ferenc József-földtől szabad ut nyílik az északi sark felé.

Makarov tengernagy azon véleményének adott kifejezést, hogy a jég-törő minden akadály nélkül megtehetné volna ezt az utat. Még ha utközben nagy jég-tömegekkel találkozta volna is, azok sem okoztak volna valami különös nehézségeket.

+ **Seckendorff grófnő regénye.** Seckendorff Melanie grófnőnek férjezett Mistress Baconnak üngylikossága Peszrobán a legsajátságosabb kontrasztjegye-síté e két végletnek: zajos élet és csöndes halál. A grófnő ugyanis, aki excentrikus természetű és tulajdonított idegességéről volt ismeretes, életének utolsó napjaiban a sportnak minden nemét gyakorolta, koscsikázott, lovagolt, versenyekben résztvet, előkelő társaságokat fogadott s a nagyuri élet változatosságait a lehető legnagyobb mértékben kimerítette. Mikor azután mindezt meguntta és a zajos élet kimerítő élvezetei után nyugalomra vágyott: moriummal véggezte ki magát. És hogy milyen laza volt a kapcsolás az üngylikossá lett excentrikus urhölgy és a vele együtt szórakozók között, azt szembevetően illusztrálja az, hogy temetésén a lelkészes és az elfődelés körül segédkező szolgaszemélyzetten kívül — nem volt jelen senki. Sűrűn szitált az eső. Így tehát az utolsó tisztelgés elmaradt.

+ **Mastulak.** Szegény miss Stone, az elrabolt amerikai hittérítő, mostanában sokat hallhatja ezt a szót. Ez ugyanis a bolgár rablók nyelvén a váltásdíjat jelenti, amelyet miss Stone esetében 25,000 török fontban, vagyis körülbelül félmillió koronában állapítottak meg a rablók. Egyébként ezekkel a rablókkal lehet alkudni, különösen ha bolgárok, mert a törökök sokkal veszedelmesebbek. Azok türelmetlenek és rendkívül kegyetlenek. A bolgár rablók, az ugynevezett hajduk, kitűnően vannak szervezve és fegyverelve. Vezérik a harambasa, akinek rendszerint tizenkét fegyveres banditája van. Ezek, mint a népdal is mondja, nem ismernek apát, anyát, nem törődnek a feleséggel, a drágával, mert a handzsár a szeretőjük s a pisztoly a feleségük! Ezek a bolgár hajduk nagy

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(63)
A herceg hivatalnokai, a komisszáriusok, a statorozták, a bérlők és a zsidók szintén idefutottak, mert őket kereste mindenütt először hajáira a feldühödött nép. Az asztrakháni tatárok és az utazó kereskedők Lubniebe vitték az árúkat, mert itt biztos menedéket véltek találni. Ezrével állottak a különböző járművek, a nemesek hintói, a parasztek taligái, a tatárok brieskái a tereken. A szegényebb emberek a szabad ég alatt tanyáztak sátorokban, tüzek égtek az utcákon, s ott főztek nagy kondérokban az ételt. Zugott az egész város, mint a méhkas, minden fajta nemzetségi ember telongott az utcán, kiáltozás, átkozódás, szitkozódás, kutyangatás, gyárlétszalkodás, marhabögés hangzott mindenfelé. Ujjongva fogadták a bevonuló sereget.

— Itt jönnek a megmentőink!
A katonák nyomában odatódult a tömeg a hercegi kastély elé s éljenztelt torkaszakadtából. A legellentmondóbb híresztelések járták.
— A herceg ottmarad Lubnieben.
— Dehogy! Lithvániába megy!
— Pihenni jött! Már meg is verte Chmielnickijt.

A herceg ezalatt az ablaknál állott és szorongva nézte ezt a nagy tömeget és a kocsitábor, mert ez a két dolog csak akadály volt a gyors előrehaladásnak, nyűg a sereg nyakán. Abban reménykedett, hogy Brahínon túl, ahol nyugalmas a vidék, szétszóródik a tömeg és nem az ő seregénél keres oltalmat.

A hercegnőről ugy rendelkezett, hogy egész udvarával együtt Wisniovcébe vonuljon.

A kocsiakra fölrakták a podgyászt, indulásra készen állott minden. Griselid hercegaszony bátor szívvel és erős akaratival vezette az előkészületeket és ez megnyugtatta a hereget is, akinek fájt ez a válás. Mert valnia kellett beláthatatlan időkre hitvesétől és Lubnietől attól a meghitt, barátságos fészektől, annyi dicsőséges és boldog nap színhelyétől. A eseléség is busan lehorgasztotta a fejét, mert sejtették, hogy a hereg távollétében beront a városba az ellenség és kökövön nem marad akkor itt. Es jajveszékelték és sirtak az asszonyok és így buesztak otthonuktól.
— Látunk-e még valaha?

VIII.

Skrzetuski, akit a szerelem és a félelem fűzött, megelőzte a sereget és izgatottan rontott be a hercegi kastélyba.

— Hol van Sagloba? Hol van Helena?
De nem találta őket. Kétségbeesetten rohant a szállásra, bezárkózott a szobájába és csalódott reményein keseregve beléveszett a fájdalomba és félelembe. De azután magához tért és elúzte ezt a két rettenetes érzést lelőkörel, miként a esata-téren elűzi a haldokló a testere leszálló keselyűket és hollókat. Bizott a Sagloba ravaszágában és most már emlékezett, hogy két meztelen embert talált a nádasban. Azoknak a ruháit öltötték hát föl a szökevények!

És az istemben is bizott. Az ég nem akarhatja egy ártatlan fiatal leány vesztét.
— Hogy kegyesebb legyen iránta, imádkozni fogok érte megtisztult lélekkel. Meggyónok.

A prépost, akit gyóntatóul kért, elvezette a kápolnába és szeretettel hallgatta végig. Intéseket adott aztán neki, korholta a fogyatkozásaiért, orsította a hitében.

— Nem illő dolog, hogy a keresztény ember kételkedjék az Isten kegyelmében és kétségbeessék a saját sorsa fölött, mikor a haza forog veszedelemben. Mert több könny kell, hogy hulljék a nemzet jóvoltáért, mint az egyes ember boldogságáért.

Es oly meleg, színes szavakkal beszélt a hazáról és oly sötét képét festette a pusztulásának, hogy Skrzetuski szívét betöltötte a lelkesedés és az aggodás, s a maga baját már maga is kisebbnek látta. A prépost pedig így intette.

— Ki kell vetned a szivedből a kozákok elleni gyűlölséget és haragot is. Meg fogod büntetni őket a példaadás okáért, mint a hazának és főként a hitnek az ellenségeit, mint a pogányok szövetségeseit, de azután meg is fogsz bocsátani nekik, s nem üldözöd őket bosszúddal, hogy néked is megbocsátassék. Es ha így teszel: vizagsztalást ad néked az Isten és visszavezeti karjaidba a kedvesedet!

Megadta neki a föloldozást, de vezeklést szabott rá.

— Reggelgitt itt heverj a keresztrefeszítettnek a képe előtt a porban!

Uresen maradt a kápolna, két gyertya pislikolt az oltáron és rózsás, meg aranyos sugarakat vetettek a Jézus arcára, aki alabástromból faragva, végtelen fájdalommal és jószággal nézett alá. Órákon át hevert előtte a hideg kőpallón Skrzetuski és érezte, mint hagyja el lelkét a keserűség, a gyűlölség, a fájdalom, a kétségbeesés, a gond. Kifűzte öklét onnan a vallás vigasza és belőfojtotta őket a templet feneketlen sötétjébe. Megkönnyebbülten lélegzett, erői visszatérték, megvilágosodott elborult elméje, érezte, hogy csupa hit már a bensője, a kétség minden árnya nélkül.

Ujjászólte hagyta oda reggel a templomot és osapatjához sietett. A tiszték szemlét tartottak a legénység és a lovak fölött, azután kivonult a sereg a mezőkre és esatarendbe sorakozott.

Ezalatt a herceg a Mihály-székesegyházban misét hallgatott, azután visszatért a kastélyba, s a görög papságnak, valamint a lubniei és khoroli polgároknak a küldöttségeit fogadta. Trónjára ült, körötte legelőkelőbb lovagjai állottak.

(Folytatása következik.)

diplomát. Vezérek gyakran nagy politikai szerepet is játszottak s rendszerint igen művelt emberek. Hitov Panajob, a hirhedi vezér memoárokat is irt. Csirkeogókat, a szó közönséges értelmében, nem tőrnek meg ezek maguk között. Kitűnő rejtekt helyeik vannak a hegyzakadékokban, ahol barlangjaik szinte hozzáférhetlenek.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A kassa-oderbergi vasutársaság elnöksége.
A kassa-oderbergi vasutársaság elnöki állása Falk Miksának lemondása következtében megüresedván, a társaság vezető köreiben az a terv merült fel, hogy az elnöki állással Szabó Jenő főrendiházi tagot kínálják meg. Az erre irányuló tárgyalások azonban nem vezettek eredményre. Szabó Jenő ugyanis arra való tekintettel, hogy Fak Miksa az inkompatibilitási törvény életbejuttatása után magára nézve összeérhetetlennek nélte ezt az állást a képviselői mandátummal s figyelembe véve különösen azt, hogy az inkompatibilitási törvény mihamarabb a főrendiház tagjaira is ki fog terjesztetni törvényhozás útján, nem fogadta el a neki felajánlott elnöki állást.

A newyorki tőzsde. New Yorkból jelentik október 22-iki kelettel: Az értéktőzsdén ama várakozás miatt, hogy miként fog elődölni a Northern Pacific vasut ellenőrzésének kérdése az üzet vontatottan indult de később megszilárdult. A Vanderbilt a chicagói és northwestern részvények erősen emelkedtek. A zárát szabálytalan. Az értéktőzsdé zárata felé a Chicago-Milwaukee és a St. Paul részvényekben élénk volt a vásárlás arra a hirre, hogy az ugynevezett Great-Northern-ügylet befejezték. Részvényforgalom 380.000 darab.

A Magyar Gázüzefény-Részvénytársaság folyó hó 20-án megtartott közgyűlése dr. Szokolay Árpád ügyvédet a társaság igazgatóságába választotta.

Filoxerás szőlők. A hivatalos lap közli, hogy Alsó-Fehér vármegye Kis-Akna Vadarerem és Ompolycaza, Toronlai vármegye Tiszá-Hegyes Vas vármegye Veltem és Szerdahely községei, továbbá Kőszeg szabad királyi város és Zala vármegye Nagy-Kanizsa ft. város szőlőleiben filoxera jelenléte miatt, a nevezett községek és városok határát a földművelésügyi miniszter zár alá helyezte.

Vásárosarcnok. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítői üzleti jelentése.) A hűvösre fordult időjárás folytán az üzlet egyre jobban elénkűl és az utóbbi napok lángha üzletmenete már elmulu. Kitűnő minőségű friss áru jól helyezhető el és általában, habár egyre nagy mennyiség kerül a piacra az üzlet némi-lye szinten megjavult. Erdélyből való káposzta kereset és ára megermánsáunkt 3.50-3.60 koronával volt értékesíthető. Az egyes cikkek árai ma a következők voltak: *Husmennyek:* Hejyi vágású marhahús hátulja 80-104 korona, eleje 60-88 korona vidéki marhahús hátulja 60-72 korona, eleje 50-60 korona 100 kilónként, minőség szerint. — *Élő baromfi:* rántani való csirke 1-1.20 korona, sütni való lila 1.60-2.00 korona, hizott kacska 4.00-5.60 korona hizott lud a 10-12 korona paronként. — *Vágott liba:* elsőrendű áru 1.60-1.10 korona, gyengébb minőség 1.00-1.04 korona kilónként. — *Tojás:* változatlanul jó keresletnek örvend és eredeti ladaként lila friss tolt ár 78 koronával volt értékesíthető. — *Vajban* kitűnő az üzlet a centrigált teavaj nagyon jól kereset és minőség szerint 2.10-2.30 K-va. helyezhető el. — *Izólóvaj:* 1.40-1.80 korona. Tenéztő 14-20 fillér kilónként Nagyon ajánjuk a vaj rendszeres kiállítását. *Szőlő:* Friss, szép s áraz szőlő koronával kereset és kitögastalan minőségű és 1.20-1.40 koronáért helyezettünk el dabonként. Fogyói pártát 2-2.80 koronával. özet egészben mérve 1.40-1.60, dámvadtat 0.60-0.70 korona kilónként.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál levő székes-útvárosi sertés-konzumvásár aranyéves 1901. évi október 23-án készlet 51 darab. Elkészett 826 darab. Összesen 877 darab. Eladott 500 darab. Maradt 377 darab. Napi árak: 120-120 k. ogramm súlyban 88-94 koronáig, 220-280 kilogramm súlyban 88-94 koronáig, 320-380 kgr. súlyban 80-86 K.-ig. Öreg nenéz páronként 400-500 kilos 80-86 koronáig. Majac 90-94 korona. A vásár lángha volt.

A budapesti gabonátőzsde.

Budapest, október 23.

A mai buzaüzlet nyugodt hangulattal és vontatott forgalommal nyílt meg, amely mellett az árak kezdetben néhány fillérrel estek. Később a vételkezd javult és a tegnapi árak jutottak felszínre. Forgalomba került 85.000 méterháza buza.

Adatott

Buza, Tiszavidéki: 750 mm. 80 k. 8 K. 47½ f., 100 mm. 81½ k. 8 K. 45 f., 100 mm. 80½ k. 8 K. 85 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 45 f., 150 mm. 79½ k. 8 K. 45 f., 100 mm. 79½ k. 8 K. 40 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 40 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 35 f., 400 mm. 79 k. 8 K. 32½ f., 100 mm. 78½ k. 8 K. 25 f., 100 mm. 77½ k. 8 K. 25 f., 500 mm. 78 k. 8 K. 80 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 76 k. 8 K. 15 f.

Oroszházi: 8000 mm. 79 k. 8 K. 82½ f.,
Szentesi: 2000 mm. 78 k. 8 K. 40 f., 400 mm. 77½ k. 8 K. 32½ f.,
Bihari: 1000 mm. 80 k. 8 K. 32½ f.,
Szarvasi: 200 mm. 78-7 k. 8 K. 40 f.,
Pestmegyei vidéki: 250 mm. 77 k. 8 K. 15 f., 150 mm. 77 k. 8 K. 15 f., 300 mm. 77 k. 8 K. — f., 100 mm. 77 k. 8 K. — f., kevert, 100 mm. 78-8 k. 7 K. 90 f., 1200 mm. 76½ k. 8 K. 06 f., 200 mm. 76-2 k. 8 K. — f., 250 mm. 76½ k. 8 K. 05 f., 160 mm. 74½ k. 8 K. 05 f., 100 mm. 76 k. 8 K. 15 f., 160 mm. 75 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 73-3 k. 7 K. 95 f. 160 mm. 76-2 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 77-3 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 74-6 k. 7 K. 95 f., 150 mm. 74-7 k. 7 K. 95 fillér.

Felsőmagyarországi: 1500 mm. 77 k. 8 K. 12½ fillér.

Marfői: 1100 mm. 78 k. 8 K. 37½ f., 1700 mm. 77 k. 8 K. 37½ f.

Becskei: 4500 mm. 76-8 k. 8 K. — f.

Bajai: 1800 mm. 74-2 k. 7 K. 90 f.

Torzsi: 1480 mm. 74-8 k. 7 K. 90 f.

Mind három hónapra:

Rozs: 350 mm. 6 K. 90 f., 150 mm. 6 K. 90 f., 100 mm. 6 K. 85 f., 100 mm. 6 K. 80 f.

Arpa: 175 mm. 6 K. — f., 100 mm. 6 K. — f., 100 mm. 5 K. 90 f., 500 mm. 5 K. 95 f.

Zab: 100 mm. 7 K. 20 f., 100 mm. 7 K. 18 f., 100 mm. 7 K. 12½ f., 100 mm. 7 K. 15 f.

Tengeri: 700 mm. 5 K. 22½ f., 2000 mm. 5 K. 22 fillér.

Lucerna: 150 mm. 48 K. — f.

Készpénzfelvétel mellett.

A készpénz hivatalos egysége a budapesti áru- és értéktőzsde sokasági szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kiló	Kilogramm ár		Kilogramm ár	
		K.-100	K.-ig	K.-100	K.-ig
Tiszavidéki új	75	4.92	8.10	8.30	8.46
"	77	8.10	8.10	—	—
"	78	8.08	8.21	—	—
"	79	8.20	8.33	—	—
Fehérmegyei	77	7.96	8.10	8.30	8.47
"	78	8.10	8.10	—	—
"	79	8.06	8.25	—	—
"	78	8.20	8.33	—	—
Pestvidéki	79	7.99	8.10	8.28	8.38
"	78	7.96	8.10	8.10	8.10
"	77	8.10	8.21	—	—
"	76	8.06	8.25	—	—
"	75	8.20	8.33	—	—
Bánági	78	7.85	8.33	—	—
"	77	7.99	8.46	8.10	8.10
"	76	7.95	8.10	8.21	8.21
"	75	8.10	8.21	—	—
"	74	8.06	8.25	—	—
Bácska	78	8.08	8.21	8.10	8.10
"	77	8.10	8.21	8.10	8.10
"	76	8.10	8.21	8.10	8.10
"	75	8.10	8.21	8.10	8.10
"	74	8.10	8.21	8.10	8.10

Egyéb gabonafélék	Kiló	Kilogramm ár	
		K.-100	K.-ig
Rozs új elsőrendű	70-72	6.96	7.20
" másodikrendű	70-72	6.70	6.96
Arpa takarmány	100-120	6.90	9.10
" égetni való	100-120	6.70	8.90
Zab sörtőzóra való	100-120	6.70	7.20
Tengeri elsőrendű	100-120	6.70	6.96
" másodikrendű	100-120	6.50	6.70
Repepe új káposzta	—	5.20	5.25
" másonn	—	—	—
Köles	—	4.70	4.96

A határőrdőzlet folyamán a következő kölések történtek:

Buza októberre	8.00-8.01-8.02
Áprilisi buza 1902	8.31-8.32-8.33
Rozs októberre	7.06-7.08
Áprilisi roz 1902	7.13-7.14-7.15
Zab októberre	6.92-6.93
Áprilisi zab 1902	7.17-7.18-7.19-7.20
Májusi tengeri 1902	5.07-5.08

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre	8.02	8.03	áru
Magyar buza októberre	0.00	0.00	"
Áprilisi buza 1902	8.32	8.33	"
Rozs októberre	7.12	7.13	"
Áprilisi roz 1902	7.14	7.15	"
Zab októberre	6.91	6.92	"
Áprilisi zab 1902	7.20	7.21	"
Májusi tengeri 1902	5.07	5.08	"

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza októberre	8.03	8.04
Buza áprilisa	8.32	8.33
Rozs októberre	7.12	7.13
Áprilisi roz 1902	7.14	7.15
Zab októberre	6.92	6.93
Áprilisi zab 1902	7.20	7.21
Májusi tengeri 1902	5.06	5.09

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde a külföldi tegnap esteli zárásokat nem vette figyelembe gyenge irányzatban indult s hasonlóképpen gyengén zárult. Déli vasutak némi fedezésre befolyása alatt 3-4 koronával emelkedtek, míg a helyi piac el volt hanyagolva. A déli tőzsde változatlan volt csupán államvasutak és déli vasutak irányzata javult. A helyi piac üzletellen és tartózkodó. A valuták és ércváltók változatlanok. **Az előtőzsde:** gyenge. Kötődtek: Magyar hitelrészvény 681-633. Osztrák hitelrészvény 615.75-617.75. Államvasut 615.75-616.75. Rimamurányi 424.50 korona. **A déli tőzsde:** tartózkodó. **Jegyzetek:** Magyar hitelrészvény 630-631.50.

Osztrák hitelrészvény 616-617. Államvasutak 615.75-619.50. Rimamurányi vasmű 424. Jelzálogbank 437.50-438. korona.

Forgalomba került továbbá: Koronajáradék 92.80-92.90 korona. **Utóközde.** A 4 órai záratok maradt: Osztrák hitelrészvény 616.75. Magyar hitelrészvény 631. Leszámlító 411.50. Rimamurányi vasmű 424.50. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 619.50. Közúti vasut 554. Villamos vasut 279. korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzletti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-lyolamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 42-48. korona, vörös aprószemű 40-45. korona, vörös erdélyi —, korona, vörös búsnágyi —, korona közpésemű 46-49. korona, nagyszemű 50-54. korona. **Disznózsír:** budapesti 51-51.60 korona, vidéki —, korona. **Táblaszalonna:** légszárított vidéki —, korona, városi 4 darabos 44-44.50. korona, 3 darabos 45.50-46. korona, üstölt —, korona. **Szalva:** boszniai, sokasági szerinti minőség 14.50-15. korona 120 darabos —, korona 100 darabos 15.50-16. korona, 85 darabos 16.5-16.75 korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.50-16. korona, 100 darabos 16.50-16. korona, 86 darabos 16-16.25 korona. **Szalvái:** slavóniai —, korona szerbiai 17-17.50 korona azonnali való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén csöndes a hangulat. Irányzat nyugodt.

A déli tőzsdén erős a hangulat.

Zárlat gyöngö.

Bécs, október 23. (*Magyar értékek zárlata.*) 4%-os aranyjáradék 118.80. liza és szeged kölcsön sorsjegy 144.25. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100. Magyar keleti vasuti állam kötvény 119. Magyar eszámlító és pénzváltóbank 408. Rimamurányi vasmű részvény 423. Magyar koronajáradék 93.75. 4%-os Magyar földterem. kötvény 92.65. Magyar hitelbank részvény 631. Magyar nyerevény kölcsön sorsjegy 117.80. Kassa-oderbergi vasut részvény 352.50. Magyar kereskedelmi bank —, Magyar cukoripar 1690.

Bécs, október 23. (*Osztrák értékek zárlata.*) 4 2/10%-os papírjáradék 98.40. 4%-os osztr. aranyjáradék 118.80. 1880-os sorsjegy 139.25. Osztrák hitelsorsjegy 402. Angol-osztrák bank 259.50. Bécsi bankjegysület 420. Osztrák-magyar bank 1620. Déli vasut 66. Dunagózhajózási részvény 778. Dohányrészvény 278. Császár és királyi arany 11.32. Német bankváltók 117.25. 4 2/10%-os ezüst járadék 98.35. Osztrák koronajáradék 93.50. 1864-ki sorsjegy 216. Osztrák hitelintézeti részvény 617. Unionbank 618. Osztrák Länderbank 394.50. Osztrák-magyar államvasut 619.50. Elbavólyi vasut 466. Alpesi bányarészvény 342.50. 20 frank arany 19.02. Londoni váltóár 239. Bécsi Tramway Litt B. 234.50. Bécsi Tramway Litt A. 239.50. Lápót kohó 325. — Az irányzat tartott.

Bécs, október 23. (*A budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.*) A délutáni magányforgalomban a zárások a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 617.50. Magyar hitelrészvény 632. Angol-Osztrák bank 260. Bécs bankjegysület 420.25. Union bank 615.50. Länderbank 395. Osztrák-magyar államvasut részvény 620.50. Déli vasut 66.50. Elbavólyi vasut 467. —. Északnyugati vasut részvény 459. Dohányrészvény 279. Rimamurányi vasmű 422. Alpesi bányarészvény 344. —. Májusi járadék 98.40 Magyar korona járadék 92.75 lörök sorsjegy 94. —. Német budaim márasa 117.32. —, Napoleon d'or 19.02.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 23. (*Tőzsdéi tudósítások.*) Tekintettel az ultimóra való fedezésre szükségletre a tőzsde irányzata szilárd volt. Kohóértékek emelkedtek, ellenben szénrészvények a házi tüzelőszék ki nem elégítő forgalma következtében engedtek. A forgalom korlátolt volt. Vasutak közli olaszok, lombardok és Canada-Pacific kiséss javultak. Később szénrészvények ismét impulzust nyertek hamburgi vásárlások által. Magánlé számlaóli kamatláb 3%. —

Berlin, október 23. (*Zárlat.*) 4 2/10%-os papírjáradék —, 4%-os osztrák aranyjáradék 101.25. Elbavólyi vasut 119.30. Magyar koronajáradék 93.15. Osztrák-magyar államvasut 132.75. Kassa-oderbergi vasut —, Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasut beruházási kölcsön 102.75. Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 171. —, Aitalanos villamosági Edison 174. —, Gelsenkirchen 157.90. Laura-kohó 179.90 4 2/10%-os ezüstjáradék 98.40. 4%-os magyar aranyjáradék 98.90. Osztrák hitelrészvény 194. —, Déli vasut 16.90. Károlyi Lajos vasut —, Orosz bankjegyek 216.40. 4%-os új orosz kölcsön 95.90. Lörök dohányrészvény —, Olasz járadék —, Magyar hitelbank —, Dynamit Trust —, Harpeni 154.80. Az irányzat csöndes.

Berlin, október 23. (*A budapesti Napló tudósítójának távirata.*) Esti forgalom 4%-os magyar aranyjáradék 93.80. Magyar koronajáradék 93.75. Osztrák hitelrészvény 194.10. Osztrák-magyar államvasut 132.75. Déli vasut 17. —, Északnyugati vasut 216.40. Elbavólyi vasut —, Orosz bankjegyek készpénz —, Buschtiehradi —, Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, október 23. (*Zárlat.*) 4 2/10%-os papírjáradék 98.80. 4%-os osztrák aranyjáradék 101.20. Magyar koronajáradék 93.85. Osztrák-magyar bank 116.70. Déli vasut 17.10. Elbavólyi vasut 119. —, Londoni váltóár 203.65. Bécsi bankjegysület 116.70. Villamos részvény —, 3%-os magyar aranykölcsön 83.90. 4 2/10%-os ezüstjáradék 98.60. 4%-os magyar aranyjáradék 99.80. Osztrák hitelrészvény 194.80. Osztrák-magyar államvasut 132.90. Északnyugati vasut 117.50. Bécsi váltóár 85.20. Párisi váltóár 81.15. Unio bank —, Alpesi bányarészvény 173. —, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 23. (*A budapesti Napló tudósítójának távirata.*) Artoylamok januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 194.50. Német bank —, Disconto 170.60. Berlini kereskedelmi bank —, Gelsenkircheni

18340. Harpeni 185.— Laura-kohó — Olasz járadék 55.— Szilárd.
 Hamburg, október 23. (Zárlat.) 4²⁰/₁₀₀-os ezüstjárdék 18.55. 1860. sorsjegy 132.— Déli vasút 17.10. 4¹⁰/₁₀₀-os osztrák aranyjárdék 101.— Osztrák hitelrészvény 194.10. Osztrák-magyar államvasút 132.75. Olasz járadék 98.30. 4¹⁰/₁₀₀-os Magyar aranyjárdék 100.— Az irányzat csondes.
 Páris, október 23. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút — 4¹⁰/₁₀₀-os osztrák aranyjárdék — Osztrák Länderbank — 3¹⁰/₁₀₀-os francia járadék 100.35. Ottománbank 517.— 3¹⁰/₁₀₀-os francia járadék 100.70. Alpesi bányarészvény — Déli vasút — 4¹⁰/₁₀₀-os magyar aranyjárdék 102.— Párisi bankrészvény 946.— Olasz járadék 98.80. Francia törleszt. járadék 99.17. Osztrák földhitelezési részvény 1202.— Török dohányrészvény 307.— Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 23. A sertésüzlet irányzata változatlan.
 A) Híslott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg neuhé (párónkint 400 kilogramm feletti súlyban) — fillérg. Öreg közep (párónkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat neuhé (párónkint 320 kilogramm feletti súlyban) 92—93 — fillérg. Fialat közep (párónkint 261—320 kilogramm terjedő súlyban) 91—92 — fillérg. Fialat könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — II. Magyar szedett: Neuhé (párónkint 280 kilogramm feletti súlyban) — fillérg. Közep (párónkint 240—280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Neuhé (párónkint 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérg. Közep (párónkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl). Neuhé (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Neuhé (párónkint 260 kilogramm feletti súlyban) 88—90 fillérg. Közep (párónkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 86—88 fillérg. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 84—86 fillérg.
 Sertéselészteszám 1901. október 21. napján volt készlet 41.037 darab. — 1901. október 22. napján lehajtatott 359 darab. 1901. október 22. napján elszállított 1009 darab. 1901. október 23. napjára maradt készletben 40.387 darab.

Napirend.

Napló: Csütörtök, október 24. Római katolikus: Ráfáel. — Protestáns: Ráfáel. — Görög-orsz.: (október 11.) Fülöp diák. — Zsidó: Marcheshwan 11. Chami bejt. — Nap ke 16 óra 18 percek. — Nyugszik: 4 óra 38 percek. — Hold ke: délután 2 óra 48 percek. — Nyugszik: éjjel 2 óra 3 percek.
 Királyi kihallgatás a budai királyi palota trónteremében délelőtti 10 órakor.
 A miniszterelnök és belügyminiszter fogad d. u. 4 órakor.
 A közoktatásiügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor.
 A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor.
 Az igazságügyi miniszter fogad délután 1 órakor.
 Nemzeti Múzeum. Természettörténeti, nyitva d. e. 9 óráig délután 1 óráig. — Többi társai 1 korona belépődíjjal megtekinthetők.
 Országos lejtéri zárva.

Iparművészeti Múzeum nyitva délelőtti 9—1-gig.
 Technikai Iparmúzeum. Nyitva délelőtti 9—1-gig.
 Muzéológiai Múzeum (Kerepesi-ut 72). délelőtti 9—1-gig.
 A földrajzi intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-gig déjtalanul.
 Közelített múzeum zárva.
 Az Akademia Goethe-székhelye zárva.
 Múzeumi könyvtár nyitva délelőtti 9 óráig délután 1 óráig.
 Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óráig délután 1 óráig.
 Egyetemi könyvtár nyitva délelőtti 9 óráig délután 1 óráig és délután 3—8-gig.
 A Nemzeti Szalon kiállítása d. e. 9 óráig este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér.
 Állatkerti a Városigetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.
 Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtti 9-10 délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városigeti iparcsarnokban nyitva: délelőtti 9 óráig délután 3 óráig délután 3 óráig. A külföldi kiállítások központú üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 23. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Keményffy Aladár nagykikindai kir. törvényszéki aljegyzőt a nagykikindai, Medvevölgy Emil debreczeni kir. törvényszéki aljegyzőt a debreczeni és Gellér József Ottó pécsi kir. törvényszéki aljegyzőt a pécsi kir. törvényszékhez jegyzőké, Kiss Lajos soproni kir. törvényszéki irnokot a soproni kir. törvényszékhez segédtelevkönyvezetvé; a győri pénzügyigazgatóság Karsay Sándor győri lakost a győri pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőszékhez díjtalan pénzügyi számgyakorokká ideiglenesen minősé; a nagyváradai pénzügyigazgatóság Horváth Ákos margittai lakost a margittai adóhivatalhoz ideiglenesen minősé; a nagyváradai adóhivatalhoz ideiglenesen minősé; honvédelmi miniszter Szpakovszky Béla altiszti igazolvánnyal ellátott honvéderőmestert hivatalisajóvá nevezte ki.
 Ügyvédi kamarák. A kolozsvári ügyvédi kamara dr. Szenkovits Aurél ügyvédet, Torda székhelyi, az ügyvédek nevéjébe felvette, Csikós Cs. Miklós ügyvéd a székhelyét Csáki-Gorbóci Nagy-londára helyezte át. — A balassagyarmati ügyvédi kamara dr. Pösch József ügyvédet, Losoncz lak helyi, ügyvédi lajstromába felvette, eledenben dr. Pick Mór rétségi ügyvédet önkéntes lemondása következtében törölte. — A marosvásárhelyi ügyvédi kamara dr. Sarkány Miksa ügyvédet Szász-Régen és dr. Misz Károly ügyvédet Maros-Vasárhely székhelyi az ügyvédek nevéjébe felvette. — A miskolci ügyvédi kamara dr. Klein Mór ügyvédet, Mező-Kövesd székhelyi, az ügyvédek lajstromába bejegyezte.
 Athelyesés. Az igazságügyminiszter dr. Ney Béla budapesti kir. törvényszéki és dr. Réxa Viktor budapesti kir. büntető törvényszéki aljegyzőket kölcsönösen át helyezte.
 Németmagyarítottok. Szász Sándor kunhogyasi lakos, valamint kiskoru gyermekei Zsuzsánna és Sándor Rózsa, Friedmann Dávid tanító szigetvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Boris és Dorottya Lászlóra, Klein Lajos miskolci lakos Károlyira, kiskoru Wesz Árpád tiszazsenedre, Hosszú Hegezőre, Klein Ernő eribaházi lakos Karsaira, Glück Sándor sátorlajuhelyi lakos Gáspárra, Breisn Lajos német-szent-péteri lakos Péterfirre, Kohn David budapesti lakos Fodorra, Nieder and Ferenc budapesti kir. törvényszéki hivatal-

szolga Alföldire magyarosította vezetéknévet belügyminiszteri engedéllyel.
 Pályázatok. A beszercebányai pénzügyigazgatóságnál számgyakorokni állás 2 hét alatt. — A kovaszai adóhivatalnál adóhivatali gyakornoki állás 14 nap alatt. — A dícsődmartoni járásbírósnál televkönyvezetvé állás 2 hét alatt. — A detai adóhivatalnál adóhivatali állás 2 hét alatt. — A nagyenyedi járásbírósnál televkönyvezetvé állás 2 hét alatt. — A fumei pénzügyigazgatóságnál több pénzügyi vizgató állás 2 hét alatt. — A feisó-vissói adóhivatalnál gyakornoki állás 14 nap alatt. — Az aradi pénzügyigazgatóságnál pénztárnoki állás 14 nap alatt. — III. osztály postahivatali Jánán november 8-gig. — A hosszú-aszó járásbírósnál aljegyzői állás 2 hét alatt. — A temesvári postahivatali Verébózon november 8-gig. — A magyar lények, esetleg deési adóhivatalnál adóhivatali gyakornoki állás 14 nap alatt,

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, október 23.

A magas légnyomás Országország felett helyét megtartotta; míg a tegnapi olaszországi depresszió észak felé vonult és ma reggel Németország északkeleti részén helyezkedett el.

Európában az idő enyhe és szórányosan voltak nagyobb esők. Hazánkban a hőmérséklet jelentéktelen változása mellett jobbra csak az ország nyugati felében voltak nagyobb esők. Kútás. Éénk szelekkel az ország északi felében sok elhítt esős idő várható nyelgenen hóváltozás nélkül.

Vizállás.

	Okt. 23.	Okt. 22.		Okt. 23.	Okt. 22.		
Ina	Schärding	1.73	1.70	Tisza	M-Sziget	2.60	2.67
Duna	Passau	0.20	0.16		Tekcsény	0.06	0.06
	Linx	0.66	0.60		V-Namény	0.16	0.14
	Bécs	0.66	0.64		Tokaj	0.14	0.14
	Pozsony	1.13	1.09		Tiszaújváros	0.47	0.38
	Komárom	1.33	1.44		Szolnok	0.77	0.93
	Budapest	2.45	2.44		Csongrád	0.72	0.90
	Paks	2.83	2.99		Szeged	1.44	1.45
	Mohács	1.70	1.96		Török-Becse	1.02	1.02
	Győr	2.45	2.44		Titka	2.20	2.19
	Gombos	2.45	2.10		Ónoda	0.25	0.25
	Budapest	2.10	1.84		Topolya	1.04	1.04
	Orsova	2.22	2.28		Budapest	0.84	1.07
Morva	Magyarfalva	0.50	0.50		Bajo	1.60	1.47
Vág	Zebica	0.28	0.36		Hárs	0.42	0.42
	Győr	0.34	0.32		Berettyó	0.13	0.14
	Szered	0.36	0.16		R-Büfalva	0.31	0.31
Rába	Sz-Gothárd	1.10	1.10		Kőrös	0.00	0.00
	Sírár	0.17	0.18		K-Verend	0.06	0.04
	Győr	1.62	1.80		Bellényes	0.68	0.59
Dráva	Pettus	1.08	1.14		Tanya	0.06	0.06
	Zákány	0.10	0.04		Gurabán	0.30	0.30
	Bárna	0.32	0.34		Borsosjenő	0.14	0.24
	Eszék	0.10	0.36		Árad	0.41	0.10
Mura	M-Szob	0.51	0.50		Gyoma	0.20	0.30
Száva	Zágráb	1.24	1.08		Op-Fehérvár	0.18	0.02
	Szics	2.84	2.20		Hajagos	0.40	0.60
	Mitrovica	3.54	3.40		Szécsény	0.00	0.00
	Dud	0.10	0.04		Arad	0.72	0.74
	Szatmár	0.68	0.60		Máro	0.20	0.24
Kraszna	N-Majány	0.00	0.00		Yemos	0.24	0.00
Latorca	Munkács	0.06	0.10		Béga	0.30	0.30
Laborca	Honnána	0.16	0.12		Temesvár	0.18	0.08
Uze	Ungvár	0.33	0.07		Beaskerek	0.14	0.19

Elsőrendű osztrai szenet
 waggonszámra minden mennyiségben és a legolcsóbb árakon szállít
Ernst Henrik szénszétküldési-üzlete
 Mährisch-Ostrau.

„The Gresham“
 életbiztosító-társaság Londonban
 Magyarországi fiók:
 Budapest, V. Ferenc József-ut 5-6.
 a társaság házában.
 A társaság vagyona 1900. december 31-én — kor. 184,387.703.—
 Évi bevétel biztosítások és kamatból 1900. évi december 31-én — 31,190.563.—
 Kifizetések, biztosítási és járadék-szerződéseik, valamint viszársá-
 sraások stb. után a társaság fennállása óta (1848) — 405,300.493.—
 Az 1890. évben a társaság 5556 kötvényt á lított ki — 50,893,267.42
 összeg értékben. — Prospektusokkal és díjtáblá-
 zatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket ki-
 állít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a magyarországi és a kelet-floka Budapestben, vala-
 mint ennek igényei a fiók minden nagyobb váro-
 sában.

Kipróbált orvosilag ajánlott
 jó szer hólyag- és egyéb bajoknál és minden oly esetben, hol az orvosok Santal-olajat, Copai-át, Cubobát ajánlanak a

SANTAL-EGGER
 Tiszta keletindiai Santal olaj-tartalma miatt meglepő gyors és biztos hatása az ifjúság bántalmánál, az orvosok is kedvelik és rendelik. — 1 üveg ára 3 kor. — a pénz elzotes beküldése után bérmentve 3.40 kor. — Csak a törvényesen védett „tigris-fej“ védjeggyel valódi.
 Főraktár: „NADOR GYÓGYSZERTÁR“ Budapest, VI. Váci-körút 17.

Titkos betegségek ellen
 20 évi, részben katonai orvosi (a pécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legelőlegesen ajánlható

D- KAJDACS, V. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos
 Electrotherapiai rendelő-intézete
 IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotiid-palota (Atjárom és lift használható.)
 A legelhanyagoltabb húgyveszőfolyásokat, leg súlyosabb húgyhólyagbajokat, bujakorok sebeket, gyphilit, az önfertőztetés utóbjait

Elgyengült férfierőt
 az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor
 által, magánléseket, nőknél fehér-folyást befecskendezés nélkül, a leginkább bübörhetetőségeket, valamint ifjkorú bübör követeléseiben beállított ideg és emek utókövetkezéseknéköp létrejött hátréncobajokat gyógyít a legújabb gyógy mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtti 9 óráig délután 3 óráig este 7—8 óráig Nőeknek ugy mint férfiaknak külön be és kijáratt Külön várótermek.
 Levélreki díjtalanul azonnal válaszolnak; esetleg gyógyulástrókról is gondoskodva les.

Legolcsóbb forrás

bronz-csillárok
 beszerzésre légszusz- és villámvilágításához. Villám- és légszusz világitásti installatók.

Csillárgyár:
 Stern, Merkel és társai
 BUDAPEST, VI. Szerencse-u. 35.
 Hölgyeknek ajánljuk megrendelőre az „Illat és szépség szerek készítése“ című könyvet. Magánban foglalja az összes divatos illat- és szépségszerek, illatolajok, hajfestők, illatos mosdortérek, szőp- és májfestő elleni kenőcsök stb. stb. készítésének leírását. Ár 1 korona 20 fillér. Megrendelhető „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában.

ROBORIN
 legolcsóbb idegerősítő szer.
 Használatban kedvelt.
 Vérszegénység, sápkor, elgyengülés, serophulosis, lábadoroknál, stb. orvosilag kipróbált.
 Kapható minden gyógyszerárban és droguista üzletben. Kor. 2.50 és 1.50 ével.
 Roborin-táblások. Kukormentes étvágytalanság.
 Deutsche Roborin-Werke, Berlin N. W. 7.

RÓDER ADOLF-féle Szóvelszerinti oktatás
 a német nyelv tanulására
 című munka harmadik javított és tökéletesen át-dolgozott kiadása. Nyelvmester nélkül magánaton. A Tausand-Langenscheidt kiadószel kötetbe, több példányban megvásárolható a német nyelv ismeretére. A magyar irodalomban e nemben a legjobb munka! A teljes mű 40 levl.
 Minden levlét két lesonkt foglal magában.
 Ár 20 fillér.
 Aki meg akar tanulni németül írni, olvasni, és beszélni, szerezzék meg a
 Ár erős vászontokban 16 korona. Ez tehát a legjobb és legolcsóbb nyelvmester, mert egy lesonkja csak 20 fillérbe kerül.
 Lampel A. (Wodianer F. és Fiaj) cs. és kir. udv. könyvkeres. kiadása Budapest, Andrassy-ut 21. az.

BAYER-féle Magyar turista-tapasz
 tyukszem, bőrkéreg és bőrkeményedés ellen legjobb és legbiztosabb szer.
 1 eredeti tekercs 80 fillér. 1 korona beküldése után bérmentve küldi az egyedüli készítő

Vöröskereszt gyógyszer-tár
 Budapest, VI. Andrassy-ut 84.
 Kapható gyógyszerárban és droguáriákban.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1901. október hó 24-én.

Sába királynője.

Nagy opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzte G. Oldmark K. Szövegét írta Mosenthal.

Salamon Ney D. Sulamit Vasquez
Baál Hanán Mihályi Sába királynője Diósyne
Assád Broulík Ástaroth Bertis M.
Főpap Szendrői

Kézde 7 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. október hó 24-én.

A vörös talár.

Dráma 4 felv. Irta Brieux. Fordította Fábíu István.

Személyek:
Vagret Mihályfi A főügyész Gyenes
Vagretné Rákosi Elnök Ujházi
Bertha Vizvári M Benoit Rózsahegyí
Bunerat Gabányi Mondoubleau Nádai
Buneratné Dömőa Etchopare Beregi
La Bouzule Szacavay Yanelle Márkus
Ardeuil Dezső Etchopare anyja Fáy
Mouzon Gál Brídet Zilahi

Kézde 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. október hó 24-én.

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képpen. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzte Gustave Kerker.

Személyek:
Bronson Sziklai Cora Margó
Harry Ráthonyi Kenneth Szadai
Kurt Boross Blinky Palásthy
Snifkins Mátrai Gray Turcsányi
Fifi Dory Kissie Almásy

Kézde 7 1/2 órákor.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek: **Bárd Ferenc és Testv.** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 658) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) s. z. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. október hó 24-én.

Másodsor:

Vetélytársak.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta Garçon.

Személyek:
Margit Gazi M. Fogalmazó Cserny
Kálmán Tapolczai Szántiszt Dayka
Szoja Kazaliczky Iroda-igazgató Kassay

Utána:
Pálmay Ilka asszony vendégfelléptével:

Pillangó kisasszony.

Énekes dráma 2 szakaszban. Irta Bolasco Dávid. Fordította: Faludi Miklós. A prólogust írta Heltai J.

Személyek:
Pinkerton Bihari Nakodo Rónaszéki
Kitty Szerény G. Pillangó k. a. Pálmay
Sharpless Balassa Suzuki Rostagni
Yamadori Szerény Prológ Lenkei

Kézde 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. október hó 24-én.

Semsey Mariska vendégfelléptével.

Katalin.

Eredeti nagy operett 3 felvonásban, egy változással. Irta dr. Béli Izor. Zenéjét szerzte Fejér Jenő.

Személyek:
II. Katalin Semsey Mária Nyíri
Gr. Gurackij Kenedich Olga Nyári
Buranov Iván Szabó Téliemaque Németh
Trojkor Fedor Tollagi Duplessis Küry
Alekszej Nagy Anica Bójár
Sunderland Ujvári Gregor Kiss M.
Dacskov Havasi Tiszt Szerdahelyi

Kézde 7 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1901. október hó 24-én.

Monte-Carlo és a Riviera.

Kézde 7 1/2 órákor.

HECHT BANKHÁZ

Budapest.
Ferenciek-tere 6.
Erzsébet-körút 32.

Hecht bankháznál, a 21. vezén igérvényt, az Boldog leszen. Vagyon, derű, fény. Az új igérvény!

3% Jelzálog igérvény 4 kor. — fill.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagyterem-utca 17.

Még csak rövid ideig:

Guerrero
Conchas
O. K. Sato
Mörbitz

Siessünk megnézni!

Az előadás 8 órákor kezdődik.

KIRÁLY-KÁVÉHÁZ

Király-utca és Erzsébet-körút sark.
Délután katonazene.
Esténként **losonci RÁCZ RUDI** híres zenekara hangversenyez.
Számos látogatást kér, kiváló tisztelőiel
KEINER MÁRKUS kávé.

Folies Moderne

Kerepesi-ut 63. szám.
II órákor:
AZ ALSÓS PARTI
Német bohózat. Irta Kvart-Kassza-Ultimó.
— Ezt megelőzi 10 órákor: —
KIS PAPA ALSZOL?
Eredeti bohózat. Irta: Don Dugó.
Nappali pénzt. d. e. II—12, d. u. 3—5-ig, este 7-től kezdve.
A téli kertben 12 órától kezdve reggel 5 óráig hangverseny.

Eladás csak délelőtt. Kiselejtezett

kis hibák miatt teljes 6 személyes, dusan aranyozott, remek festésű

Étkező-készlet 5.75
Kávés-készlet 3.—
Tea-készlet 3.75
Mocca porcellántálak 3.75
Csemegeállvány 2.— (tányérok-kal díszes)

Azonkívül rendkívül szép és finom 12 személyes készletek szintén olcsó áron kiadásra kerülnek.

Ortner Rezső és társa
Szt-Lőrinczi
Porcellánfestő-ipartelep
Teréz-körút 32. szám.
VIDÉKI rendelésnél kérjük a vasúti Állomás megnevezését.

SORSJEGYEKET,

melyek máshol el vannak zálogosítva, saját pénzemmel váltom ki és azokra magasabb kölcsönt adok, mely kényelmes havi részletben visszafizethető. Szíveskedjék a zálogjegyet beküldeni

Fleissig Sándor
Bankházához
Budapest, Erzsébet-körút 2. szám.

Pályázati hirdetés.

A m. kir. államasutak budapest-balparti üzletvezetőségéhez tartozó budapesti terézvárosi osztály-működés vonalszakaszán levő pöcegödörök és pöceatornák kiürítés és tisztításával járó munkálatoknak az 1902—1904. évekre való biztosítása iránt nyilvános versenytárgyalást hirdetünk.

A teljesítendő munkák mennyiségére vonatkozó tájékoztató adatok, valamint a munkák végrehajtását szabályozó részletes feltételek alulírt üzletvezetőség pályafenntartási és építési osztályának helyiségében (VI. Teréz-körút 62. l. em. 11. ajtó) a rendes hivatalos órák alatt átvehetőek.

Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok f. 6. november hó 5-ig, déli 12 óráig általános osztályunk vezetőjénél (VI. Teréz-körút 62. l. em. 6. ajtó) nyújthatók be ezen cím alatt: A ajánlat az 1902—1904. években fogantatandó pöcegödör és pöceatorna tisztítási munkákra.

Később érkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Bánatpénz fejében legkésőbbben f. évi november hó 4-én déli 12 óráig 400 korona, azaz négyszáz korona készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban a budapest-balparti üzletvezetőség gyűjtőpénztárában lefizetendő.

Közpénz után kamat nem követelhető, az értékpapírok pedig a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régebb, utolsó napi árfolyam szerinti értékben, de semmi esetre névértékben felül, fognak számíttatni.

Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak fenntartjuk.

Budapest, 1901. évi okt. 24. m. kir. államasutak budapest-balparti üzletvezetőségére.

Felöltő és télikabát.

Télikabát 16 frt, Bunda-sacco 20 frt, Városi bunda 65 frt, minden tiszta gyapjuból Rothberger Jakabnál, es. és kir. udv. szállító Budapest, Váci-utca 6.
Ruhák becsereéltetnek.

FOGAK

IFJ. PROHÁSZKRA IGNÁC
magyar királyilag szabadalmazott könnyen véseltető és elvágható fogcsokor-főttelátójának alapítója 1888. Eivem: jutányos árak mellett nagy forgalmat éléni. Számos kiténtetés.

Petánovits

METROPOLE-SZALLÓJA

A télikertben ma
Pongrácz Lajos Kolozsvárról
kiténő zenekara játszik.

A szög.

A szilárdság jelképek lenet báran nevezni a szöveget, mit az alföldi nép szögnek mond. A magyar nép ha valamin fennakad, azt mondja szöveget ütött a fejembe, azaz, hogy az elhatározásának nem volt meg a kellő szilárdsága még, ám szilárd meggyőződése mindenkinék, hogy csak a Hecht-bankháznál lehet reménye az embernek a főnyereményre és mindenki jól megmondolja a dolgot és szöveget üt a fejébe, ha nem a Hecht bankházból van az osztálysorsjegye, mert belátja, hogy ott nyerték a legelőbb főnyereményt és igaz jó tanács az, hogy vásároljon osztálysorsjegyet a Hecht-bankháznál. Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás november 21. és 22. Egész sorsjegye 6 frt, fél 3 frt, negyed 1 frt 50, nyolcad 75 kr.

BRÜNNER TESTVÉREK

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. sz.
Mindennemű világítási tárgyak gyára u. m.:

**légszesz-,
petroleum-,
villamos-világításra.**

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Szalonpetroleum és császárolaj bérmentve a házhoz szállítva.

KOLLARITS JÓZS. és FIAI
csász. és kir. udvari szállítók
„YPSILANTI“-hoz
Budapest, IV., Váci-utca 32. sz.

Menyasszonyi kelengyék

szép és célszerű összállításban 600, 800, 1000, 1200, 1600 koronáig. Gazdagabb összállításban 2000, 2500, 3000, 4000 koronáig és feljebb.

Az őszi idényre: mosóveledek, szép és jó mosható minőségek mtrje 10, 50, 60, 80 fill. és feljebb minden árban.

Gyapju-kazán, francia- és tennis flanellek.

Őszi mosóbluzok 3, 4, 5 koronától feljebb

Női, fér- és gyermek-harisnyák és más szövöttárak a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.

Árjegyzéket és mintákat ingyen és bérmentve küldünk.

Huzás: október 25-én este.

Felnyeremény: 100,000 kor.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Nincs előadás	A vörös talár	Szivem	Rolli és Rolland	A veszta-szűzek
Szombat	A zaidónó	A bor	Pillangó k. a.	Ugyanaz	Ugyanaz
d. u. Vasárnap este	—	Himfy dalaí	Ócskay brigadéros	A gymesi vadvirág	A postás flu
	Észak csillaga	A vörös talár	Pillangó k. a.	Rolli és Rolland	A veszta-szűzek

LÁTVÁNYOSSÁG

80 mintaszoba fölállítva látható.
Szalon-, háló-, ebédlő-, leány- és uriszoba

BUTOR

Secesszió, barokk, angol, empir- és ó-méret stílusban nálunk kitűnő minőségben, meglepő nagy választékban legolcsóbban kaphatók. Vidéki rendelmények vászonban és rekeszekben csomagolva biztosítva szállítottak.

SZABÓ FERENC és TÁRSA
Budapest, Kerepesi-ut 12. szám, a Sip-utca sarkán.
Árjegyzék 1 korona beküldése ellenében kapható.

PRÓBA SZERENCSE!

Kétarcjáros levelezőlapon tett megrendelése elengedő, hogy meggyőződést szerezzen cipőim jószágáról, mely ha nem felel meg, a pénzt haladéktalanul visszaadom.

Minden cipőért egy évi jótállást vállalunk, ha az általam föltalált „Guzi” acélcsevel melyet ingyen adok, bekeni. Mértéknek elegendő egy papírlapon harisnyában a lábtalp rajza. Kérje képes árjegyzékem ingyen.

AGULÁR IGNÁTZ
Budapest, DEÁK-TÉR 6.

JÓSZIV SORSJEGY.

Huzás november 15-én.
Főnyeremény 30.000 kor.
Kapható:
24 havi részletfizetésre havi befizetés 5 darabra 2 kor. 50.
Már az első részlet befizetése ellenében kiadom a sorsjegyek sorozat és számlát tartalmazó részletlívvel azonnali jártékkal.

Fleissig Sándor Bankháza, Bp. Erzsébet-körút 2.
Ügynökök felvételnek.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb
PAP... PAP... PAP...

Ár	Ár
1 öszeahajtható vasgőz 8 db kivethető matraccal --- 10.-	1 aedl sodrony ágybetét --- 5.-
1 rouge paplan --- 1.80	1 bengorított matracc --- 4.50
1 prima --- 2.80	1 afrique --- 1.-
1 oechmir paplan --- 3.40	1 ablak köpör függöny --- 1.-
1 satin --- 3.80	1 tunis --- 1.50
1 satin oechmir --- 4.90	1 gyapju --- 4.50
1 selyem satin paplan --- 5.50	3 ágyl, 1 kasszálított bútor --- 5.50
1 foltos selyem ad. papl. 13.50	2 " 1 gyapju --- 12.-
1 jó vászon paplan lepedő 2.-	1 nagy szobaszőnyeg --- 2.50
1 ágyl --- 1.80	1 ágyl --- 1.-
1 fűző ágylakasztó pokróc --- 2.50	1 ágylakasztó ágyl --- 5.30
1 gyapju --- 3.50	1 ágylakasztó ágyl --- 1.50
1 jó lópkócs --- 1.60	1 mir. jó futószőnyeg --- 1.40
1 téli pokróc --- 4.80	1 " " mintázott --- 1.75
1 szép fali szőnyeg --- 7.50	

GICHNER JÁNOS
paplan, matracc és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy katalógus.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközölhetnek, nem letesz árak kicserélhetők, vagy a pénz visszautalít.

VALÓ.

di francia különlegesesség (gummi és balhályag, ugyszintén összes női övezek) F. Bergaernd fils logóirnevesebb párisi gyártótelepülényösebben beszereshetők:

POLGAR SANDOR-nál
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 50
Rémiasos képes sorsjegyek ingyen, zárt borítékban. Ezen hirdetés beküldése esetén 10% engedmény. Kivágott: a "Budapesti Napló"-ból.

Uj Petőfi.
Az első szabad képes Petőfi kiadás. Tolegdy, Tull és Roogrady fömüvészek 32 rajzával. Minden rajz egy egész oldalt foglal el a három szímben van művészi módon reprodukálva. A két kötet ur. Radó Antal rendezte saját árá és láta el jegyzetekkel. A szöveg tökéletes pontosságra. Dr. Ferenczi Zoltán, a legjelentesebb és legjobb Petőfi-monográfia szerzője, értékes, magvas elzárjot írt az első kötet elé. A könyv papírja fementes, finom papír, a nyomás miniszorú, különösen olvasható. A művészi kötés, a melyet Petőfi dombormívű araképe díszít, párisi ritkítja. A két kötet ára 10 kor. Kiadja Wodianer F. és Fial Lampel (Róbert) ea. és kir. udv. könyvkereskedés Budapest, Andrássy-ut 21. Kapható minden könyvkereskedésben.

660,000 korona nyerhető

a következő 7 darab eredeti sorsjeggyel:
3 Józsv-sorsjegy
1 Bazilika-sorsjegy
1 magyar vörös-kereszt-sorsjegy
1 olasz vörös-kereszt-sorsjegy
1 3/0-os osztrák földhelt-nyeremény-jegy

ÉVENKINT 14 HUZÁS.

Legközelebbi huzások már november 2-án és 15-én.
A fentnevezett hét darab eredeti sorsjegyet eladjuk 30 havi 5 korona 40 filleres részletfizetésre. Az első részletnek postaltalványval való beküldése után azonnal megküldjük a sorsjegyek sorozatát és számot tartalmazó törvényes részletlívvel, melyek után az összes nyeremények a vevőt illetik. Két részlet beküldése esetén három részletet nyugtázunk, tehát egy részletet ingyen. A teljes befizetés befejeztével fenti sorsjegyek a vevő korlátlan birtokába mennek át, a ki azokra még körülbelül 40 évig járhat, mely idő alatt

SZALAI és TÁRSA
bank-és váltó-üzlet, a m. k. szab. osztálysorsjáték főüzletje
Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. (Bohány-utca sark.)
Pénzkölcsön mindennemű sorsjegyre és értékpapírokra

HEIM FELE

MEIDINGER KALYHÁK

A feltaláló Dr. Meidinger tanár által kizár. jogosított gyára

CS. és KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

HEIM H.

BUDAPEST THONETUDVAR

Ülányzékelt óva intünk **MEIDINGER OFEN H. HEIM** utalással az ill. álló védjegyre.

Prospectusok és költségvetések ingyen és bérmentve. EREDETIEN KAPHATOK BECS. OBER-DÖBLING, CSAKIS GYARUNKBAN BECS. KOHLMARKT 7. PRAGA. HOYBERNERG 7.

Téli üdülő- és gyógyhelyek a déli vasut mentén.

Vonatszekkötöttetések és menetárak Budapestről (déli vasut pályaudvara).			
Abbazia	N.-Kanizsa-Pragerhofon át	Budapest d. v. ... ind. 8.00 reggel, 8.00 este Abbazia-Mattuglio érk. 9.37 este, 9.17 d. e.	Menetérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 104'16 K., II. oszt. 74'56 K., III. oszt. 47'78 K.
Görs	N.-Kanizsa-Pragerhofon át	Bp. d. v. ind. 8.00 reggel, 8.00 és 9.55 este Görs ... érk. 10.00 este, 10.08, d. e. 6.34	Menetérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 111'58 K., II. oszt. 80'16 K., III. oszt. 51'16 K.
Bozen-Gries	N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át	Budapest d. v. ... ind. 8.00 reggel, 8.00 este Bozen-Gries ... érk. 6.00, 1.45 d. u.	Menetérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 124'68 K., II. oszt. 89'32 K., III. oszt. 57'80 K., továbbá 90 napig érvényes menetjegyzetek megszakítható utazásokra, gyorsvonatokra: I. oszt. 128'20 K., II. oszt. 90'40 K., III. oszt. 63'18 K.
Meran	N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át	Budapest d. v. ... ind. 8.00 reggel, 8.00 este Meran ... érk. 7.45 d. e., 3.00 d. u.	Menetérti jegyek 30 napi érvényességgel Bozen-Gries gyorsvonatokra: I. oszt. 124'68 K., II. oszt. 89'32 K., III. oszt. 57'80 K., továbbá Bozen-Gries 90 napig érvényes menetjegyzetek megszakítható utazásokra, gyorsvonatokra: I. oszt. 128'20 K., II. oszt. 90'40 K., III. oszt. 63'18 K.
Arco	N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át	Budapest d. v. ... ind. 8.00 reggel, 8.00 este Arco ... érk. 9.50 d. e., 5.09 d. u.	Menetérti jegyek Mori állomásig 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 132'10 K., II. oszt. 94'92 K., III. oszt. 61'54 K.

Dús terméstöbbletek létrehozatalára,

az összes gabonafélék, takarmányvetések, hurgonya, répa és tengeri alá, kivált gyengén sikerült vetések feljavítására, legfőképp pedig szőlők trágyázására, ugyszintén dinnye és konyhakertiek (uborka, tök) hihetetlen termésmefokozására ajánljuk szárított kőbányai hizottsertés-trágyánkat, mely bámulatos gyors és biztos hatása által feltűnő elterjedésre tett szert és lényeges megtakarításokat tesz lehetővé

Megrendelések intézendők
BUDAPEST-KÖBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓ-ÉYÁR
Bosányi, Schietrumpf és Társa
BUDAPEST, V., Bálvány-utca 2.

Kimerítő prospectus ingyen és bérmentve

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatásban József-körút 18. sz.

